

Comisia juridică, numiri și imunități

Raport la proiectul de lege privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative (nr. 135 din 27.04.2018) (lectura II)

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul legii privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a Guvernului, prezentat spre examinare Parlamentului și comunică următoarele.

Proiectul de lege are drept scop modernizarea dreptului privat al Republicii Moldova, conform ultimelor tendințe europene și internaționale în materie. Prin modificările propuse se urmărește elaborarea legislației civile mai exacte și mai previzibile, de a reglementa mai bine drepturile personalității și limitele acestora, de a proteja mai bine valabilitatea contractelor, de a responsabiliza administratorii persoanelor juridice de drept privat etc.

Proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură în ședința plenară din 31 mai 2018.

Comisiile permanente au propus examinarea și adoptarea proiectului de lege de lege în cadrul ședințelor plenare a Parlamentului.

La pregătirea pentru dezbateri în lectura a doua au fost examinate toate propunerile prezentate la proiectul de lege vizat. Amendamentele și propunerile parvenite din partea deputaților, comisiilor permanente, Direcției generale juridice a Secretariatul Parlamentului se conțin în sinteză, care este parte integrantă la raport.

În rezultatul examinării, Comisia juridică, numiri și imunități cu votul majorității membrilor propune proiectul de lege nr.135 din 27.04.2018 spre examinare și adoptare în lectura a doua în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Raisa APOLSCHII
Președintele Comisiei

SINTEZA
amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de lege
privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative
(nr. 135 din 27.04.2018)
Lectura II

Nr. d/o.	Textul părții constitutive a proiectului de lege la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul și conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisei juridice, numiri și imunități
	<p>Art. I. – Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82–86, art. 661), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</p>		
	<p>Cartea I DISPOZIȚII GENERALE</p>		
	<p>2. Articolul 2:</p> <p>1) în alineatul (1), cuvintele „conexe lor” se substituie cu cuvintele „dintre subiectele raporturilor juridice civile”;</p> <p>2) la alineatul (2), cuvântul „înconjurător” se exclude;</p> <p>3) alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins: „(3) Raporturile privind realizarea și apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, a altor valori nepatrimoniale sînt reglementate de prezentul cod și de alte legi în lumina dispozițiilor și principiilor stabilite de tratatele internaționale în materie de drepturi ale omului și libertăților fundamentale. (4) Subiecte ale raporturilor juridice civile sînt persoanele fizice și juridice, cele care au calitate de profesionist, precum și cele care nu au această calitate.”</p>	<p>Deputatul Anatolie ZAGORODNÎI La articolul 2 alineatul (2) din proiect se exclude.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>3. Articolul 3 se completează cu alineatele (3) – (6) cu următorul cuprins: „(3) Legislația civilă se interpretează și aplică în</p>	<p>Deputatul Anatolie ZAGORODNÎI La articolul 3 alineatele (4) și (5) se exclud, avînd în vedere că art. 5 al Legii nr. 100 din 22</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>concordanță cu Constituția Republicii Moldova, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.</p> <p>(4) În caz de contradicție între o dispoziție legală generală și o dispoziție legală specială aplicabile unei anumite situații care face parte din domeniul de aplicare al dispoziției legale generale, dispoziția legală specială se aplică cu prioritate.</p> <p>(5) Dispoziția legală intrată în vigoare ulterior se aplică cu prioritate față de dispoziția legală deja existentă, cu același domeniu de aplicare, cu excepția cazului în care dispoziția legală deja existentă este specială.</p> <p>(6) La interpretarea și aplicarea legislației civile se ține cont de nevoia de a promova aplicarea uniformă a dispozițiilor legale, buna-credință, precum și certitudinea juridică.”</p>	<p>decembrie 2017 cu privire la actele normative prevede mecanismul de soluționare a conflictelor de legi.</p>
<p>13. Articolul 16 va avea următorul cuprins: „Articolul 16. Notificările (1) Se consideră notificare comunicarea unui act juridic sau a unei informații într-un scop juridic. (2) Notificarea poate fi făcută prin orice mijloace adecvate circumstanțelor dacă legea sau actul juridic nu impune o anumită cerință de formă. (3) Notificarea produce efecte atunci când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta prevede un efect întârziat. (4) Notificarea ajunge la destinatar: a) atunci când aceasta este predată destinatarului; b) atunci când aceasta este predată la adresa poștală indicată de destinatar în acest scop sau, în lipsa acesteia, la sediul destinatarului persoană juridică sau domiciliul persoanei fizice; c) în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare</p>	<p>Deputatul Anatolie ZAGORODNÎI La art.16: - alin.(5) sintagma „lit. a), b), c) sau d)” se substituie cu sintagma „alin.(4)”; - alin.(7) cuvântul „transmis” se substituie cu cuvântul „făcut”, în acord cu alin.(2).</p>	<p>Se acceptă. Se acceptă.</p>

	<p>individuală, atunci cînd aceasta poate fi accesată de către destinatar; sau</p> <p>d) atunci cînd aceasta este pusă în orice alt fel la dispoziția destinatarului într-un loc și într-un mod care fac posibil în mod rezonabil accesul destinatarului, fără întârziere.</p> <p>(5) Notificarea a ajuns la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la lit. a), b), c) sau d), oricare dintre acestea este îndeplinită mai întîi.</p> <p>(6) Notificarea nu produce efecte dacă revocarea acesteia ajunge la destinatar înaintea notificării sau în același timp cu aceasta.</p> <p>(7) Notificarea transmisă de către un reprezentant sau ajunsă la el se consideră transmisă sau, după caz, ajunsă la persoana reprezentată dacă reprezentantul era împuternicit să transmită sau, după caz, să primească notificările de acest fel.</p> <p>(8) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este nulă.</p> <p>(9) Dispozițiile legale speciale în materie de comunicări judiciare rămîn neafectate.”</p> <p>14. Înaintea articolului 17 se completează cu textul: „Secțiunea 1. Dispoziții generale”.</p>		
	<p>31. La articolul 48⁶³ se completează cu alineatul (3), cu următorul cuprins:</p> <p>„(3) În particular, în hotărîrea judecătorească privind instituirea tutelei pot fi scutite de la cerința autorizării, actele juridice prevăzute de art. 48⁷⁵ alin.(1), obiectul cărora constituie bunuri mobile a căror valoare individuală nu depășește 10.000 lei.”</p> <p>39. Articolul 61 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 61. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice</p>	<p>Deputatul Anatolie ZAGORODNÎI Pct.14 se exclude, deoarece conținutul acestuia deja există în conținutul actual al Codului civil.</p> <p>Deputatul Anatolie ZAGORODNÎI La art. 48⁶³ alin.(3) cuvintele „în particular” se substituie cu cuvintele „în special”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>
	<p>39. Articolul 61 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 61. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA Art. 61 alin. (2¹) va avea urmatorul cuprins: „(2¹) În raporturile cu terții, persoana</p>	<p>Se acceptă.</p>

(1) Persoana juridică își exercită, de la data constituirii, drepturile și își execută obligațiile prin administrator. Persoana juridică poate avea unul sau mai mulți administratori.

(2) Are calitatea de administrator persoana fizică sau, în cazurile expres prevăzute de lege, persoana juridică care, în condițiile legii și ale actului de constituire, este desemnată să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe seama persoanei juridice. Persoana juridică cu scop lucrativ poate avea în calitate de administrator o altă persoană juridică.

(2¹) În raporturile cu terții, persoana juridică este angajată prin actele juridice ale administratorului cu excepția cazului când actele astfel încheiate depășesc limitele împuternicirilor sale prevăzute de lege. Dispozițiile actului de constituire ori hotărârile organelor persoanei juridice care limitează împuternicirile conferite de lege administratorului sunt inopozabile terților, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate.

(2²) Înregistrarea administratorului sau altei persoane cu drept de reprezentare a persoanei juridice în registrul de publicitate prevăzut de lege face inopozabilă terților orice încălcare cu privire la desemnarea acestora, cu excepția cazului în care persoana juridică demonstrează că terții în cauză cunoșteau încălcarea.

(2³) În cazul în care persoana juridică are mai mulți administratori, fiecare dintre ei poate acționa în mod individual din numele și pe seama persoanei juridice, cu excepția cazului când obligativitatea consimțământului suplimentar al altui administrator sau al tuturor administratorilor rezultă expres din lege sau din actul de constituire. O asemenea excepție este opozabilă terților doar dacă este notată în registrul de

juridică este angajată prin actele juridice ale organelor sale competente, cu excepția cazului când actele astfel încheiate depășesc limitele împuternicirilor sale prevăzute de lege. Dispozițiile actului de constituire ori hotărârile organelor persoanei juridice care limitează împuternicirile conferite de lege administratorului sunt inopozabile terților, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate.”

		<p>publicitate în care este înregistrată persoana juridică respectivă. În orice caz, oricare dintre administratori are împuternicirea de a recepționa în mod individual acte juridice sau alte notificări.</p> <p>(3) Raporturilor juridice dintre persoana juridică și administrator li se aplică dispozițiile legale cu privire la reprezentare și mandat dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.</p> <p>(4) Persoana juridică trebuie să aibă cel puțin un administrator. În cazul în care administratorul nu este desemnat, membrii sau creditorii persoanei juridice pot cere instanței de judecată desemnarea acestuia. Administratorul desemnat de instanța de judecată este revocat de aceasta în cazul în care organul competent al persoanei juridice decide desemnarea organului executiv. Până la desemnarea administratorului, persoana juridică este reprezentată de către oricare dintre membrii săi în scopul recepționării actelor juridice sau altor notificări. Mمبرul va transmite de îndată administratorului desemnat toate actele juridice și alte notificări primite.”</p>
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA Art.64 alin.(3) va avea următorul cuprins: „(3) În cazul în care faptul care trebuia înregistrat a fost înregistrat în mod greșit ori comunicat terțului în mod greșit, terțul poate opune faptul făcut public persoanei în al cărei interes trebuia înregistrat, cu excepția cazului când terțul știa despre neveridicitate.”</p>	<p>41. Articolul 64 va avea următorul cuprins: „Articolul 64. Registrele de publicitate privind persoanele juridice</p> <p>(1) Până în momentul în care faptul nu a fost înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege, persoana în al cărei interes faptul trebuia înregistrat nu poate să-l opună terților, cu excepția cazului când demonstrează că terțul cunoștea sau trebuia să cunoască faptul.</p> <p>(2) Dacă faptul este înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege, terțul trebuie să-l recunoască în raport cu sine. Această prevedere nu se aplică pentru actele juridice săvârșite în decursul a 15 zile de după momentul când faptul a fost făcut public, în măsura în care terțul demonstrează că nu a știut și</p>

	<p>nici nu trebuia să știe despre acest fapt.</p> <p>(3) În cazul în care faptul care trebuia înregistrat a fost înregistrat în mod greșit ori comunicat terțului în mod greșit, terțul poate opune faptul făcut public persoanei în al cărei interes trebuia înregistrat, cu excepția cazului când terțul știa sau trebuia să știe despre neveridicitate.”</p>	
<p>Articolul 68¹³. Administratorul de fapt și administratorul aparent</p> <p>(1) Persoana care nu este indicată în registrul de publicitate prevăzut de lege în calitate de administrator al unei persoane juridice se consideră administrator de fapt al acelei persoane juridice pe perioada în care ea dă instrucțiuni administratorului, iar acesta le respectă.</p> <p>(2) Persoana indicată în registrul de publicitate prevăzut de lege în calitate de administrator al unei persoane juridice se consideră administrator aparent al acelei persoane juridice pe perioada în care:</p> <p>a) desemnarea ei în această calitate poate fi în mod întemeiat contestată;</p> <p>b) deși mandatul ei a expirat sau a încetat pe altă cale, calitatea sa de administrator nu a fost radiată din registrul de publicitate prevăzut de lege.</p> <p>(3) Administratorul de fapt poartă față de persoana juridică obligațiile prevăzute de art. 68²-68⁵ și 68⁷, care i se vor aplica în mod corespunzător.</p> <p>(4) Administratorul aparent poartă față de persoana juridică obligațiile prevăzute de art. 68¹-68⁸.</p> <p>(5) Administratorul de fapt și administratorul aparent poartă răspundere pentru încălcarea obligațiilor care le revin întocmai ca administratorul persoanei juridice.</p>	<p>Deputatul Anatolie ZAGORODNÎ</p> <p>La art.68¹³ alin.(3) va avea urmatorul cuprins:</p> <p>„(3) Administratorului de fapt îi revin, în raport cu persoana juridică, obligațiile prevăzute de art. 68²-68⁵ și 68⁷, care i se vor aplica în mod corespunzător.”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 68¹⁸. Nulitatea hotărârii organului persoanei juridice</p> <p>(1) Dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător nulității</p>	<p>Deputatul Anatolie ZAGORODNÎ</p> <p>Art. 68¹⁸ alin.(2) lit.b), se completează cu cuvintele „conform dispozițiilor art. 249”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

hotărârii adunării generale a membrilor ori a membrului unic al persoanei juridice, organului colegial de supraveghere (consiliul) ori a organului executiv colegial al persoanei juridice (hotărârea), sub rezerva dispozițiilor legale aplicabile anumitor persoane juridice și, în completare, a dispozițiilor prezentului articol.

(2) Hotărârea organului persoanei juridice este supusă nulității relative:

a) dacă s-a săvârșit o încălcare esențială a regulilor privind convocarea sau desfășurarea ședinței la care s-a adoptat hotărârea. Cu toate acestea, dacă organul care asigură convocarea sau desfășurarea ședinței intenționează încălca regulile de convocare sau, după caz, desfășurare a ședinței, hotărârea astfel adoptată este supusă nulității relative chiar și atunci când încălcarea este neesențială;

b) dacă reprezentantul participantului la ședință nu era împuternicit în mod corespunzător, cu excepția cazului în care împuternicirile au fost confirmate ulterior;

c) dacă la desfășurarea ședinței s-au încălcat drepturile unui participant;

d) dacă s-a săvârșit o încălcare esențială a regulilor privind întocmirea procesului-verbal al ședinței, inclusiv el nu s-a întocmit în formă scrisă. Cu toate acestea, nulitatea este înlăturată prin întocmirea procesului-verbal al ședinței înainte de desfășurarea următoarei ședințe a aceluiași organ;

e) dacă ea nu întrunește alte condiții prevăzute de dispozițiile imperative ale legii sau ale actului de constituire al persoanei juridice și care nu sunt sancționate cu nulitate absolută.

(3) Nulitatea relativă a hotărârii organului persoanei juridice se consideră înlăturată dacă hotărârea a fost confirmată printr-o hotărâre ulterioară

valabilă a organului competent al persoanei juridice pînă la rămîierea definitivă a hotărîrii judecătorești de declarare a nulității relative a hotărîrii.

(4) Nulitatea relativă a hotărîrii organului persoanei juridice poate fi invocată de către:

a) membrul cu drept de vot al organului persoanei juridice care a adoptat hotărîrea;

– care nu a participat la ședință sau, dacă a participat la ea, care a votat împotriva hotărîrii; sau

– care a votat pentru adoptarea hotărîrii ori s-a abținut de la vot, dacă s-a comis o greșeală la calificarea sau numărarea votului exprimat de el;

b) persoana juridică al cărei organ a adoptat hotărîrea;

c) membrul persoanei juridice dacă contestă hotărîrea unui alt organ decît adunarea generală a membrilor.

(5) Dreptul la acțiunea în declararea nulității relative a hotărîrii organului persoanei juridice se prescrie în termen de 6 luni.

(6) Hotărîrea organului persoanei juridice este lovită de nulitate absolută:

a) dacă a fost adoptată pe o chestiune care nu era inclusă în ordinea de zi, cu excepția cazului în care la ședință au participat toți membrii cu drept de vot ai organului respectiv și au votat unanim pentru includerea chestiunii respective în ordinea de zi;

b) dacă a fost adoptată la un moment cînd ședința nu era deliberativă;

c) dacă se referă la o chestiune care nu se află în competența aceluiași organ;

d) dacă contravine ordinii publice sau bunelor moravuri.

(7) Nulitatea absolută sau relativă a hotărîrii organului persoanei juridice nu afectează actul juridic încheiat de către persoana juridică, pe baza acelei

	<p>hotărâri, cu terțul care, la data încheierii actului juridic, nu cunoștea și nici nu trebuia în mod rezonabil să cunoască temeiul de nulitate.</p> <p>(8) În condițiile legii, acțiunea în nulitate relativă sau absolută a hotărârii organului persoanei juridice se notează în registrul de publicitate în care este înregistrată persoana juridică. Terțul nu poate invoca necunoașterea temeiului de nulitate pe care se întemeiază acțiunea notată din data efectuării notării.</p> <p>(9) Inadmisibilitatea acțiunii în nulitate absolută sau relativă ori tardivitatea ei nu împiedică persoana dreptul căreia a fost încălcat prin hotărâre a organului persoanei juridice să ceară repararea prejudiciului conform dispozițiilor legale aplicabile.</p>	
	<p>49. Articolul 72:</p> <p>1) se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4¹) Dacă un creditor nu a obținut realizarea creanței sale de la persoana juridică căreia îi este repartizată obligația corelativă prin dezmembrare, toate persoanele juridice care au dobândit o parte din patrimoniul persoanei juridice dezmembrate răspund pentru obligația în cauză, pînă la concurența valorii activelor nete care le-au fost repartizate prin dezmembrare, cu excepția persoanei juridice căreia i-a fost repartizată obligația respectivă, care răspunde nelimitat.”;</p> <p>2) la alineatul (5) cuvîntul „participanților” se substituie cu cuvîntul „membriilor”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>59. Se completează cu articolele 84¹ și 84² cu următorul cuprins:</p> <p>Articolul 84². Răspunderea organului executiv și a organului de supraveghere</p> <p>Membrii organului executiv și, după caz, a organului de supraveghere poartă răspundere față de membrii persoanei juridice participante la fuziune sau</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La art.72 alin.(5) cuvintele „participanților sau” se exclud.</p> <p>Se acceptă.</p>
	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>Art. 84² va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 84². Răspunderea organului executiv și a organului de supraveghere</p> <p>Membrii organului executiv și, după caz, a organului de supraveghere poartă răspundere solidară față de membrii persoanei juridice</p>	<p>Se acceptă.</p>

dezmembre în caz de neexecutare a obligațiilor ce le revin în pregătirea și realizarea procedurii de fuziune sau, după caz, de dezmembrare.”	participante la fuziune sau dezmembrare în caz de neexecutare a obligațiilor ce le revin în pregătirea și realizarea procedurii de fuziune sau, după caz, de dezmembrare.”	
	Deputatul Anatolie ZAGORODNII La art.90 alin (3), cuvintele „registru de stat” în ambele cazuri se substituie cu cuvintele „registru de publicitate”	Se acceptă.
68. La articolul 104, alineatul (1), cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrii”.	Deputatul Anatolie ZAGORODNII Articolul 104 se abrogă.	Se acceptă.
76. Articolul 115: 1) în titlu, cuvântul „membrului” se substituie cu cuvântul „asociațului”; 2) alineatul (1) litera c) va avea următorul cuprins: „c) să primească o cotă-parte din profitul societății (dividend), proporțional participării la capitalul social în condițiile stabilite de lege și actul de constituire;”, 3) cuvintele „membru” și „membri” se substituie cu cuvintele „asociațului” și, respectiv, „asociați”; 4) se completează cu alineatul (4), cu următorul cuprins: „(4) Dacă legea nu prevede altfel, au dreptul de a primi dividende persoanele care aveau calitatea de asociat la data adoptării hotărârii de distribuire a dividendelor.”	Deputatul Anatolie ZAGORODNII În dispoziția alin.(1) cuvântul „membru” se substituie cu cuvântul „asociaț”.	Se acceptă.
91. Articolul 181 va avea următorul cuprins: „Articolul 181. Asociația (1) Asociație este organizația necomercială constituită benevol de cel puțin două persoane, în modul prevăzut de lege, pentru satisfacerea unor necesități necomerciale. (2) Asociația poate avea forma de asociație obștească, cult religios sau parte componentă a acestuia, partid sau de altă organizație social-politică,	Deputatul Valeriu GHILEȚCHI Articolul 181. Asociația , se modifică și se completează după cum urmează: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Asociația este organizația necomercială constituită benevol de fondatori în modul prevăzut de lege, pentru satisfacerea unor necesități necomerciale.”	Se acceptă. Alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Asociație este organizația necomercială constituită benevol de fondatori, în modul prevăzut de lege, pentru satisfacerea unor necesități necomerciale.”

	<p>de sindicat, de patronat, alte forme în condițiile legii.</p> <p>(3) În asociație, calitatea de membru se consemnează.</p> <p>(4) Bunurile transmise asociației de către fondatori (membri) sunt proprietatea ei. Asociația utilizează aceste bunuri în scopurile stabilite în statut.</p> <p>(5) Membrii nu-și păstrează drepturile asupra bunurilor transmise asociației în proprietate, nici asupra cotizațiilor de membru. Ei nu răspund pentru obligațiile asociației, iar aceasta nu răspunde pentru obligațiile membrilor săi.</p> <p>Particularitățile constituirii, ale activității, statutul juridic al diferitelor tipuri de asociații se stabilesc prin lege.”</p>	
<p>Articolul 186. Statutul organizației necomerciale</p> <p>(1) Organizația necomercială acționează în bază de statut dacă legea nu prevede altfel.</p> <p>(2) Statutul se semnează de toți fondatorii dacă legea nu prevede altfel.</p> <p>(3) În statutul organizației necomerciale se indică:</p> <p>a) forma juridică de organizare;</p> <p>b) denumirea;</p> <p>c) scopurile pentru care se constituie;</p> <p>d) procedura de constituire, reorganizare și încetare a activității;</p> <p>e) organele de conducere și control, modul de numire, competența și durata mandatului acestora;</p> <p>f) modul de numire a administratorului și, după caz, a altor organe ale organizației;</p> <p>g) procedura de adoptare și modificare a statutului;</p> <p>h) modalitatea prin care va asigura transparența activității sale;</p> <p>i) alte date stabilite de lege.”</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La art.186 alin.(3) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(3) În statutul organizației necomerciale se indică:</p> <p>a) forma juridică de organizare;</p> <p>b) denumirea deplină;</p> <p>c) scopurile pentru care se constituie;</p> <p>d) procedura de constituire, reorganizare și încetare a activității;</p> <p>e) organele de conducere și control, modul de numire, competența și durata mandatului acestora;</p> <p>f) modul de numire a administratorului și, după caz, a altor organe ale organizației;</p> <p>g) procedura de adoptare și modificare a statutului;</p> <p>h) modalitatea prin care va asigura transparența activității sale;</p> <p>i) alte date stabilite de lege.”</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>106. Se completează cu articolele 210¹ – 210³ cu</p>	<p>Deputatul Anatolie ZAGORODNII</p> <p>Se acceptă.</p>

	<p>următorul cuprins: Articolul 210¹. Forma electronică a actului juridic (1) Actul juridic poartă formă electronică dacă el se cuprinde într-un document electronic care întrunește condițiile legii. (2) Tipurile de semnături electronice care pot fi aplicate unui document electronic, gradul de protecție al fiecărui tip și valoarea sa juridică sunt determinate de lege. (3) Actul juridic în formă electronică este echivalent cu actul juridic în formă scrisă dacă poartă semnătura electronică de orice tip a persoanei care încheie actul, dacă prin acordul părților nu se prevede cerința de utilizare a unui tip concret de semnătură electronică, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.</p>	<p>Articolul 210¹ alin. (3) după cuvintele „semnătura electronică de orice tip” se completează cu cuvintele „prevăzută de lege”.</p>
	<p>137. Articolul 252: 1) la alineatul (4), litera a), conjuncția „sau” se substituie cu cuvintele „iar în absența sa.”; 2) la alineatul (5), cuvântul „inclusiv” se substituie cu cuvintele „dar nu și”, iar cuvintele „de organizația de exploatare a locuințelor de la domiciliul persoanei care eliberează procura” se exclud; 3) se completează cu alineatele (6) – (8) cu următorul cuprins: „(6) Dispozițiile legale privind procura se aplică și în cazul în care împuternicirile se cuprind într-un contract la care este parte reprezentantul, inclusiv într-un contract dintre reprezentat și reprezentant, sau într-un contract dintre reprezentat și terț, sau în procesul-verbal al organului competent al reprezentatului dacă din lege nu rezultă altfel. (7) Dispozițiile legale privind procura se aplică în mod corespunzător în cazul în care aceeași procură este eliberată de mai multe persoane. (8) Dacă procura s-a eliberat unei persoane</p>	<p>Deputatul Anatolie ZAGORODNII La art. 252: alin.(4) lit.a) cuvintele „sau medicul de gardă” se substituie cu cuvintele „ , iar în absența sa, medicul de gardă”; alin.(5) cuvintele „dar nu și” se substituie cu cuvintele „dar excluzând”.</p> <p>Se acceptă. Se acceptă.</p>

	juridice fără a se indica numele reprezentantului sau salariatului acelei persoane care va exercita împuternicirile, împuternicirile se exercită de către administratorul acelei persoane sau de persoana desemnată de acesta.”	
--	---	--

Cartea a doua
DREPTURILE REALE

Nr. d/o	Textul părții constitutive a proiectului de lege la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul și conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei juridice, numiri și imunități
	<p>166. Articolul 287¹. Drepturile reale</p> <p>(1) Sunt drepturi reale dreptul de proprietate și drepturile reale limitate.</p> <p>(2) Sunt drepturi reale limitate:</p> <p>a) dreptul de uzufruct;</p> <p>b) dreptul de uz;</p> <p>c) dreptul de abitație;</p> <p>d) dreptul de superficic;</p> <p>e) dreptul de servitute;</p> <p>f) drepturile reale de garanție, inclusiv gajul și ipoteca;</p> <p>g) alte drepturi cărora prin lege le este atribuit în mod expres acest caracter.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La punctul 166, textul art. 287¹ din proiectul actului legislativ să fie amplasat după art. 284 din Codul Civil al RM din 06.06.2002 (MO Nr. 82-86 din 22.06.2002), cu atribuirea numărului articolului 284¹.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>166. Articolul 287². Părțile componente ale bunului</p> <p>(1) Prin accesione, proprietarul unui bun devine proprietarul a tot ce se alipește cu bunul ori se încorporează în acesta dacă separarea ar cauza distrugerea ori ar diminua esențial valoarea sau destinația economică a bunului ori a părții supuse separării.</p> <p>(2) Bunul și părțile sale componente nu se pot afla în proprietatea diferitor persoane și nu pot fi grevate de diferite drepturi reale.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La punctul 166, textul art. 287² din proiectul actului legislativ se amplasează după art. 285 din Codul Civil al RM din 06.06.2002 (MO Nr. 82-86 din 22.06.2002), cu atribuirea numărului articolului 285¹.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică în măsura în care legea nu prevede altfel.</p>		
	<p>168. Articolul 288⁴. Întinderea dreptului de proprietate asupra terenurilor</p> <p>(1) Proprietatea terenului se întinde și asupra subsolului și a spațiului de deasupra terenului, cu respectarea limitelor legale.</p> <p>(2) În condițiile legii, proprietarul poate face, deasupra și în subsolul terenului, toate construcțiile, plantațiile și lucrările pe care le găsește de cuviință, în afară de excepțiile stabilite de lege, și poate trage din ele toate foloasele pe care acestea le-ar produce. El este ținut să respecte, în condițiile și în limitele determinate de lege, drepturile terților asupra resurselor minerale ale subsolului, izvoarelor și apelor subterane, lucrărilor și instalațiilor subterane și altora asemenea.</p> <p>(3) Apele de suprafață și albiile acestora aparțin proprietarului terenului pe care se formează sau curg, în condițiile prevăzute de lege. Proprietarul unui teren are, de asemenea, dreptul de a apropria și de a utiliza, în condițiile legii, apa izvoarelor și lacurilor aflate pe terenul respectiv, apa freatică, precum și apele pluviale.”</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La punctul 168, art. 288⁴, alin. (2) din proiectul actului legislativ se exclude cuvintele „în afară de excepțiile stabilite de lege”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>171. Articolul 299. Produsele bunurilor</p> <p>(1) Produsele bunurilor sunt fructele și produsele.</p> <p>(2) Fructele reprezintă acele produse care derivă din folosirea unui bun, fără a diminua substanța acestuia. Fructele sunt: naturale, industriale și civile. Fructele civile se numesc și venituri.</p> <p>(3) Fructele naturale sunt produsele directe și periodice ale unui bun, obținute fără intervenția omului, cum ar fi acelea pe care pământul le produce de la sine, producția și sporul animalelor.</p> <p>(4) Fructele industriale sunt produsele directe și periodice ale unui bun, obținute ca rezultat al</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La punctul 171, art. 299, alin. (5) din proiect, după cuvântul „precum”, se introduce cuvântul „sunt”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>intervenției omului, cum ar fi recoltele de orice fel.</p> <p>(5) Fructele civile sunt veniturile rezultate din folosirea bunului de către o altă persoană în virtutea unui act juridic, precum chirile, arenzile, dobânzile, venitul rentelor și dividendele.</p> <p>(6) Productele sunt produsele obținute dintr-un bun cu consumarea sau diminuarea substanței acestuia, precum copacii unei păduri, piatra dintr-o carieră și altele asemenea.”</p>		
<p>173. Articolul 300. Bunurile principale și bunurile accesorii</p> <p>(1) Bunul care a fost destinat, în mod stabil și exclusiv, întrebuințării economice a altui bun este accesoriu, afit timp cât satisface această utilizare.</p> <p>(2) Destinația comună poate să fie stabilită numai de proprietarul ambelor bunuri.</p> <p>(3) Dacă nu se prevede altfel prin lege sau act juridic, bunul accesoriu urmează situația juridică a bunului principal, inclusiv în caz de înstrăinare sau de grevare a bunului principal.</p> <p>(4) Încetarea calității de bun accesoriu nu poate fi însă opusă unui terț care a dobândit anterior drepturi privitoare la bunul principal.</p> <p>(5) Separarea temporară a unui bun accesoriu de bunul principal nu îi înlătură această calitate.</p> <p>(6) Drepturile unui terț privitoare la un bun nu pot fi încălcate prin transformarea acestuia în bun accesoriu.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La pct. 173 din proiectul actului legislativ se exclude integral textul art. 300.</p>	<p>Se acceptă.</p>	
	<p>173. Articolul 301. Obiectele de proprietate intelectuală</p> <p>(1) Se consideră obiect de proprietate intelectuală orice rezultat al activității intelectuale, confirmat și protejat prin drepturile corespunzătoare privind utilizarea acestuia.</p> <p>(2) Obiectele de proprietate intelectuală se divizează în două categorii:</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La punctul 173, art. 301, alin. (2), lit. b) din proiectul actului legislativ se introduce abreviatura „etc.” la finele fiecărei paranteze.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>a) obiecte de proprietate industrială (invenții, soiuri de plante, topografii de circuite integrate, mărci, desene și modele industriale, indicații geografice, denumiri de origine și specialități tradiționale garantate);</p> <p>b) obiecte ale dreptului de autor (opere literare, artistice și științifice) și ale drepturilor conexe (interpretări, fonograme, videograme și emisiuni ale organizațiilor de difuziune).</p> <p>(3) De domeniul proprietății intelectuale țin și alte bunuri ce dispun de un sistem de reglementare separat, cum ar fi:</p> <p>a) secretul comercial (know-how);</p> <p>b) numele comercial.</p> <p>178. Articolul 304¹. Posesorul sub nume de proprietar și posesorul de drept limitat</p> <p>(1) Posesorul poate exercita posesiunea în calitate de posesor sub nume de proprietar sau în calitate de posesor de drept limitat.</p> <p>(2) Este posesor sub nume de proprietar persoana care exercită posesia asupra bunului cu intenția de a se comporta cu el ca un proprietar.</p> <p>(3) Este posesor de drept limitat persoana care exercită posesia asupra bunului:</p> <p>a) în calitate de titular al unui drept real limitat, în calitate de locatar, comodatar sau coproprietar, în privința cotelor-părți ale celorlalți coproprietari, precum și în alte cazuri când exercită posesia cu intenția de a acționa astfel în interesul său, în baza unui anumit raport juridic cu posesorul sub nume de proprietar prin care posesorul de drept limitat a dobândit dreptul să posedze bunul; sau</p> <p>b) în calitate de antreprenor, cărăuș, depozitar, precum și în alte cazuri când exercită posesia cu intenția de a acționa astfel la indicația posesorului sub nume de proprietar, în baza unui anumit raport juridic</p>
	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 178, art. 304¹, alin. (3), lit. a) din proiect, cuvântul „posesorului” se substituie cu cuvântul „posesorul”.</p>
	<p>Se acceptă.</p>

	<p>cu posesorul sub nume de proprietar prin care posesorul de drept limitat are dreptul de a reține bunul pînă cînd cheltuielile sau costurile aferente posesiei nu au fost achitate de către posesorul sub nume de proprietar.</p>		
	<p>188. Articolul 319². Noțiunea și condițiile clauzei de inalienabilitate</p> <p>(1) Prin contract sau testament se poate interzice înstrăinarea unui bun, însă numai pentru o durată de cel mult 49 de ani și dacă există un interes serios și legitim. Termenul începe să curgă de la data dobîndirii bunului.</p> <p>(2) Dobînditorul poate fi autorizat de către instanță să dispună de bun dacă interesul care a justificat clauza de inalienabilitate a bunului a dispărut sau dacă un interes superior o impune.</p> <p>(3) Nulitatea clauzei de inalienabilitate stipulate într-un contract atrage nulitatea întregului contract dacă a fost determinantă la încheierea acestuia. În contractele cu titlu oneros, caracterul determinant se prezumă, pînă la proba contrară.</p> <p>(4) Clauza de inalienabilitate este subînțeleasă în contractele din care se naște obligația de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată sau determinabilă.</p> <p>(5) Transmiterea bunului pe cale de succesiune nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilității</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 188, art. 319², alin. (3) din proiect, se exclude textul „în contractele cu titlu oneros,”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>197. Articolul 330⁴. Uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate</p> <p>(1) Dreptul de proprietate asupra unui bun imobil sau mobil poate fi înregistrat în registrul bunurilor imobile sau, după caz, într-un alt registru de publicitate cu caracter constitutiv în sensul dispozițiilor art. 28312, în temeiul hotărîrii judecătorești prin care se constată uzucapiunea, în folosul posesorului sub nume de proprietar care l-a</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 197, art. 330⁴, alin. (3) din proiect, cuvintele „încetării existenței juridice” se substituie cu cuvintele „data în care a încetat existența juridică”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

		<p>posedat timp de 10 ani, în una din următoarele situații:</p> <p>a) proprietarul înregistrat în registrul de publicitate a decedat ori, după caz, și-a încetat existența;</p> <p>b) a fost înregistrată în registrul de publicitate declarația de renunțare la proprietate;</p> <p>c) bunul imobil este un teren, cu sau fără construcții, care nu a fost supus înregistrării primare în registrul bunurilor imobile.</p> <p>(2) În toate cazurile, posesorul poate dobândi dreptul numai dacă a depus cererea de înregistrare a dreptului de proprietate, în temeiul hotărâri judecătorești, în registrul de publicitate înainte ca un terț să fi depus propria cerere de înregistrare a dreptului în folosul său, pe baza unui temei legitim, în cursul sau chiar după împlinirea termenului necesar pentru uzucapiune.</p> <p>(3) În cazurile prevăzute de dispozițiile alin. (1) lit. a) și b), termenul necesar pentru uzucapiune nu începe să curgă înainte de data decesului sau, după caz, a încetării existenței juridice a proprietarului, respectiv înainte de data înregistrării declarației de renunțare la proprietate, chiar dacă intrarea în posesia bunului s-a produs la o dată anterioară.”</p> <p>208. Articolul 351¹. Efectul încalcării regulilor prevăzute de dispozițiile art. 351</p> <p>(1) Actele juridice încheiate cu nerespectarea dispozițiilor art. 351 sunt inopozabile coproprietarului care nu a consimțit, expres ori tacit, la încheierea actului.</p> <p>(2) Coproprietarului vătămat i se recunoaște dreptul ca, înainte de partaj, să exercite acțiunile posesorii împotriva terțului care ar fi intrat în posesia bunului comun în urma încheierii actului. În acest caz, restituirea posesiei bunului se va face în folosul tuturor coproprietarilor, cu despăgubiri, dacă este</p>
	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La punctul 208 din proiect, se exclude titlul art. 351¹, iar cuprinsul textului art. 351¹ din proiect va fi introdus la sfârșitul art. 351 din proiect, cu renumerotarea alineatelor în consecutivitatea corespunzătoare.</p> <p>La alin. (5) nou-creat din art. 351 din proiect, textul „art. 351” se va substitui cu textul „alin. (1)-(4) din prezentul articol”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>

	<p>cazul, în sarcina celor care au participat la încheierea actului.</p> <p>209. Articolul 352:</p> <p>1) după cuvântul „au” se completează cu cuvântul „un”, iar după cuvântul „dreptul” se completează cu textul „de preemțiune în privința cotei-părți care se vinde. Dispozițiile art. 792-797 rămân aplicabile.”;</p> <p>2) alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) În cazul vânzării la licitație, coproprietarul sau organizatorul licitației va notifica pe ceilalți coproprietari cu cel puțin 10 zile înainte de data vânzării. La preț egal, coproprietarii vor avea dreptul de preemțiune la adjudecarea cotei-părți.”;</p> <p>3) alineatele (3) și (4) se abrogă.</p>	<p>Se acceptă.</p>	
	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>Punctul 209, subpunctul 1) din proiectul actului legislativ va avea următorul conținut:</p> <p>„1) alineatul (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) În cazul vânzării unei cote-părți din bunurile proprietate comună pe cote-părți, cu excepția vânzării la licitație, ceilalți coproprietari au un drept de preemțiune în privința cotei-părți care se vinde. Dispozițiile art. 792-797 rămân aplicabile.”.</p>	<p>Se acceptă.</p>	
	<p>216. Articolul 361:</p> <p>1) se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:</p> <p>„(11) Bunurile care compun o unitate economică, un set sau o altă universalitate separarea căreia îi va reduce valoarea, nu va fi partaj în natură dacă măcar unul din coproprietar se opune unui asemenea mod de partaj.”;</p> <p>2) alineatul (2):</p> <p>în dispoziție, după cuvintele „nu este” se completează cu cuvântul „comod”;</p> <p>la litera a), cuvintele „ori a mai multor” se exclud, iar cuvântul „lor” se substituie cu cuvintele „sau, în favoarea mai multor coproprietari, la cererea lor comună. În cazul mai multor cereri de atribuire care se contrazic reciproc, instanța de judecată aplică dispozițiile art. 361.”;</p> <p>la litera b), la începutul propoziției se completează cu cuvintele „dacă niciunul dintre coproprietari nu a cerut atribuirea întregului bun sau dacă această cerere nu poate fi satisfăcută”;</p> <p>3) la alineatul (3), după cuvintele „parte reală” se</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>Punctul 216, subpunctul 2) din proiectul actului legislativ va avea următorul conținut:</p> <p>„2) alineatul (2):</p> <p>în dispoziție, după cuvintele „nu este” se completează cu cuvântul „comod”;</p> <p>litera a) va avea următorul conținut:</p> <p>„a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulțe, în favoarea unui coproprietar sau, în favoarea mai multor coproprietari, la cererea lor comună. În cazul mai multor cereri de atribuire care se contrazic reciproc, instanța de judecată aplică dispozițiile art. 361”;</p> <p>la litera b), se inserează la sfârșitul propoziției textul „dacă niciunul dintre coproprietari nu a cerut atribuirea întregului bun sau dacă această cerere nu poate fi satisfăcută”.</p> <p>La punctul 216, subpunctul 4), alin. (4) din proiect, după sintagma „drept real” se introduce cuvântul „limitat”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>completează cu cuvintele „(lot de atribuire)”.</p> <p>4) alineatele (4) și (5) vor avea următorul cuprins: „(4) În cazul divizării unui imobil, instanța de judecată poate constitui un drept de servitute sau un alt drept real pentru a permite folosirea corespunzătoare a bunului nou format.</p> <p>(5) Instanța de judecată nu poate dispune un mod de partaj la care obiectează toți coproprietarii.”.</p>		
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La punctul 219, subpunctul 1) din proiect, se introduc cuvintele „în titlul articolului și” înaintea cuvintelor „în tot textul”.</p>	<p>219. Articolul 365: 1) în tot textul articolului, cuvintele „împărțirea”, „împărțiri” se substituie cu cuvântul „contractul de gaj”, la forma gramaticală corespunzătoare; 2) la alineatul (2), cuvântul „participarea” se substituie cu cuvântul „acordul”.</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 224, subpunctul 2) din proiect, după textul „este în drept să ceară instanței să fie apărat” se introduce textul „doar în primul caz gramatical”.</p>	<p>224. Articolul 376: 1) titlul articolului va avea următorul cuprins: „Acțiunea negatorie”; 2) la alineatul (1) cuvântul „încălcător” se substituie cu cuvântul „tulburat”, iar cuvântul „ilicită” se exclude. Cuvintele „poate cere” se substituie cu cuvintele „este în drept să ceară instanței să fie apărat”, iar cuvintele „autorului încetarea încălcării” se vor exclude;</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU Art. 397 alin. (1) din Codul Civil al RM din 06.06.2002 (MO Nr. 82-86 din 22.06.2002), va avea următorul conținut: „(1) Uzufuctul se instituie cel mult pînă la decesul persoanei fizice sau la lichidarea persoanei juridice în al cărei folos a fost stabilit uzufuctul, dacă un termen mai scurt nu este stabilit prin lege sau prin act juridic.”</p> <p>Alineatul (3), art. 397 din Codul Civil al RM din 06.06.2002 (MO Nr. 82-86 din 22.06.2002), se exclude.</p>	<p>Articolul 397. Termenul uzufuctului (în afara proiectului de modernizare) (1) Uzufuctul se instituie cel mult pînă la decesul persoanei fizice sau la lichidarea persoanei juridice dacă un termen mai scurt nu este stabilit prin lege sau prin act juridic. (2) Uzufuctul constituit în favoarea unei persoane juridice nu poate depăși 30 de ani. (3) Uzufuctul încetează la decesul persoanei fizice sau la lichidarea persoanei juridice în al cărei folos a fost stabilit uzufuctul. (4) Orice act juridic prin care se constituie un uzufuct perpetuu și transmisibil pentru cauză de moarte sau lichidare este lovit de nulitate absolută.</p>	

		La art. 397, alin. (4) din Codul Civil al RM din 06.06.2002 (MO Nr. 82-86 din 22.06.2002), după textul „(4) Orice act juridic prin care se constituie un uzufruct perpetuu și transmisibil pentru cauză de moarte sau lichidare” se introduc cuvintele „a uzufructuarului”.	Se acceptă.
247. Articolul 429: 1) la alineatul (2), la începutul propoziției, cuvântul „proprietarul” se substituie cu cuvintele „Părțile pot să prevadă obligația proprietarului”, iar cuvintele „poate fi obligat” se exclud. Cuvântul „despăgubire” se substituie cu cuvântul „compensație”; la alineatul (3), cuvântul „împărțirea” se substituie cu cuvântul „divizarea”.		Deputatul Serghei ȘIRBU În textul Capitolului III „Servitutea” din Codul Civil al RM din 06.06.2002 (MO Nr. 82-86 din 22.06.2002), cuvântul „teren” se substituie cu cuvântul „imobil”.	Se acceptă.
248. Articolul 431: 1) la alineatul (2), cuvintele „actul juridic” se substituie cu cuvântul „contractul”; 2) la alineatul (3) cuvintele „este opozabilă după înscriere” se substituie cu cuvintele „prin înregistrarea ei”.		Deputatul Igor VREMEA Punctul 248, subpunctul 2) din proiect, va avea următorul cuprins: „2) alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Servitutea se constituie prin înregistrarea ei în registrul bunurilor imobile.”	Se acceptă.
263. Articolul 455 ¹ . Garantul gajist (garantul ipotecar) (1) Debitorul și garantul gajist, în calitatea sa de debitor gajist, pot conveni asupra condițiilor de garantare a executării obligațiilor debitorului de către garantul gajist, precum și asupra obligațiilor debitorului față de garantul gajist în cazul exercitării dreptului de gaj de către creditorul gajist. Lipsa unui asemenea acord scris nu influențează valabilitatea gajului.		Deputatul Igor VREMEA La punctul 263, art. 455 ¹ alineatul (1) ultima propoziție, după cuvintele „acord scris” se completează cu cuvintele „între debitor și garantul gajist”.	Se acceptă.
263. Articolul 457. Indivizibilitatea gajului Gajul este indivizibil chiar dacă bunul gajat sau obligația este divizibilă. Gajul este indivizibil și subzistă integral asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele și		Deputatul Igor VREMEA La punctul 263, art. 457 din proiectul actului legislativ va avea următorul conținut: „Articolul 457. Indivizibilitatea gajului (1) Gajul este indivizibil chiar dacă bunul	Se acceptă.

	<p>asupra tuturor părților lor chiar și în cazul în care bunul sau obligația sînt divizibile.</p>	<p>gajat sau obligația este divizibilă. (2) Gajul este indivizibil și subzistă integral asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele și asupra tuturor părților lor chiar și în cazul în care bunul sau obligația sînt divizibile.”</p>	
<p>263. Articolul 461. Dispoziții generale (1) Obiect al gajului poate fi orice bun corporal sau incorporeal, prezent sau viitor, determinat individual sau generic, sau o universalitate de bunuri, cu excepția bunurilor scoase din circuit civil, bunurilor inalienabile sau inesizabile. Obiect al gajului poate fi orice drept patrimonial, inclusiv dreptul de creanță al debitorului gajist asupra creditorului gajist.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 263, art. 461 din proiect, după cuvintele „Dispozițiile generale” se completează cu cuvintele „privind obiectul și întinderea gajului”.</p>	<p>Se acceptă.</p>	
<p>Articolul 468⁴. Obligația garantată (1) Poate fi garantată prin gaj una sau mai multe obligații. Obligația garantată poate fi prezentă sau viitoare, pură și simplă sau afectată de modalități, determinată sau determinabilă, fixă sau flotantă. Creanța garantată prin gaj trebuie să fie determinată sau determinabilă la momentul exercitării dreptului de gaj. (2) Gajul este constituit valid numai dacă obligația garantată prin el este exprimată în lei sau valută străină, în unități bănești de calcul sau în orice îmbinare a acestora. (3) Gajul se extinde și asupra achitării dobînzilor, comisioanelor, penalităților, amenzilor, reparării prejudiciului cauzat, compensării cheltuielilor de judecată, cheltuielile de întreținere a bunului gajat și altor cheltuieli de exercitare a dreptului de gaj, dacă părțile nu au convenit altfel.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 263, art. 468⁴, alin. (3) cuvintele „cheltuielile de întreținere a bunului gajat și altor cheltuieli de exercitare a dreptului de gaj, dacă părțile nu au convenit altfel” se substituie cu cuvintele „cheltuielile rezonabile de întreținere a bunului gajat și altor cheltuieli rezonabile de exercitare a dreptului de gaj, dacă părțile nu au convenit altfel”.</p>	<p>Se acceptă.</p>	
<p>263. Articolul 473². Gajul valorilor mobiliare transferabile și titlurilor negociabile (1) Gajul valorilor mobiliare transferabile este reglementat de prezentul cod și Legea privind piața de</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 263, art. 473² din, alin. (1) din proiect, după cuvintele „Legea privind piața de capital” se introduce textul „nr. 171 din</p>	<p>Se acceptă.</p>	

	<p>11.07.2012”.</p> <p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La punctul 263, art. 477², alin. (8) din proiect, după cuvintele „alin. (2) lit. a)” se introduc cuvintele „din prezentul articol”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>capital.</p> <p>263. Articolul 477². Procedura înregistrării</p> <p>(1) Înregistrarea gajului are loc prin depunerea în Registrul garanțiilor a unui aviz de înregistrare, care conține informația indicată la alin. (2). Avizul de înregistrare poate fi depus prin orice persoană înregistrată de Ministerul Justiției cu drept de acces activ la Registrul garanțiilor (în continuare - registrator). Lista registratorilor autorizați este făcută publică în conformitate cu regulamentul prevăzut la art. 477 alin. (3).</p> <p>(2) Avizul de înregistrare va conține:</p> <p>a) datele de identificare (numele și prenumele, numărul de identificare de stat (IDNP) și adresa persoanei fizice sau denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO) și adresa persoanei juridice sau întreprinzătorului individual) ale debitorului gajist, creditorului gajist și gestionarului gajului (în cazul în care ultimul a fost desemnat);</p> <p>b) descrierea generală sau specifică a bunurilor gajate;</p> <p>c) esența și scadența obligației garantate, suma maximă garantată a acesteia, fără dobânzi și cheltuieli;</p> <p>d) în cazul gajului asupra întreprinderii, o mențiune că gajul reprezintă un gaj asupra întreprinderii;</p> <p>e) semnătura debitorului gajist și a creditorului gajist.</p> <p>(3) Avizul de înregistrare se prezintă registratorului pe suport de hârtie, cu semnătura olografă a părților, sau prin intermediul mijloacelor electronice de comunicare, cu semnătura electronică a părților, aplicată conform regulamentului prevăzut la art. 477 alin. (3).</p> <p>(8) În sensul dispozițiilor prezentului capitol, inclusiv pentru notificările prevăzute la art. 497, orice</p>		

	<p>obligatie de notificare a persoanelor indicate de dispozițiile alin. (2) lit. a) va fi considerată drept expedită corespunzător, dacă notificarea (avizul) este expedit la ultima adresă a persoanei indicată în Registrul garanțiilor. Cu toate acestea, dacă destinatarul notificării anterior a înștiințat expeditorul notificării despre schimbarea adresei, notificarea (avizul) se va expedia la ultima adresă astfel înștiințată.</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 263, art. 477³, alin. (1) din proiect, după cuvintele „Legea taxei de stat” se introduce textul „nr. 1216 din 03.12.1992”.</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 263, art. 481¹, alin. (3) din proiect, se completează cu cuvintele: „Clauza privind interzicerea accesului terțului nu împiedică creditorul gajist sau debitorul gajist să permită, printr-o încuviințare dată în scris, terțului accesul la informația din registrul gajului cu privire la gajul asupra bunurilor sale.”.</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 263, art. 485, alin. (3) din proiect, sintagma „registrul respectiv” se substituie cu cuvintele „în registrul respectiv în care este înregistrat”.</p>	<p>263. Articolul 477³. Taxa de stat și plata pentru înregistrarea gajului și pentru furnizarea informației</p> <p>(1) Pentru înregistrarea gajului, eliberarea extrasului din Registrul garanțiilor sau furnizarea oricărei alte informații privind înregistrarea gajului se percepe taxa de stat în mărime prevăzută de Legea taxei de stat și o plată în mărimea stabilită în regulamentul prevăzut la art. 477 alin. (3)....</p> <p>263. Articolul 481¹. Accesul pasiv la Registrul garanțiilor</p> <p>(1) Orice persoană poate consulta Registrul garanțiilor și obține extras din el. Extrasul din Registrul garanțiilor este emis în conformitate cu regulamentul prevăzut la art. 477 alin. (3).</p> <p>(2) Ministerul Justiției poate permite, în bază de contract, persoanelor interesate accesul pasiv continuu la Registrul garanțiilor.</p> <p>(3) Debitorul gajist poate cere interzicerea accesului terților la informația din registrul gajului cu privire la gajul asupra bunurilor sale. În acest caz, se prezumă că întregul patrimoniu al debitorului gajist este grevat cu gaj.</p> <p>263. Articolul 485. Drepturile creditorului în cazul pierderii sau deteriorării bunului gajat</p> <p>(1) În cazul pierderii sau deteriorării bunului gajat, creditorul gajist poate, pe lângă alte drepturi prevăzute de lege, să ceară daune-interese compensatorii pînă la</p>

	<p>concrența creanței sale în baza aceluiași titlu de gaj, chiar dacă creanța sa nu este scadentă.</p> <p>(2) Dacă, în urma deteriorării, bunul gajat nu mai poate fi utilizat conform destinației sale directe, creditorul gajist este în drept să ceară substituirea ori completarea bunului gajat sau achitarea de către debitorul gajist a valorii lui stabilite în contract.</p> <p>(3) În cazul în care debitorul gajist refuză să substituie gajul sau nu-l poate substitui într-un termen rezonabil, acordat de creditorul gajist, acesta este obligat să înregistreze în registrul respectiv informația despre pierderea gajului său. Informația se înregistrează în baza demersului unilateral al creditorului gajist. Dispozițiile secțiunii 6 se aplică în modul corespunzător.</p>		
	<p>Articolul 485'. Obligațiile creditorului care deține bunul gajat</p> <p>(1) Creditorul gajist trebuie să facă toate actele necesare conservării bunului pe care îl deține. Cheltuielile de conservare a bunului suportate de creditorul gajist sînt rambursate de către debitorul gajist dacă contractul nu prevede altfel.</p> <p>(2) Creditorul gajist nu poate folosi bunul gajat fără permisiunea debitorului gajist.</p> <p>(3) În cazul folosirii bunului gajat, creditorul gajist trebuie să prezinte debitorului gajist o dare de seamă. În lipsa unei stipulații contrare, creditorul gajist remite debitorului fructele pe care le-a obținut și utilizează veniturile în contul plății cheltuielilor, apoi a dobînzilor și după aceea a obligației propriu-zise.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La punctul 263, art. 485', alin. (3) din proiect, cuvintele „și utilizează” se substituie cu textul „și, în caz de exercitare a gajului, utilizează”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Articolul 492. Cesiunea creanței sau datoriei garantate prin gaj</p> <p>(1) Gajul și creanța garantată de el pot fi transmise doar împreună și simultan.</p> <p>(2) În cazul cesiunii creanței garantate prin gaj, noul creditor gajist dobîndește dreptul de gaj în</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA:</p> <p>La punctul 263, art. 492 din proiect se completează cu alin. (8) cu următorul cuprins: „(8) Banca, în calitate de creditor ipotecar, are dreptul să cesioneze și/sau să gajeze terților drepturile ipotecare prezente și viitoare fără</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>volumul deținut de cedent. Debitorul gajist rămâne obligat față de creditorul cesionar.</p> <p>(3) În cazul cesiunii unei părți a creanței garantate prin gaj, noul creditor gajist dobândește dreptul de gaj proporțional părții din creanță dacă contractul de gaj nu prevede altfel.</p> <p>(4) Contractul de cesiune prevăzut de alin. (1) se încheie în forma în care a fost încheiat contractul din care a rezultat obligația garantată cu gaj.</p> <p>(5) Substituirea creditorului gajist se înregistrează conform dispozițiilor art. 478. Valabilitatea înregistrării precedente nu este afectată pînă la înregistrarea noului gaj.</p> <p>(6) Gajul și creanța garantată trec asupra noului creditor așa cum existau la creditorul anterior.</p> <p>(7) Cesiunea gajului devine opozabilă terților din momentul înregistrării în registrul în care este înregistrat gajul.</p>	<p>acordul debitorului ipotecar. Contractele de ipotecă investite cu formulă executorie care se cesionează unei bănci se transmit împreună cu dreptul la executare silită extrajudiciară.”.</p>	
	<p>Articolul 494. Dispoziții generale</p> <p>(1) Creditorul gajist este în drept să pună sub urmărire obiectul gajului, prin exercitarea drepturilor prevăzute de dispozițiile alin. (2), în cazul neexecutării obligației garantate sau în alte cazuri prevăzute de lege sau contract. Dacă obligația garantată trebuie executată în rate, debitorul gajist poate, totodată, cere executarea înainte de termen a întregii obligații atunci cînd nu este executată o parte a obligației.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La punctul 263, art. 494 din proiect, la sfîrșitul textului din titlu se completează cu cuvintele „privind exercitarea gajului”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>263. Articolul 499¹. Transmiterea benevolă în posesiune</p> <p>(1) Creditorul gajist poate prelua în posesiune bunul corporal gajat, dacă:</p> <p>a) debitorul gajist a consimțit, în contractul de gaj sau altfel, asupra intrării benevole a creditorului gajist în posesiunea bunului; și, totodată,</p> <p>b) creditorul gajist a transmis avizul de executare a gajului persoanelor indicate de dispozițiile art. 497</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La punctul 263, art. 499¹ din proiectul actului legislativ va avea următorul conținut: „Articolul 499¹. Transmiterea benevolă în posesiune (1) Creditorul gajist poate prelua în posesiune bunul corporal gajat, dacă: a) debitorul gajist a consimțit, în contractul de gaj sau altfel, asupra intrării benevole a</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>alin. (1) și a înregistrat avizul de executare conform dispozițiilor art. 497 alin. (2).</p> <p>În cazul în care bunul gajat este accesoriu unui bun imobil, creditorul gajist poate să-l separe din bunul imobil dacă debitorul gajist și-a exprimat consimțământul în formă scrisă.</p> <p>(2) Actul de transmitere în posesiune a bunului corporal gajat va conține lista bunurilor transmise și va fi semnat de debitorul gajist și creditorul gajist în cazul în care debitorul gajist nu este prezent la luarea în posesiune a bunurilor de către creditorul gajist sau refuză să semneze actul de transmitere, creditorul gajist are obligația de a trimite debitorului gajist o copie a actului de transmitere, la adresa indicată în Registrul garanțiilor.</p>	<p>creditorului gajist în posesiunea bunului; și, totodată,</p> <p>b) creditorul gajist a transmis avizul de executare a gajului persoanelor indicate de dispozițiile art. 497 alin. (1) și a înregistrat avizul de executare conform dispozițiilor art. 497 alin. (2).</p> <p>(1)¹În cazul în care bunul gajat este accesoriu unui bun imobil, creditorul gajist poate să-l separe din bunul imobil dacă debitorul gajist și-a exprimat consimțământul în formă scrisă.</p> <p>(2) Actul de transmitere în posesiune a bunului corporal gajat va conține lista bunurilor transmise și va fi semnat de debitorul gajist și creditorul gajist. În cazul în care debitorul gajist nu este prezent la luarea în posesiune a bunurilor de către creditorul gajist sau refuză să semneze actul de transmitere, creditorul gajist are obligația de a trimite debitorului gajist o copie a actului de transmitere, la adresa indicată în Registrul garanțiilor.”</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Deputatul Igor VREMEA La art. 499³, alin. (4), lit. b) din proiect, cifra „470” se substituie cu cifra „22”;</p> <p>Articolul 499³. Transmiterea silită în posesiune (1) Creditorul gajist care nu poate intra în posesiunea bunului corporal gajat în conformitate cu dispozițiile art. 499¹ sau, în cazul ipotecii, dispozițiile art. 499², are dreptul să obțină posesiunea bunului: a) în baza unei hotărâri sau ordonanțe judecătorești, conform dispozițiilor Codului de procedură civilă și Codului de executare. Doar împrejurările prevăzute de dispozițiile art. 502 alin. (2) lit. a)-e) constituie obiecții motivate pe care debitorul gajist le poate înainta împotriva ordonanței judecătorești, sau b) fără a recurge la procedură judecătorească, prin intermediul unui executor judecătoresc, conform</p>
---	--	---

dispozițiilor prezentului capitol și Codului de executare.

(2) Creditorul gajist nu este în drept să procedeze la transmiterea silită în posesiune pînă la expirarea termenului prevăzut de dispozițiile art. 497 alin. (5), decît dacă bunul gajat este susceptibil de pierire ori distrugere sau este perisabil.

(3) Creditorul gajist poate alege să obțină posesiunea bunului fără a recurge la procedura judecătorească, dacă:

a) debitorul gajist a consimțit, în contractul de gaj sau altfel, asupra obținerii posesiunii bunului de către creditorul gajist fără a recurge la procedura judecătorească sau, în cazul ipotecii, dacă contractul de ipotecă a fost investit cu formulă executorie conform dispozițiilor art. 500; și totodată

b) creditorul gajist a transmis avizul de executare a gajului persoanelor indicate de dispozițiile art. 497 alin. (1) și a înregistrat avizul de executare conform dispozițiilor art. 497 alin. (2).

(4) Prin derogare de la dispozițiile Codului de executare, la transmiterea silită în posesiunea creditorului gajist a bunurilor corporale gajate, se vor aplica următoarele reguli:

a) creditorul gajist prezintă executorului judecătoresc originalele contractului de gaj, a avizului de executare a gajului înregistrat în Registrul garanțiilor și listei bunurilor gajate, care urmează a fi ridicate, iar executorul judecătoresc reține copii ale acestora și certifică corespunderea lor cu originalul;

b) în termen de 48 de ore de la primirea tuturor documentelor menționate la lit. a), cu excepția cazului în care creditorul gajist consimte la un termen mai mare, executorul judecătoresc inițiază procedura de executare după consultarea Registrului garanțiilor cu privire la înregistrarea avizului de executare a gajului

	<p>și merge la locul indicat de creditorul gajist, ridică bunul gajist și îl predă creditorului gajist sau persoanei desemnate de acesta. Executorul judecătoresc poate solicita asistența organelor indicate de dispozițiile art. 470 alin. (1) lit. u) din Codul de executare;</p> <p>c) la predarea bunului gajist, executorul judecătoresc întocmește un proces-verbal și transmite câte o copie a acestuia creditorului gajist și debitorului gajist.</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La punctul 263, art. 499⁴ din proiectul actului legislativ va avea următorul conținut: „(1) Actul care îndreptățește creditorul gajist la transmiterea posesiei bunului îi oferă dreptul creditorului gajist să intre în posesia originalelor actelor care confirmă dreptul debitorului gajist asupra bunului. (2) În cazul în care debitorul gajist nu-și execută obligația de a transmite originalele prevăzute la alin. (1) creditorului gajist, are dreptul să solicite de la oricare autoritate sau persoană competentă și să obțină un duplicat.”</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La punctul 658, art. 1575¹⁵, alin. (1) din proiect, după cuvintele „Legea insolabilității” se introduce textul „nr. 149 din 29.06.2012”.</p>	<p>Articolul 499⁴. Transmiterea originalelor actelor de proprietate (1) Actul care îndreptățește creditorul gajist la transmiterea silită a posesiei bunului îl îndreptățește pe creditorul gajist și să intre în posesia originalelor actelor care confirmă dreptul debitorului gajist asupra bunului și care este necesar pentru vânzarea silită a bunului de către creditorul gajist. (2) În cazul în care originalele prevăzute la alin. (1) nu pot fi transmise creditorului gajist, din orice motiv, el are dreptul să solicite de la oricare autoritate sau persoană competentă și să obțină un duplicat conform procedurii în cazul pierderii actelor.</p> <p>658. Articolul 1575¹⁵. Efectul hotărârii de instituire a administrării (1) Odată cu instituirea administrării moștenirii, moștenitorul și, dacă există, executorul testamentar își suspendă dreptul de a administra moștenirea și de a dispune de aceasta. Dispozițiile art. 74, 77, 83, 92 și 93 din Legea insolabilității se aplică în mod corespunzător. Pretențiile față de moștenire se pot înainta numai administratorului masei succesoriale....</p>

		incertitudine în aplicare se propune operarea modificărilor menționate mai sus.	Se acceptă.
		Deputatul Igor VREMEA La pct. 283, 293, 319, 320, 347, 358, 567 din proiect se menționează despre modificarea Cărții a treia, cu invocarea repetată a Cărții a treia supusă amendării. Pentru a fi în acord cu rigorile tehnicii legislative, printr-un punct separat se va menționa despre modificarea și completarea Cărții a treia, ulterior se vor invoca titlurile, capitolele supuse amendării.	Se acceptă.
	266. Articolul 515 se abrogă.	Deputatul Serghei SÎRBU La pct.266, atenționăm, că s-a produs o eroare de tastare, respectiv, cifra „264” urmează a fi exclusă. Obiecția de eroare este valabilă și pentru art. 540 ¹ din proiect.	Se acceptă.
	284. Articolul 556: 1) La alineatul (1), propoziția a doua se completată cu cuvintele „ , dacă din contractul de cesiune nu rezultă un moment ulterior.” 2) la alineatul (4), cuvintele „creanțele privitoare la încasarea pensiei alimentare, la repararea prejudiciului” se substituie cu cuvintele „sub sancțiunea nulității absolute, creanțele privitoare la încasarea pensiei alimentare și la repararea prejudiciului”, 3) alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) De asemenea, creanța este incesibilă, sub sancțiunea nulității absolute, dacă, în virtutea naturii prestației sau relației între debitor și creditor, debitorul nu poate fi ținut în mod rezonabil să o satisfacă decât în folosul acestui creditor. Această regulă nu se aplică dacă debitorul și-a dat consimțământul la cesiune.”	Deputatul Corneliu PADNEVICI Pct.284, art.556 alin.(5), reiterăm, că utilizarea cuvintelor „de asemenea” este improprie stilului normativ, pentru care motiv sugerăm excluderea acestora din textul propoziției, urmând ca aceasta să debeată cu cuvintele „Creanța este incesibilă”, în continuare după text.	Se acceptă.
	290. Articolul 562: 1) alineatul unic devine alineatul (1);	Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.290, art.562, în a treia teză cifra „4)”	Se acceptă.

	<p>2) la alineatul (1), cuvintele „primul cesionar” se substituie cu cuvintele „cesionarul a cărui cesiune este notificată prima debitorului”;</p> <p>4) articolul se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul cuprins:</p> <p>„(2) Cesionarul ulterior poate invoca dispozițiile alin.(1) doar dacă la data încheierii contractului de cesiune nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască că acea creanță deja a fost cesionată.</p> <p>(3) Debitorul este liberat de obligație executând în folosul primului cesionar care îl notifică, indiferent de faptul că debitorul știa despre cesiunea repetată.”.</p> <p>293. Articolul 571¹. Substituirea incompletă</p> <p>Un terț poate să convină cu creditorul și debitorul inițial să substituie incomplet debitorul, cu efectul că debitorul inițial este menținut ca debitor în cazul când debitorul inițial nu execută în mod corespunzător.</p>	<p>se substituie cu cifra „3)”.</p>	
	<p>313. După denumirea Secțiunii a 3-a se completează cu textul</p> <p>„§1. Dispoziții generale”.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La pct.293, art.571¹ la finele propoziției cuvintele „debitorul inițial” se substituie cu cuvintele „debitorul nou”.</p> <p><i>Argumentare:</i></p> <p>După cum reiese din textul articolului, terțul convine cu creditorul și debitorul inițial să substituie incomplet debitorul, iar în cazul în care debitorul nou (terțul substituitiv) nu execută obligația, debitorul inițial este menținut ca debitor.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>313. După denumirea Secțiunii a 3-a se completează cu textul</p> <p>„§1. Dispoziții generale”.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La pct.313, pentru un spor de precizie, cuvintele „se completează cu textul” se înlocuiește cu cuvintele „se completează cu §1 cu denumirea”. Se va revede, în acest sens, și formularea expusă la pct.316.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>320. Articolul 623²³. Despăgubirea cheltuielilor de recuperare a creanțelor pecuniare ale profesionistului</p> <p>(1) Din momentul în care sunt întrunite condițiile plății dobânzii de întârziere conform dispozițiilor art. 623²⁰, creditorul obligației pecuniare poate pretinde</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>În prevederile art.623²³ alin.(1) cuvintele „echivalentul în monedă națională la data plății a sumei de 20 euro” se substituie cu cuvintele „echivalentul în lei a 20 euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>debitorului plata unei despăgubiri minime egale cu echivalentul în monedă națională la data plății a sumei de 20 euro, pentru acoperirea cheltuielilor de recuperare suportate de creditor. Această regulă se aplică chiar dacă obligația pecuniară întârziată este doar o rată din suma totală datorată creditorului conform unui grafic de plată.</p> <p>(2) Dreptul creditorului de a cere despăgubiri pentru cheltuielile de recuperare suportate de el, în partea neacoperită de despăgubirea minimă prevăzută de dispozițiile alin. (1), rămâne neafectat.</p> <p>(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică doar contractelor prin care un profesionist livrează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii în folosul unui alt profesionist sau a unei autorități publice ori unei alte persoane juridice de drept public sau asociații ale acestora.</p>	<p><i>Argumentare:</i></p> <p>Prevederile Legii nr.1232 din 15.12.1992 cu privire la bani, prevede că moneda națională – leul – este mijlocul legal de plată pe teritoriul Republicii Moldova.</p> <p>Suplimentar, prevederile art.583 din Codul civil prevede că obligația pecuniară se exprimă în monedă națională. Părțile pot conveni asupra unor obligații pecuniare în valută străină în măsura în care acest lucru nu este interzis prin lege.</p> <p>Astfel în scopul unificării legislației naționale, propunem ca cuvintele „echivalentul în monedă națională la data plății a sumei de 20 euro”, să se substituie cu cuvintele „echivalentul în lei a 20 euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă”, astfel folosindu-se formularea care există la momentul actual în Legea nr.8 din 26.02.2016 privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor.</p> <p>Această obiecție este valabilă și pentru prevederile art.678⁶ alin.(4), art.678⁸ alin.(3) din prezentul proiect de lege.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>357. Articolele 701-703 vor avea următorul cuprins:</p> <p>Articolul 702. Clauza de integralitate și clauza privind modificarea scrisă</p> <p>(1) Contractul scris, care cuprinde o clauză negociată individual și care stipulează că înscrisul conține toate condițiile asupra cărora au convenit părțile (clauza de integralitate), nu poate fi contestat sau completat prin proba declarațiilor sau acordurilor anterioare.</p> <p>(2) Dacă clauza de integralitate nu a fost negociată individual, ea instituie doar o prezumție că părțile au avut intenția ca declarațiile și acordurile anterioare să</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La pct.357, art.702, alin.(5), atenționăm, că s-a produs o eroare de tastare, respectiv, cuvântul „clauzei” necesită a fi redactat.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>nu poate fi invocate. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.</p> <p>(3) Aceste declarații sau acorduri pot fi folosite totuși pentru interpretarea înscrisului. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută dacă nu a fost negociată individual.</p> <p>(4) Contractul scris conținând o clauză prin care se stipulează că toate modificările sau rezoluțiunea contractului se fac în scris (clauza de modificare scrisă) instituie doar o prezumție că el nu poate fi modificat sau rezolvit altfel decât cu respectarea acestei forme.</p> <p>(5) Comportamentul unei părți o poate priva totuși de dreptul invocării clauze de integralitate sau de modificare scrisă dacă cealaltă parte a acționat în conformitate cu acest comportament.</p>		
	<p>365. La articolul 755 cuvintele „înscrisere a contractului” se substituie cu cuvintele „de înregistrare a dreptului de proprietate dobândit prin contractul”.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.365, art.755, atenționăm, că urmează a fi revăzute cuvintele „de înscrisere a contractului”, fiindcă substituirea propusă nu se încadrează în textul alineatului.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>371. Se completează cu articolele 763¹-763⁴ cu următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 763¹. Cantitatea bunurilor</p> <p>(1) Vanzătorul este obligat să transmită bunul în cantitatea stabilită în contractul de vânzare-cumpărare.</p> <p>(2) Cumpărătorul este în drept să refuze recepționarea bunului dacă vânzătorul predă o cantitate mai mică decât cea prevăzută în contract. În cazul în care va accepta primirea bunului în cantitate mai mică, cumpărătorul va plăti proporțional prețului contractual.</p> <p>(3) Dacă vânzătorul predă o cantitate mai mare decât cea prevăzută în contract, cumpărătorul este în drept să preia bunul într-o astfel de cantitate, fiind obligat să plătească proporțional prețului stabilit în</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.371, art.763¹ alin.(2) și alin.(3), pentru o precizie în redactare, cuvântul „prețului” se substituie cu cuvântul „preț”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>contract sau să preia numai cantitatea prevăzută în contract, iar surplusul să-l restituie din contul vânzătorului.</p> <p>372. Articolele 764 și 765 vor avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 764. Viciile de natură juridică</p> <p>(1) Vânzătorul este obligat să predea bunul fără vicii de natură juridică.</p> <p>(2) Este fără vicii de natură juridică bunul care, la transferarea riscurilor, este liber de drepturile sau pretențiile întemeiate ale terților asupra lui.</p> <p>(3) Se consideră viciu de natură juridică și situația în care în registrul de publicitate corespunzător bunului există o înregistrare, înregistrare provizorie sau notare pasibilă rectificării conform dispozițiilor art. 283³¹ sau, după caz, 283³⁴. Vânzătorul este obligat să asigure radierea acestora din registrul de publicitate, pe cheltuiala sa.</p> <p>(4) Bunul se consideră liber de vicii de natură juridică dacă este liber de drepturile sau pretențiile întemeiate ale terților bazate pe dreptul asupra obiectul proprietății intelectuale pe care, la momentul încheierii contractului, vânzătorul le-a cunoscut sau trebuia să le cunoască.</p> <p>(5) Cu toate acestea, vânzătorul nu răspunde în temeiul dispozițiilor alin. (2) dacă dreptul terțului este încălcat pe motiv că vânzătorul a respectat schițele, desenele tehnice, formulele sau alte asemenea specificații furnizate de către cumpărător.</p> <p>384. Se completează cu articolele 795¹ și 795² cu următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 795¹. Condițiile speciale ale vânzării</p> <p>(1) Dacă terțul a cumpărat bunul care face obiectul dreptului de preemțiune împreună cu alte bunuri contra unui preț total, titularul dreptului de preemțiune trebuie să plătească o parte proporțională</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>La pct.372, în tot textul art.764 cuvintele „vicii de natură juridică” se substituie la forma ei gramaticală cu cuvintele „vicii juridice”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La pct.384, art.795¹ alin.(2), pentru un spor de precizie normativă, cuvintele „garanție pentru suma plata căreia beneficiază de amânare” se substituie cu cuvintele „garanție a plății sumei amânate”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

		<p>din prețul total. Persoana obligată poate cere ca dreptul de preemțiune să se extindă asupra tuturor bunurilor care nu pot fi separate fără a-l dezavantaja.</p> <p>(2) Dacă terțului i s-a amânat achitarea prețului de cumpărare, cel care are dreptul de preemțiune poate beneficia de amânare dacă oferă o garanție pentru suma plăta căreia beneficiază de amânare.</p> <p>(3) Garanția poate consta în constituirea unui drept de gaj sau ipotecă de rangul întâi asupra bunului care face obiectul contractului de vânzare-cumpărare, sau rezerva proprietății în folosul persoanei obligate pînă la plata sumei care beneficiază de amânare.</p> <p>394. Articolul 808¹⁰. Riscurile, executarea și finalizarea lucrărilor de construire</p> <p>(1) Riscul pieririi sau deteriorării fortuite a bunului imobil trece la cumpărător din momentul semnării actului de primire-predare în formă scrisă de către părinți.</p> <p>(2) Obligația vînzătorului de a asigura construirea bunului imobil se extinde și asupra tuturor celorlalte lucrări necesare realizării integrale a proiectului de construire prevăzut de contract.</p> <p>(3) Dacă mai mulți cumpărători sunt membri ai comunității sau asociației de proprietari în condominiu, această comunitate sau asociație de asemenea poate exercita față de vînzător drepturile care rezultă din executarea necorespunzătoare a proiectului de construire prevăzut de contract.</p> <p>(4) Antreprenorul și alți furnizori contractați de vînzător în legătură cu executarea construcției și vînzătorul răspund, în condițiile contractuale convenite, solidar în caz de executare necorespunzătoare a lucrărilor și altor prestații necesare realizării integrale a proiectului de construire prevăzut de contract. În acest scop, cumpărătorul sau comunitatea ori, după caz, asociația de proprietari în</p>
	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La pct.394 art.808¹⁰ alin.(3) cuvintele „membri ai comunității sau asociației de proprietari în condominiu” se substituie cu cuvintele „membri ai asociației de coproprietari în condominiu sau altei forme de administrare a condominiului”;</p> <p>La pct.394 art.808¹¹ alin.(3) pentru claritatea noimei, cuvintele „de către cumpărătorii de bunuri imobile în curs de construire ai vînzătorului” se substituie cu cuvintele „de către cei care au cumpărat de la vînzător bunurile imobile în curs de construire.”</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>

condominiu pot solicita de la vânzător un extras din contractul dintre vânzător și antreprenor în partea în care vizează obligațiile, garanțiile și răspunderea antreprenorului.

(5) Vânzătorul este obligat să asigure finalizarea lucrărilor de construcție și darea în exploatare a bunului imobil sau a construcției în componența căreia intră bunul imobil pînă la data de dare în exploatare convenită în contract.

(6) Înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate a cumpărătorului se justifică, iar cumpărătorul devine proprietar necondiționat al bunului imobil și al cotei-părți din părțile comune, prin actul de primire-predare semnat după darea în exploatare și, în cazul rezervei proprietății, prin confirmarea emisă de către vânzător în formă scrisă despre achitarea a 95% din prețul total al contractului. În cazul justificării înregistrării provizorii, dreptul de proprietate al vânzătorului se radiază din registrul bunurilor imobile.

(7) Semnarea de către cumpărător a actului de primire-predare nu îl decade din drepturile rezultate din existența viciului bunului imobil sau al lucrărilor prevăzute de contract. Pretențiile ridicate de către cumpărător în privința viciilor nu constituie temei pentru vânzător de a refuza semnarea actului de primire-predare. Dispozițiile art. 765 alin.(2) nu se aplică.

Articolul 808¹¹. Clauza privind contul fiduciar de sechestru

(1) Prin contract părțile pot să prevadă că toate sau anumite sume plătite de către cumpărător în temeiul contractului pînă la semnarea actului de primire-predare a bunului imobil urmează a fi plătite la un cont fiduciar de sechestru al cărui fiduciar este banca, din care se vor putea elibera vărsăminte la contul

		<p>vânzătorului pe măsura finalizării etapei corepunătoare de executare a lucrărilor de construcție, în modul stabilit de contract.</p> <p>(2) Sumele plătite de cumpărător la contul fiduciar de sechestru se eliberează din acesta și varsă la contul vânzătorului:</p> <p>a) la ordinul, adresat băncii, semnat de ambele părți; sau</p> <p>b) la ordinul, adresat băncii, unui terț independent desemnat de către părți prin contract. Terțul respectiv poate fi un notar, avocat, administrator autorizat, o persoană juridică de drept privat, precum și o persoană juridică de drept public cu atribuții în domeniul construcțiilor.</p> <p>(3) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(1), creanțele cumpărătorului de restituire a sumelor plătite în temeiul contractului se satisfac din mijloacele contului fiduciar de sechestru în limita sumelor plătite de cumpărător conform dispozițiilor alin.(1), dar cu excluderea sumelor eliberate vânzătorului conform dispozițiilor alin.(2). Soldul contului fiduciar de sechestru poate fi urmărit de alți creditori ai vânzătorului doar după restituirea integrală a sumelor plătite în acel cont de către cumpărătorii de bunuri imobile în curs de construire ai vânzătorului.</p> <p>(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică chiar și în cazul în care în privința vânzătorului a fost intentat proces de insolvabilitate.</p> <p>424. Articolul 869. Dobînda în baza contractului de împrumut</p> <p>(1) În baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobînzii, rata anuală a căreia nu poate depăși dublul ratei de referință CHIBOR înregistrată în ziua bancară anterioară datei în care părțile au stipulat rata dobînzii. În sensul prezentului alineat, rata de referință CHIBOR este rata calculată în</p>
	<p>Deputatul Igor VREMEA Avînd în vedere abrogarea prin proiectul nr.135 a Legii nr.142/2008 cu privire la ipotecă, din art. 869 alin. (2) se exclude cuvintele „organizațiile de credit ipotecar”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>modul stabilit de Banca Națională a Moldovei în baza cotațiilor orientative/ferme ale băncilor contribuitorii pentru plasarea mijloacelor bănești în lei moldovenești la alte bănci pe termen de 12 luni.</p> <p>(2) Interdicția prevăzută la alin. (1) nu se aplică dobânzilor percepute sau plătite de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de microfinanțare, de leasing, organizațiile de credit ipotecar, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.</p> <p>(3) Rata dobânzii prin care se încalcă dispozițiile alin. (1) se reduce de drept pînă la rata maximă permisă de dispozițiile alin. (1). Orice clauză contrară este nulă.</p> <p>(4) În sensul prezentului articol, prin dobîndă se înțelege nu numai sumele socotite în bani cu acest titlu, ci și alte prestații, sub orice titlu sau denumire, la care împrumutatul se obligă drept preț al utilizării împrumutului.</p> <p>(5) Suma de bani împrumutată este purtătoare de dobîndă din ziua în care a fost remisă împrumutatului.</p> <p>(6) Se plătește dobîndă la expirarea fiecărui an pentru perioada dintre momentul indicat la alin. (5) și cel al restituirii împrumutului dacă în contract nu este prevăzut altfel.</p> <p>(7) În cazul în care împrumutatul nu plătește dobînda în termen, împrumutătorul poate cere restituirea imediată a împrumutului și a dobânzii aferente.</p>		
	<p>441. La articolul 896 cuvintele „rezoluțiunea contractului de sublocațiune” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea sublocațiunii”.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.441, art.896, din cuvintele „rezoluțiunea contractului de sublocațiune”, cuvîntul „rezoluțiunea” se substituie cu cuvîntul „rezilierea”.</p> <p><i>Argumentare:</i></p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>Atenționăm că redacția actuală a Codului civil în art.896 prevede „rezilierea contractului de sublocajune”, și nu „rezoluțiunea contractului de sublocajune”.</p> <p>Respectiv, pentru a exclude eroarea tehnică din prezentul proiect de lege, și anume, propunerea autorilor de a substitui un cuvânt care nu există în prevederile art.896, urmează a fi operate modificările propuse mai sus.</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La pct.451, art.917 alin.(3) lit.b), cuvintele „registru publicitate”, se substituie cu cuvintele „registru de publicitate”.</p>	<p>451. Articolul 917. Înregistrarea arendei în registrul contractelor de arendă</p> <p>(1) Arenda încheiată pe un termen de pînă la 5 ani inclusiv se înregistrează în registrul contractelor de arendă ținut de primăria localității în a cărei rază teritorială se află terenurile și alte bunuri agricole arendate. În cazul în care terenurile și alte bunuri agricole date în arendă sînt amplasate pe teritoriul mai multor localități, arenda se înregistrează la primăria fiecăreia dintre aceste localități.</p> <p>(2) Primăria ține registrul contractelor de arendă în modul stabilit de prezentul capitol, de alte acte legislative și de regulamentul adoptat de Guvern.</p> <p>(3) Pentru înregistrarea arendei la primărie, arendașul (reprezentantul acestuia) prezintă:</p> <p>a) 3 exemplare ale contractului de arendă, dintre care unul este originalul sau o copie autenticată în condițiile legii;</p> <p>b) extrasul din registrul publicitate în care este înregistrat arendașul;</p> <p>c) documentul ce confirmă împuternicirile reprezentantului arendașului, după caz;</p> <p>d) bonul de achitare a plății pentru înregistrare.</p> <p>(4) Registrul contractelor de arendă este ținut de inginerul cadastral, de secretarul consiliului local sau de o altă persoană desemnată în modul stabilit.</p> <p>(5) În registrul contractelor de arendă se</p>

		<p>înregistrează date privind:</p> <p>a) părțile contractante, domiciliul ori sediul acestora;</p> <p>b) numerele cadastrale, suprafața, bonitatea și modul de folosință a terenurilor date în arendă;</p> <p>c) termenul arendei;</p> <p>d) plătitorul impozitelor aplicate asupra bunului agricol arendat;</p> <p>e) alte date, după caz.</p> <p>(6) Înregistrarea arendei se confirmă prin aplicarea ștampilei primăriei, prin înregistrarea în el a datei înregistrării și prin semnătura persoanei împuternicite cu efectuarea înregistrării.</p> <p>(7) Arendașului i se remit două exemplare ale contractului de arendă înregistrat.</p> <p>(8) Înregistrarea arendei, a modificărilor introduse în contract, a documentelor privind rezoluțiunea arendei, precum și eliberarea extraselor respective, se efectuează contra plată, cuantumul maxim al acesteia fiind stabilit de Guvern. Plata menționată se varsă la bugetul primăriei.</p> <p>(9) Ținerea registrului contractelor de arendă se coordonează cu ținerea cadastrului funciar, a sistemului informațional fiscal și a altor sisteme, în modul prevăzut de legislație.</p> <p>452. Articolul 924. Domeniul de aplicare</p> <p>(1) Contractul care corespunde dispozițiilor art. 923 alin. (1) se consideră contract de leasing chiar dacă părțile au exclus sau au supus unor limitări opțiunea de a prelungi termenul de leasing.</p> <p>(2) Contractului de leasing i se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile legale privind contractul de locațiune.</p> <p>(3) Dispozițiile legale privind dobânda în cadrul contractului de împrumut se aplică în mod corespunzător dobânzii de leasing.</p>
	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La pct.452, art.924 alin.(3) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(3) Dispozițiile art. 869 se aplică în mod corespunzător dobânzii de leasing.”</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător și în cazul în care locatarul dobândește bunul prin contract de antrepriză ori alt contract cu titlu oneros.</p> <p>(5) Vânzătorul poate întruni calitatea de locatar în cazul în care ia în leasing bunul vândut de el (lease-back).</p> <p>452. Articolul 928. Drepturile locatarului față de vânzător</p> <p>(1) Locatarul trebuie să se asigure că locatarul poate exercita în mod efectiv față de vânzător drepturile de cumpărător al bunului în măsura necesară pentru ca locatarul de sine stătător:</p> <p>a) să intre în posesia bunului la începutul termenului de leasing; și</p> <p>b) să se bucure de posesia și folosința continuă pașnică și utilă a bunului, inclusiv să beneficieze de remedierea viciilor bunului vândut ori înlocuirea bunului viciat în condițiile contractului de vânzare-cumpărare.</p> <p>(2) Locatarul beneficiază de drepturile de cumpărător al bunului în măsura în care este numit ca terț beneficiar al acestor drepturi în contractul de vânzare-cumpărare. Vânzătorul nu răspunde în fața locatarului și a locatarului pentru același prejudiciu.</p> <p>(3) În măsura în care locatarul nu este numit ca terț beneficiar al drepturilor de cumpărător, locatarul poartă personal față de locatar obligațiile prevăzute de dispozițiile alin. (1) până la data în care locatarul îi cesează sau îi acordă pe altă cale locatarului aceste drepturi contra vânzătorului.</p> <p>(4) Din momentul în care vânzătorul a cunoscut că locatarul beneficiază de drepturile de cumpărător în condițiile dispozițiilor prezentului articol, modificarea sau rezoluțiunea vânzării-cumpărării nu produce efecte juridice fără consimțământul locatarului și al</p>
	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.452, art. 928 alin.(2) după cuvintele „în măsura în care este” se completează cu cuvintele „,parte contractantă sau este”;</p>
	<p>Se acceptă.</p>

<p>locatarului. Din același moment, înlocuirea bunului viciat cu altul de către vânzător nu poate avea loc fără consimțământul locatorului și a locatarului.</p> <p>(5) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.</p>	<p>452. Articolul 930. Limitele răspunderii locatorului în contractul de leasing</p> <p>(1) Locatorul nu răspunde pentru neexecutarea obligațiilor de către vânzător față de locatar, cu excepția unuia din următoarele cazuri:</p> <p>a) vânzătorul a fost ales de către locatar;</p> <p>b) neexecutarea obligației de către vânzător este justificată de neexecutarea de către locatar a obligațiilor sale, inclusiv de plată, rezultate din contractul de vânzare-cumpărare.</p> <p>(2) Cu excepția cazului când locatorul poartă răspundere conform dispozițiilor alin. (1), locatarul nu poate invoca neexecutarea de către vânzător a obligațiilor față de locatar, pentru a suspenda executarea obligațiilor sale față de locatar, a le reduce sau a recurge la rezoluțiunea contractului de leasing.</p> <p>(3) Cu excepția cazului când locatorul poartă răspundere conform dispozițiilor alin. (1), locatarul care este consumator, căruia nu i-au fost furnizat sau i s-a furnizat numai în parte bunul, ori bunul nu este conform cu prevederile contractului de vânzare-cumpărare, poate invoca neexecutarea de către vânzător a obligațiilor față de locatar, pentru a suspenda executarea obligațiilor sale față de locatar, a le reduce sau a recurge la rezoluțiunea contractului de leasing, doar dacă nu a reușit să obțină satisfacerea de către vânzător a pretențiilor la care are dreptul în temeiul contractului de vânzare-cumpărare. Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La pct.452, art. 930 alin. (4), în fraza „Până la exercitarea opțiunii de dobândire în proprietate a bunului de către locatar, locatarul poartă obligația de garantare a locatarului contra viciilor juridice ale bunului conform dispozițiilor legale privind locațiunea.”, după cuvântul „locațiunea” se introduce sintagma „cu excepția prevederilor alin. (1) din prezentul articol”.</p> <p><i>Argumentare:</i></p> <p>Atât legislația în vigoare, cât și proiectul de modificare a Codului civil reglementează două ipoteze distincte: (i) vânzătorul este ales de locatar, și (ii) vânzătorul este ales de locatar, celor două cazuri fiindu-le corespondente efecte juridice diferite în materia repartizării riscurilor între părțile contractante.</p> <p>Potrivit art. 930 alin. (1) din proiect, „(1) Locatorul nu răspunde pentru neexecutarea obligațiilor de către vânzător față de locatar, cu excepția unuia din următoarele cazuri: a) vânzătorul a fost ales de către locatar; b) neexecutarea obligației de către vânzător este justificată de neexecutarea de către locatar a obligațiilor sale, inclusiv de plată, rezultate din contractul de vânzare-cumpărare.”</p>	<p>Se acceptă.</p>
--	---	---	---------------------------

dispozițiile prezentului alineat în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.”.

(4) Până la exercitarea opțiunii de dobândire în proprietate a bunului de către locatar, locatarul poartă obligația de garantare a locatarului contra viciilor juridice ale bunului conform dispozițiilor legale privind locațiunea.

(5) Locatarul nu poartă nici o răspundere față de locatar sau terți pentru prejudiciul cauzat de către bun ori care rezultă din folosința bunului pînă în momentul în care locatarul intră în posesia nemijlocită a bunului.

Prin urmare, în baza acestei norme, dacă vânzătorul este ales de locatar, viciile juridice și materiale ce rezultă din nec executarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor vânzătorului față de locatar nu pot fi imputate locatarului. În caz contrar, instituirea răspunderii locatarului pentru viciile juridice ale bunului, în ipoteza alegerii vânzătorului de către locatar, ar genera un dezechilibru în raporturile contractuale, în mod incompatibil cu prevederile art. 927 – 930 din proiect și art. 12 alin. (4) din Legea cu privire la leasing, nr. 59/2005. Astfel, având în vedere că locatarul are dreptul să aleagă bunul și vânzătorul, să negocieze în mod direct cu ultimul toate clauzele esențiale ale contractului și doar să-i furnizeze locatarului specificațiile bunului și informațiile privind vânzătorul ales, este justificat ca și riscul viciilor juridice aferente tranzacției de vânzare-cumpărare să fie plasat în sarcina locatarului.

În acest context, art. 930 urmează a fi interpretat în coroborare cu art. 928 din proiect, care menționează în mod expres posibilitatea ca locatarul să fie numit în calitate de terț beneficiar al drepturilor de cumpărător în contractul de vânzare-cumpărare, precum și posibilitatea ca locatarul să-i cesioneze sau să-i acorde în alt mod locatarului drepturile de cumpărător. Prin aceste mecanisme, locatarul poate dobândi dreptul de acțiune directă împotriva vânzătorului bunului, putându-i pretinde executarea obligațiilor contractuale și remedierea viciilor bunului primit în leasing.

Cu titlu de drept comparat, în România, conform art. 12 din Ordonanța nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de

	<p>leasing , în temeiul contractului de leasing, locatarul/utilizatorul are dreptul „de acțiune directă asupra furnizorului, în cazul reclamațiilor privind livrarea, calitatea, asistența tehnică, service-ul necesar în perioada de garanție și postgaranție, locatarul/finanțatorul fiind exonerat de orice răspundere”. Totodată, conform art. 14 din același act normativ, „locatarul/finanțatorul nu răspunde dacă bunul care face obiectul contractului de leasing nu este livrat sau este livrat necorespunzător locatarului/utilizatorului de către furnizor”.</p> <p>În aceeași ordine de idei, conform art. 7 alin. (1) din Legea-model UNIDROIT cu privire la leasing (2008), vânzătorul este ținut să execute obligațiile și față de locatar, într-un mod similar cu situația în care locatarul ar fi parte la contractul de vânzare-cumpărare și bunul ar urma să-i fie furnizat direct locatarului. Totuși, vânzătorul nu este răspunzător atât față de locatar, cât și față de locatar cu privire la același prejudiciu. Totodată, alin. (2) al aceluiași articol precizează mecanismul prin care locatarul se subrogă în drepturile cumpărătorului, stipulând că, „La solicitarea locatarului, locatarul va fi obligat să-i ceseze dreptul de a cere executarea contractului de vânzare-cumpărare. Dacă locatarul nu cesionează dreptul menționat, se consideră că acesta și-a asumat personal executarea obligațiilor vânzătorului.”</p>	
	<p>Deputatul Serghei SIRBU La pct.452, art. 930¹ alin. (3), la finele propoziției se adaugă cuvintele „care a fost ales de către locatar”.</p> <p><i>Argumentare:</i></p>	
	<p>452. Articolul 930¹. Suportarea riscului și costurilor (1) Riscul pieririi (inclusiv pierderii sau sustragerii) sau deteriorării bunului, indiferent că au avut loc prin fapta unui terț sau în alte circumstanțe, trece la locatar în momentul în care acesta preia sau trebuia să preia</p>	
		<p>Se acceptă.</p>

	<p>posesia bunului.</p> <p>(2) După trecerea riscului la locatar, el nu poate invoca privarea de folosința bunului sau tulburarea ei, inclusiv din cauza pierderii, sustragerii, pieirii sau deteriorării acestuia, pentru a suspenda executarea obligațiilor sale față de locator, a le reduce sau a recurge la rezoluțiunea contractului de leasing. Dispozițiile art. 930 alin. (3) rămân neafectate.</p> <p>(3) Stingerea obligației locatorului de a asigura posesia și folosința bunului ca urmare a imposibilității de executare nu atrage stingerea obligației corelative a locatarului de a plăti ratele de leasing, cu excepția cazului în care imposibilitatea este cauzată de un viciu juridic al bunului.</p> <p>(4) Locatarul este obligat să suporte cheltuielile de întreținere și reparație capitală și curentă a bunului.</p>	<p>În considerarea argumentelor de mai sus, nu este justificată plasarea în responsabilitatea locatorului a viciilor bunului ales de locatar în calitate de obiect al contractului de leasing, avându-se totodată în vedere dreptul locatarului de acțiune directă împotriva vânzătorului bunului.</p>	
	<p>452. Articolul 930². Asigurarea bunului</p> <p>(1) Contractul de leasing poate prevedea obligația contractării asigurării bunului contra riscurilor asigurate stipulate. Dacă partea obligată să contracteze asigurarea bunului nu a executat această obligație, cealaltă parte poate executa obligația și cere de la partea obligată rambursarea primei de asigurare și altor cheltuieli aferente asigurării.</p> <p>(2) Indiferent că asigurarea bunului contra riscurilor este contractată de către locator sau locatar, contractantul trebuie să indice locatorul ca asigurat prioritar al despăgubirii de asigurare și locatarul ca asigurat subsidiar.</p> <p>(3) Contractantul asigurării va transmite celelalte părți a contractului de leasing o copie după contractul de asigurare. Fiecare parte este ținută să respecte condițiile contractului de asigurare în măsura în care respectarea acestor condiții se află în controlul său rezonabil.</p> <p>(4) Locatarul are dreptul de a încasa despăgubirea</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La pct.452, art. 930² alin. (2), după cuvîntul „locatorul” textul se completează cu sintagma „sau creditorul locatorului”.</p> <p>Iar în art. 930² alin. (3), în cuprinsul primei propoziții, cuvintele „o copie după contractul de asigurare” se înlocuiesc cu cuvintele „un exemplar al contractului de asigurare”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>

		<p>de asigurare în limita valorii totale neachitate și va fi obligat să îndeplinească în contul stingerii valorii totale neachitate. În acest caz, valoarea totală se micșorează cu dobânda de leasing aferentă sumei încasate, pentru perioada dintre data încasării și data când trebuia să expire termenul de leasing. Contractul de leasing poate să prevadă că, adițional la valoarea totală, locatorul are dreptul la un comision de plată anticipată.</p> <p>(5) Partea rămasă din despăgubirea de asigurare după aplicarea dispozițiilor alin. (4) se plătește locatorului.</p> <p>(6) Prin derogare de la dispozițiile alin. (4) și (5), dacă cazul asigurat constituie o deteriorare a bunului, locatorul poate cere de la locator transmiterea despăgubirii de asigurare efectiv primite de la asigurator în măsura în care locatorul anterior a reparat bunul pe propria cheltuială.</p> <p>(7) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile alin. (2)-(5) în detrimentul locatorului consumator este lovită de nulitate absolută.</p> <p>(8) Dispozițiile prezentului articol nu aduc atingere drepturilor prioritare ale creditorului care deține gaj ori ipotecă asupra bunului sau altor creditori cărora legea le recunoaște un drept prioritar asupra despăgubirii de asigurare.</p> <p>452. Articolul 930⁴. Exercițarea opțiunii de dobândire a proprietății</p> <p>(1) Locatorul poate exercita opțiunea de dobândire a proprietății asupra bunului prin notificare față de locator, oricând în interiorul termenului de leasing.</p> <p>(2) Locatorul poate de asemenea exercita opțiunea de dobândire a proprietății prin notificare față de locator într-o perioadă de 30 de zile sau altă perioadă mai mare prevăzută de contractul de leasing, sub sancțiunea decăderii. Perioada respectivă începe să</p>
	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La pct.452, art. 930⁴ alin. (7), după cuvîntul „dobîndirea” se introduce cuvintele „în proprietate”. Iar la alin.(8) din același articol, cuvintele „în bunurilor imobile” se substituie cu cuvintele „în cazul bunurilor imobile”. Iar numerotarea aliniatelor la acest articol se va face în descreștere, respectiv cifra „8” de la alin.(8) se substituie cu cifra „9”, iar cifra „9” de la alin.(9) se substituie cu cifra „10”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

curgă de la data expirării termenului de leasing sau, după caz, de la data rezoluțiunii contractului de leasing de către locator.

(3) În cazul exercitării opțiunii de dobândire a proprietății, locatarul este ținut să plătească partea neachitată din valoarea totală.

(4) Dacă opțiunea se exercită înainte de expirarea termenului de leasing, din valoarea totală se va deduce dobânda de leasing pentru perioada dintre data plății efective a sumelor prevăzute de dispozițiile alin. (3) și data când trebuia să expire termenul de leasing. Contractul de leasing poate să prevadă plata de către locator și a unui comision de plată anticipată.

(5) Notificarea de exercitare a opțiunii de dobândire a proprietății produce efecte, iar locatorul este obligat să consimtă la transferul proprietății în folosul locatarului, doar dacă locatarul a plătit integral sumele datorate în legătură cu exercitarea opțiunii locatarului în termen de 7 zile de la data exercitării opțiunii de dobândire a proprietății, sub sancțiunea decăderii.

(6) Locatorul garantează locatarul contra viciilor juridice ale bunului conform dispozițiilor legale privind vânzarea-cumpărare. Termenul de răspundere pentru viciile juridice curge din data transferului proprietății în folosul locatarului. Locatorul nu garantează locatarul contra viciilor materiale ale bunului.

(7) Dacă locatorul a gajat ori ipotecat sau a constituit alte drepturi ale terților asupra bunului, el este obligat să asigure dobândirea de către locator a bunului liber de drepturile terților, chiar și în cazul în care locatorul a consimțit anterior la constituirea drepturilor terților.

(8) Înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate a cumpărătorului se justifică, iar

<p>cumpărătorul devine proprietar necondiționat, prin actul de primire-predare încheiat după darea în exploatare și, în cazul rezervei proprietății, prin confirmarea emisă de către vânzător în formă scrisă despre achitarea integrală a prețului. În acest caz, dreptul de proprietate al vânzătorului se radiază din registrul bunurilor imobile.”</p> <p>(8) În bunurilor imobile sau a bunurilor mobile dreptul de proprietate asupra cărora se dobândește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate, locatarul dobândește dreptul de proprietate la data înregistrării în registrul corespunzător, în temeiul contractului de leasing și a actului eliberat de către locatar care confirmă executarea integrală a obligațiilor sale de către locatar. În cazul în care dreptul de proprietate al locatarului a fost înregistrat provizoriu conform dispozițiilor art. 284²⁴ alin.(2) lit. b), înregistrarea provizorie se justifică prin actul eliberat de către locatar care confirmă executarea integrală a obligațiilor sale de către locatar.</p> <p>(9) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.</p>		
<p>452. Articolul 930⁶. Accelerarea scadenței ratelor de leasing rămase și rezoluțiunea contractului de leasing</p> <p>(1) Locatorul are dreptul, la alegerea sa, să ceară executarea imediată de către locatar a părții neachitate din valoarea totală sau să recurgă la rezoluțiunea contractului de leasing dacă:</p> <p>a) a fost intentat procesul de insolabilitate în privința locatarului, cu excepțiile prevăzute de Legea insolabilității;</p> <p>b) locatarul nu a oferit garanțiile reale sau personale prevăzute de contractul de leasing sau a</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.452, art. 930⁶ al doilea alineat (3), alin. (4) – (6) devin alineatele (4) – (7), iar la alin. (5) (alin. (6) după renumerotare) textul „dispozițiilor alin. (2)-(3)” se substituie cu textul „dispozițiilor alin. (2)-(4)”;</p>	<p>Se acceptă.</p>

redus fără acordul creditorului garanțiile oferite;

- c) o rată de leasing nu este plătită, măcar parțial, mai mult de 45 de zile de la scadența ei;
- d) pe parcursul oricărei perioade consecutive de 12 luni, trei sau mai multe rate de leasing nu au fost plătite integral la scadență;
- e) survine una din circumstanțele prevăzute la art. 906 alin. (1) cu excepția lit. c);
- f) survin alte cazuri prevăzute de lege sau de contract.

(2) În cazul în care locatorul a cerut plata părții neachitate din valoarea totală înainte de expirarea termenului de leasing, din mărimea ei se va deduce dobânda de leasing pentru perioada dintre data plății efective a părții neachitate a valorii totale și data când trebuia să expire termenul de leasing. Dreptul locatorului la repararea prejudiciului cauzat rămîne neafectat.

(3) În cazul rezoluțiunii contractului de leasing de către locator din cauza neexecutării obligațiilor locatarului, locatorul nu restituie ratele de leasing și alte sume primite în temeiul contractului de leasing. În acest caz, locatorul are dreptul la despăgubiri egale cu partea neachitată din valoarea totală, din care se va deduce dobânda de leasing pentru perioada dintre data plății efective a despăgubirii și data când trebuia să expire termenul de leasing. Dreptul locatorului la comisionul de plată anticipată prevăzut de contract sau la repararea unui alt prejudiciu rămîne neafectat.

(3) După reîntrarea în posesia bunului, locatorul este obligat să vîndă bunul într-un termen rezonabil și la preț comercial rezonabil. Dispozițiile legale privind prețul comercial rezonabil în caz de vânzare a bunului găjat se aplică în mod corespunzător. Prețul astfel obținut va fi îndreptat la achitarea datoriei locatarului față de locator, după care diferența se va plăti

<p>locatarului. Dacă prețul obținut din vânzarea bunului nu este suficient pentru stingerea obligației locatarului față de locator, locatarul va acoperi diferența de preț, care urmează a se plăti locatorului în termenul stabilit de locator. Prețul este comercial rezonabil chiar dacă era posibilă vânzarea la preț mai mare, cu excepția cazului când diferența de prețuri este substanțială.</p> <p>(4) În cazul rezoluției contractului de leasing de către locatar din cauza neexecutării obligațiilor locatarului, se aplică dispozițiile legale comune privind rezoluțiunea contractelor.</p> <p>(5) În locul vânzării bunului conform dispozițiilor alin. (2)-(3), locatorul poate notifica locatarului că intenționează să păstreze bunul în proprietatea sa, plătiind locatarului o despăgubire egală cu prețul de piață al bunului din care se va deduce datoria locatarului față de locator.</p> <p>(6) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.”.</p>	
<p>456. La articolul 937 în tot textul, cuvântul „prestației” se substituie cu cuvântul „serviciului”.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.456, art.937, cu referire la substituirea cuvântului „prestației” cu cuvântul „serviciului” reținem, că cuvântul „prestației” este utilizat de două ori. Dat fiind, că proiectul de lege nu concretizează pentru care caz gramatical se propune substituirea, având în vedere, că după conținutul normei, substituirea propusă se referă la ambele cazuri gramaticale, recomandăm a se indica expres despre faptul substituiri cuvântului „prestației” la cazul gramatical corespunzător.</p>
	<p>Se acceptă.</p>

477. Articolul 979²⁴. Obligația de a nu trata fără consimțământ

(1) Prestatorul de servicii de tratament nu va trata dacă pacientul nu și-a exprimat consimțământul informat la acesta.

(2) Pacientul își poate revoca consimțământul în orice moment.

(3) Așa timp cât pacientul este inapt să-și exprime consimțământul, prestatorul de servicii de tratament poate să efectueze tratamentul doar dacă:

a) consimțământul informat a fost obținut de la o persoană sau o instituție împuternicită prin lege să ia decizii privind tratamentul din numele pacientului; sau

b) s-au respectat toate dispozițiile legale sau procedurile care permit tratamentul să fie oferit fără acest consimțământ; sau

c) tratamentul trebuie oferit într-o situație de urgență.

(4) În situația prevăzută de dispozițiile alin. (3), prestatorul de servicii de tratament trebuie să nu înceapă tratamentul până nu a luat considerație, în măsura în care este posibil, opinia pacientului inapt să-și exprime consimțământul privind tratamentul, precum și orice posibilă opinie exprimată de pacient înainte că acesta să devină inapt să-și exprime consimțământul dacă îi este adusă la cunoștință.

(5) În situația prevăzută de dispozițiile alin. (3), prestatorul de servicii de tratament are dreptul să ofere doar tratamentul destinat să îmbunătățească starea de sănătate a pacientului.

(6) În situația prevăzută de dispozițiile art. 979²² alin. (2), consimțământul trebuie exprimat în mod expres și cu referire la tratamentul concret.

(7) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Deputatul Corneliu PADNEVICI

La pct.477, art.979²⁴ alin.(3) lit. b), pentru claritatea normei, după cuvântul „permis” se introduce cuvântul „că”. La alin.(4) din același articol, după cuvântul „luat” se introduce prepoziția „în”.

b) art.979²⁷ alin. (1), recomandăm a se revedeă cuvintele „iar spitalul sau aceasta altă instituție” fiindcă are sens ambiguu.

Se acceptă.

	<p>Articolul 979²⁷. Obligațiile instituțiilor medico-sanitare</p> <p>(1) Dacă, în procesul de executare a obligațiilor care rezultă din contractul de servicii de tratament, activitățile au loc într-un spital sau în încăperile unei alte instituții medico-sanitare, iar spitalul sau aceasta altă instituție medico-sanitară nu este parte la contractul de servicii de tratament, ea trebuie în mod clar să aducă la cunoștința pacientului despre faptul că ea nu este parte contractantă.</p> <p>(2) Dacă prestatorul de servicii de tratament nu poate fi identificat, spitalul sau instituția medico-sanitară în care tratamentul a avut loc tratamentul poartă drepturile și obligațiile de prestator de servicii de tratament cu excepția cazului când spitalul sau instituția medico-sanitară informează pacientul, în timp rezonabil, despre identitatea prestatorului de servicii de tratament.</p> <p>(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.”</p>		
	<p>488. La articolul 900 în titlu, cuvântul „cărăușului” se substituie cu cuvântul „transportatorului”, iar în dispozitivul cuvântul „cărăuși” se substituie cu cuvântul „transportatori”.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.488, cuvintele „articolul 900” se substituie cu cuvintele „articolul 990”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>491. Articolul 992 va avea următorul cuprins: „Articolul 992. Rezoluțiunea contractului de transport de persoane (1) Pasagerul poate declara rezoluțiunea contractului de transport în orice moment dacă prin aceasta nu cauzează înfrizieri. El este obligat să plătească transportatorului despăgubirile cauzate de rezoluțiune. (2) Dacă devin cunoscute împrejurări în sfera transportatorului despre care pasagerul nu putea să știe</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.491, art.992, cu referire la denumirea „contractului de transport” utilizată la alin.(1), alin.(2) și alin.(3), recomandăm să fie invocată denumirea concretă a contractului stipulată în denumirea articolului, respectiv „contract de transport de persoane”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>și care, dacă le cunoaște, i-ar fi dat un motiv întemeiat să nu încheie contractul de transport, el poate declara rezoluțiunea contractului de transport.</p> <p>(3) Pasagerul poate declara rezoluțiunea contractului de transport și atunci când este previzibil că vor avea loc întârzieri în comparație cu timpul și durata convenită. În aceste cazuri, nu se naște obligația de despăgubire.”</p>		
<p>497. La articolul 999: cuvântul „clientul” se substituie cu cuvântul „expeditorul”, iar cuvântul „cărăuș” cu cuvântul „transportator” la formele gramaticale corespunzătoare; alineatul (1), după cuvintele „în vamă,” se va completa cu cuvintele „după caz”; alineatul (3), după cuvântul „răspunde” se va completa cu cuvintele „conform dispozițiilor legale cu privire la mandat”, iar cuvântul „încărcăturii” se va substitui cu cuvântul „bunului”.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.497, art.999, pentru un spor de precizie în redactare, întrucât cuvântul „client” și cuvântul „cărăuș” este utilizat în tot textul articolului, înaintea cuvântului „client” se introduce cuvintele „pe tot cuprinsul articolului”. Această propunere este valabilă și pentru art.1001, art.1002, art.1005, art.1011, art.1013, art.1018. Iar la art.999 alin.(1), în cadrul cuvintelor „în vamă” cuvântul „în” se substituie cu cuvântul „prin”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>504. La articolul 1005: cuvântul „cărăușului” se substituie cu cuvântul „transportatorului”, cuvântul „clientului” se substituie cu cuvântul „expeditorului” și cuvântul „încărcătura” se substituie cu cuvântul „bunului”, la formele gramaticale corespunzătoare; alineatul (1) se completează cu cuvintele „nu sunt consecința vinovăției sale.”; la alineatul (5) cuvintele „și obiceiurile locului” se substituie cu cuvintele „sau uzanțele de la locul”.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.504, art.1005, cuvintele „alineatul (1) se completează cu cuvintele „nu sunt consecința vinovăției sale.”; se exclude, iar la alin.(5) cuvântul „obiceiurile” se substituie cu cuvântul „obiceiurilor”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>507. Articolul 1009. Sarcina probațiunii (1) Sarcina probei faptului că distrugerea, pierderea, deteriorarea ori depășirea termenului de livrare se datorează uneia din împrejurările menționate de dispozițiile art.1008 alin.(1) revine transportatorului.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.507, art.1009 alin. (2), pentru precizia redactării, cuvântul „riscurile” urmează a fi substituit cu cuvântul „riscuri”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

		<p>(2) În cazul în care transportatorul susține că, în raportul de împrejurări, distrugerea, pierderea sau deteriorarea se putea produce din cauza unui sau mai multor riscurile menționate de dispozițiile art.1008 alin.(3), se prezumă că prejudiciul s-a produs în acest fel. Cel îndreptățit să dispună de bun poate însă dovedi că prejudiciul nu s-a produs ori nu s-a produs exclusiv din cauza unuia dintre aceste riscuri.</p> <p>(3) Presumpția stipulată la alin.(2) nu operează în cazul prevăzut de dispozițiile art.1008 alin.(3) lit. a) în cazul unei pierderi anormale sau pentru pierderea unor colete întregi.</p> <p>(4) La transportul cu un vehicul dotat cu instalații speciale de protecție a bunului împotriva efectelor căldurii, frigului, ale schimbărilor de temperatură sau umidității aerului, transportatorul poate invoca dispozițiile art. 1008 alin. (3) lit. d) numai dacă dovedește că a luat toate măsurile posibile, ținând cont de circumstanțe, în vederea alegerii, întreținerii și utilizării acestor instalații speciale și că a respectat indicațiile speciale date în acest sens.</p> <p>(5) Transportatorul poate invoca dispozițiile art.1008 alin.(3) lit. f) doar dacă dovedește că a luat toate măsurile care, în mod obișnuit, ținând cont de circumstanțe, trebuiesc luate și că a respectat indicațiile speciale pe care le-a primit.</p> <p>510. Articolul 1014 se modifică și va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 1014. Determinarea valorii bunului la pierderea ei și plata despăgubirilor</p> <p>(1) Dacă, în baza dispozițiilor din prezenta secțiune, transportatorul trebuie să plătească despăgubiri pentru pierderea totală ori parțială a bunurilor, despăgubirea se va calcula în funcție de valoarea bunurilor la locul și din momentul preluării.</p> <p>(2) Valoarea bunurilor se determină în baza</p>
	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.510, art.1014, alin. (6) se expune în următoarea redacție:</p> <p>„(6) O despăgubire mai mare nu poate fi pretinsa decât în caz de declarare a valorii bunurilor sau de declarare de interes special la predare, conform dispozițiilor art. 1014¹ sau, după caz, a dispozițiilor art.1016.”</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>prețului de bursă, iar în lipsa unui asemenea preț, în baza prețului de piață, iar în lipsa unor asemenea prețuri, la prețul obișnuit al bunurilor cu aceleași caracteristici.</p> <p>(3) Totuși, despăgubirea nu poate depăși 8,33 unități de calcul pe kg de greutate brută lipsă.</p> <p>(4) În afară de plata despăgubirilor prevăzute de dispozițiile alin.(1), urmează a fi restituite taxele de transport, taxele vamale și alte cheltuieli de transport, și anume, în cazul pierderii totale a bunurilor – integral, iar în cazul pierderii parțiale – parțial. Alte despăgubiri pentru pierdere nu sunt datorate.</p> <p>(5) Dacă bunurile au fost livrate cu întârziere, iar cel îndreptățit să dispună dovedește că prin aceasta a suferit un prejudiciu, transportatorul va plăti o despăgubire, însă numai până la mărimea taxei de transport.</p> <p>(6) Despăgubiri în volum mai mare decât cel stabilit de dispozițiile prezentului articol pot fi pretinse doar atunci când valoarea bunurilor sau un interes special în privința livrării este consemnat conform dispozițiilor art. 1014¹ sau, după caz, a dispozițiilor art.1016.</p> <p>(7) Unitatea de calcul menționată de dispozițiile alin.(3) reprezintă unitatea drepturilor speciale de trageri (Special Drawing Rights) în accepția Fondului Monetar Internațional.</p> <p>(8) Sumele calculate conform dispozițiilor alin.(3) se recalculează la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data preluării bunurilor de către transportator sau la oricare altă dată convenită de părți.”</p>	<p>520. Articolul 1027 se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:</p> <p>„(2) Dispozițiile art. 1021 sînt aplicabile acțiunilor în regres între transportatori. Totuși, prescripția curge fie din ziua pronunțării unei hotărîri judecătorești</p>
	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.520, art.1027, întrucît articolul se propune a fi completat cu alin. (2), iar redacția actuală a acestuia este structurată dintr-un singur alineat, se va invoca mențiunea, precum că</p>
	<p>Se acceptă.</p>

	<p>definitive, prin care se fixează despăgubirile care urmează să fie plătite în virtutea dispozițiilor prezentei secțiuni, fie, în cazul în care o astfel de hotărâre nu exista, începând din ziua plății efective.”</p> <p>529. Se completează cu articolul 1035¹ cu următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 1035¹. Obligația de competență și prudență</p> <p>(1) Mandatarul este ținut să-și execute obligațiile rezultate din contract cu competența și prudența la care mandantul este îndreptățit să se aștepte în funcție de împrejurări.</p> <p>(2) Dacă mandatarul profesează un nivel mai înalt de competență și prudență, mandatarul este ținut să manifeste acel nivel de competență și prudență.</p> <p>(3) Dacă mandatarul este sau pretinde a fi membru al unui grup de profesioniști pentru care există standarde (coduri de conduită, de etică, de deontologie etc.) stabilite de o autoritate competentă ori de grup însuși, mandatarul este ținut să manifeste nivelul de competență și prudență prevăzute de acele standarde.</p> <p>(4) La determinarea nivelului de competență și prudența la care mandantul este îndreptățit să se aștepte, se ține cont, în special, de:</p> <p>a) natura, magnitudinea, frecvența și previzibilitatea riscurilor inerente executării obligațiilor;</p> <p>b) dacă obligațiile sunt executate de o persoană care nu este profesionist sau dacă mandatul este titlu gratuit;</p> <p>c) mărimea remunerației pentru executarea obligațiilor;</p> <p>d) timpul disponibil în mod rezonabil pentru executarea obligațiilor.”</p>	<p>alineatul unic va deveni alineatul (1).</p>	
		<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La pct.529, art.1035¹ alin. (4) lit. b), pentru precizia normei, cuvintele „titlu gratuit” se substituie cu cuvintele „cu titlu gratuit”.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>543. La articolul 1074 cuvintele „reziliat contractul” se substituie cu cuvintele „declarat rezoluțiunea contractului de comision”, iar cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvîntul „rezoluțiune”.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La pct.543, art.1074, reținem, că modificările propuse se atribuie la alin. (1), fapt ce necesită a fi concretizat.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>568. Titlul Secțiunii 1 al Capitolului XIX va avea următorul cuprins: „Pachetele de servicii de călătorie, serviciile de călătorie asociate și intermedierea lor”.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.568, art.1139, reiterăm, că titlul acestuia denumit „Clauza privind modificarea condițiilor contractuale; dreptul la reducerea prețului” nu corespunde conținutului articolului, fiindcă materia cuprinsă la acest articol se referă la modificarea prețului contractului, care de altfel, constituie o clauză a contractului privind pachetul de servicii de călătorie. Pentru acest motiv, sugerăm expunerea titlului articolului în următoarea redacție: „Modificarea prețului contractului privind pachetul de servicii de călătorie”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>573. Articolul 1146. Felurile garanțiilor personale (1) Garanțiile personale pot fi accesorii (fidejusiunea) sau autonome. (2) Fidejusiunea este obligația garantului (fidejursorul) asumată în folosul unui creditor cu scopul de a garanta obligația pe care debitorul o datorează creditorului (obligația garantată), și care apare și devine scadentă doar dacă apare și devine scadentă obligația garantată. (3) Garanție personală autonomă se consideră obligația garantului asumată în folosul unui creditor,</p>	<p>La pct.568, art.1139 alin.(1) lit. b), după cuvintele „taxele turistice, taxele de aterizare sau comisioanele de îmbarcare sau debarcare în porturi și aeroporturi” se introduce cuvintele (tarife pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană)”.</p> <p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.573, titlul art.1149 va avea următoarea denumire: „Articolul.1149. Aplicarea prezentului capitol față de anumite garanții personale”</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>în scop de garanție, și în care se prevede expres sau din care rezultă în chip neîndoielnic, faptul că ea nu depinde de obligația pe care o altă persoană o datorează creditorului.</p> <p>Articolul 1149. Alte feluri de garanție personală</p> <p>(1) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică în cazul contractelor de asigurare. În cazul unei asigurări în scop de a garanta obligațiile unui debitor, dispozițiile prezentului capitol se aplică numai dacă asigurătorul a emis un document care instituie o garanție personală în folosul unui creditor determinat.</p> <p>(2) Dispozițiile prezentului capitol nu aduc atingere dispozițiilor legale privind girul și avalul titlurilor negociabile, dar se pot aplica garanțiilor personale pentru obligațiile care decurg din titluri negociabile.</p>	
<p>583. Articolul 1235¹. Contul fiduciar</p> <p>(1) Persoana care solicită băncii deschiderea unui cont curent, de depozit sau a unui alt cont bancar poate stipula că acționează în calitate de fiduciar și solicita să se facă mențiunea că contul deschis pe numele său va fi un cont fiduciar.</p> <p>(2) Banca face mențiunea că contul deschis este cont fiduciar dacă solicitantul face dovada înregistrării fiduciei în registrul garanțiilor reale mobiliare. Această dovadă nu este necesară dacă contul fiduciar este deschis de către bancă pe numele său, precum și dacă titularul contului este:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) o altă bancă; b) o formă de exercitare a profesiei de executor judecătoresc, notar sau avocat; c) depozitar central sau societate de administrare fiduciară a investițiilor și alți participanți profesioniști ce dețin licențe de administrare a investițiilor, în conformitate cu legislația privind piața de capital. 	<p>Se acceptă.</p> <p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>La pct.583, art.1235¹, cuvintele „ce dețin licențe de administrare a investițiilor, în conformitate cu legislația privind piața de capital.” se substituie cu cuvintele „ce dețin licențe pentru activitatea pe piața de capital.”</p> <p><i>Argumentare:</i></p> <p>Relevăm, că în conformitate cu art. 140 alin. (2) din Legea nr.171/2012 privind piața de capital, Comisia Națională a Pieței Financiare eliberează următoarele licențe pentru activitate pe piața de capital: licență de societate de investiții; licență de operator de piață și licență de depozitar central, iar potrivit alin.(1) al acestui articol, licențele se eliberează <i>pentru activitate pe piața de capital</i>. Pentru acest motiv, sugerăm corelarea propunerii cu prevederile Legii nr.171/2012.</p>

	<p>(3) În cazurile permise de lege sau de contract, fiduciarul poate utiliza același cont fiduciar pentru deținerea sumelor de bani primite în temeiul diferitor rapoarturi de fiducie.</p> <p>584. Articolul 1236 se completează cu alin. (4) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și împrumuturilor acordate de către alte persoane prevăzute dispozițiile art. 869 alin. (2).”</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>Pct.584, se expune în următoarea redacție: „584. Articolul 1236 alin. (1) se expune în următoarea redacție: „Prin contractul de credit, creditorul se obligă să pună la dispoziția unei alte persoane (debitor) o sumă de bani ca împrumut, cu condiția rambursării lor, a plății dobânzii și a altor plăți aferente, sau își asumă orice alt angajament de a achiziționa o creanță sau de a efectua o plată, de a prelungi termenul de rambursare a datoriei sau de a emite orice garanții.</p> <p>Articolul 1236 se completează cu alin. (4) cu următorul cuprins „Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică împrumuturilor acordate de către bănci, organizații de creditare nebanară, precum și alte organizații care acordă credite în baza legii.”</p> <p><i>Argumentare:</i></p> <p>Modificările propuse au scopul de a aduce proiectul în concordanță cu noile legi adoptate în domeniul financiar bancar și nebanar – Legea privind activitatea băncilor, nr. 202 din 06.10.2017, și Legea privind organizațiile de creditare nebanară, nr. 1 din 16.03.2018.</p> <p>Astfel, Legea privind activitatea băncilor, nr. 202/2017, definește noțiunea de „credit” precum urmează „<i>orice angajament de a acorda bani ca împrumut, cu condiția rambursării lor, a plății dobânzii și a altor plăți aferente; orice prelungire a termenului de rambursare a</i></p>
		<p>Se acceptă.</p>

		<p><i>datoriei; orice garanție emisă, precum și orice angajament de a achiziționa o creanță sau alte drepturi de a efectua o plată</i>". O definiție similară este prevăzută de Legea cu privire la organizațiile de creditare nebancară, nr. 1/2018, astfel încât este necesară asigurarea corespunderii proiectului de modificare a Codului civil cu această terminologie actualizată.</p> <p>Completarea propusă de autori pentru art. 1236 alin. (4) din proiect a extins domeniul de aplicare al normelor privind contractul de credit la împrumuturile acordate și de către alte persoane prevăzute la art. 869 alin. (2), adică cele acordate de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de microfinanțare, organizațiile de credit ipotecar, precum și alte persoane prevăzute de lege. Totuși, având în vedere unificarea regulilor privind creditele acordate de instituții financiare bancare și nebancare, întru excluderea oricăror interpretări discriminatorii, apare ca nefiind justificată menținerea în Codul civil a noțiunii de „<i>credit bancar</i>” în mod distinct față de noțiunea generică de „<i>credit</i>” utilizată în Legea privind activitatea băncilor (2017).</p>	
<p>586. Articolul 1240: 1) la alineatul (1) textul „(gaj)” și „(fidejusiune)” se substituie cu textul „(inclusiv gaj)” și, respectiv, „(inclusiv fidejusiune)”; 2) la alineatul (2) cuvintele „rezilizeze contractul” se substituie cu cuvintele „declare rezoluțiunea contractului de credit”.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.586, art.1240 alin.(2), pentru un spor de precizie în redactare, înaintea cuvintelor propuse în substituie, urmează a fi introdus prepoziția „să”.</p>		<p>Se acceptă.</p>

	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI După punctul 590 se introduce un nou punct cu următorul conținut, celelalte puncte se vor numera corespunzător. „591. Articolul 1245¹ alineatul (5) textul „art. 556-571” se substituie cu textul „articolele 556 – 571^{4a,5}” Punctele 591 – 695 se renumerează automat și devin pct. 592 – 696.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Deputatul SÎRBU Serghei La pct.602, Titlul Secțiunii a 2-a, Subsecțiunea a 2-a paragrafului 3 va fi expus în următoarea redacție „Asigurarea de răspundere civilă”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>602. Articolul 1330⁵³. Sinuciderea persoanei asigurate (1) Dacă, în interiorul termenului de 2 ani din momentul încheierii contractului sau de la modificarea contractului, dacă modificarea se referă la majorarea sumei asigurate, persoana asigurată s-a sinucis, asiguratorul este liberat de răspunderea de a plăti indemnizația de asigurare. În acest caz, asiguratorul trebuie să plătească valoarea de răscompărare și orice profituri conform dispozițiilor art. 1330⁵⁶. (2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică în unul din următoarele cazuri: a) persoana asigurată, la săvârșirea sinuciderii, acționează cu o atitudine psihică care o împiedică să-și manifeste liber voința; b) s-a demonstrat, fără îndoială rezonabilă, că, la momentul încheierii contractului, persoana asigurată nu avea intenția de a se sinucide.</p>	<p>Deputatul SÎRBU Serghei La pct.602 art.1330⁵³ se propune următoarea redacție a alin. (1): „(1) Dacă, în interiorul termenului de 2 ani din momentul încheierii contractului sau de la ultima modificare în sensul majorării sumei asigurate, persoana asigurată s-a sinucis, asiguratorul este liberat de răspunderea de a plăti indemnizația de asigurare. În acest caz, asiguratorul trebuie să plătească valoarea de răscompărare și orice profituri conform dispozițiilor art. 1330⁵⁶.”</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.615, se expune în următoarea redacție: „615. Articolul 1378:</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>1) alineatul (1) după cuvintele „sau fără a fi” se completează cu cuvintele „în drept sau”, cuvintele „gestionează afacerile” se substituie cu cuvintele „acționează cu intenția predominantă de a fi de folos”;</p> <p>2) propoziția a doua din alin.(2) se exclude.</p> <p>3) se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:</p> <p>„(3) Cerința alin.(2) nu se aplică în cazul în care, contrar voinței geratului, se execută obligația acestuia privind întreținerea persoanelor pe care geratul este obligat să le întrețină conform legii, sau alte obligații ale geratului care, fiind scadente, trebuie de urgență executate pentru protecția unui interes public prioritar, cu condiția că gerantul acționează cu intenția predominantă de a fi de folos destinarului executării.”</p>	<p>„acționează cu intenția predominantă de a fi de folos”;</p> <p>2) se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:</p> <p>„(3) Cerința alin.(2) nu se aplică în cazul în care, contrar voinței geratului, se execută obligația acestuia privind întreținerea persoanelor pe care geratul este obligat să le întrețină conform legii, sau alte obligații ale geratului care, fiind scadente, trebuie de urgență executate pentru protecția unui interes public prioritar, cu condiția că gerantul acționează cu intenția predominantă de a fi de folos destinarului executării.”</p>
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.624, art.1391 alin.(5) se exclude.</p> <p><i>Argumentare:</i> La art.1391 alin.(5) se reproduce textul prevăzut la alin.(1) lit. b). Respectiv, pentru evitarea dublajului legislativ, se propune excluderea alin.(5).</p>	<p>624. Articolul 1391. Circumstanțele în care îmbogățirea este nejustificată</p> <p>(1) O îmbogățire este nejustificată cu excepția următoarelor cazuri:</p> <p>a) persoana îmbogățită este îndreptățită față de persoana dezavantajată să obțină îmbogățirea în virtutea unui contract sau unui alt act juridic, unei hotărâri judecătorești sau unui alt temei legal; sau</p> <p>b) persoana dezavantajată și-a dat consimțământul în mod liber și fără eroare de a suferi dezavantajul.</p> <p>(2) Dacă contractul sau un alt act juridic este lovit de nulitate sau este ineficient cu efect retroactiv ori dacă hotărârea judecătorească sau un alt temei de obținere este nevalabil cu efect retroactiv, persoana îmbogățită nu este îndreptățită la îmbogățire pe baza acestui temei.</p> <p>(3) Cu toate acestea, persoana îmbogățită se consideră îndreptățită la îmbogățire în baza legii dacă</p>

		<p>a dobândit îmbogățirea prin uzucapiune, dobândirea de bună-credință, precum și în alte cazuri cînd, conform legii, ea are dreptul de a păstra îmbogățirea.</p> <p>(4) De asemenea, îmbogățirea este nejustificată dacă:</p> <p>a) persoana dezavantajată a conferit-o pentru un scop care nu este atins sau în considerarea unei așteptări care nu s-a realizat;</p> <p>b) persoana îmbogățită a cunoscut sau trebuia în mod rezonabil să cunoască despre acel scop sau acea așteptare; și</p> <p>c) persoana îmbogățită a acceptat sau se poate considera în mod rezonabil că a acceptat că îmbogățirea trebuie să fie restituită în astfel de circumstanțe.</p> <p>(5) Îmbogățirea este justificată dacă persoana dezavantajată și-a dat consimțământul în mod liber și fără eroare de a suferi dezavantajul.</p>
	<p>Deputatul Igor VREMEA La pct.655, la art. 1424¹ alin. (1) se completează cu textul „Dispozițiile articolului 1398 alineatul (4) rămîn aplicabile.”</p>	<p>655. Se completează cu articolele 1424¹ cu următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 1424¹. Excluderea sau limitarea răspunderii prin act juridic</p> <p>(1) Sub sancțiunea nulității absolute, răspunderea pentru cauzarea intenționată a prejudiciului nu poate fi exclusă sau limitată.</p> <p>(2) Sub sancțiunea nulității absolute, răspunderea pentru cauzarea din culpă gravă a prejudiciului nu poate fi exclusă sau limitată în privința vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății sau a decedului, precum și în alte cazuri în care excluderea sau limitarea răspunderii contravine legii sau bunei-credințe.</p> <p>(3) Răspunderea apărută în alte cazuri decît cele prevăzute de dispozițiile alin.(1) și (2) poate fi exclusă sau limitată prin act juridic dacă legea nu prevede altfel.”</p>
		<p>Se accepta.</p>

<p>656. Articolul 1431⁴. Excluderea mijloacelor juridice de apărare</p> <p>(1) Deținătorul secretului comercial nu poate invoca un mijloc juridic de apărare a secretului comercial în cazul în care presupusa dobândire, utilizare sau divulgare a secretului comercial a avut loc în oricare dintre următoarele cazuri:</p> <p>a) pentru exercitarea dreptului la libertatea de exprimare și de informare, astfel cum este prevăzut de legislație și tratatele internaționale la care Republica Moldova, inclusiv respectarea libertății și pluralismului mijloacelor de informare în masă;</p> <p>b) pentru dezvăluirea unei abateri, a unei fapte reprobabile sau a unei activități ilegale, cu condiția ca făptuitorul să fi acționat în scopul protejării interesului public general;</p> <p>c) divulgarea de către salariați reprezentanților acestora ca parte a exercitării legitime de către reprezentanții respectivi a funcțiilor lor în conformitate cu legislația, cu condiția ca divulgarea să fi fost necesară pentru această exercitare legitimă;</p> <p>d) în scopul protejării unui interes legitim recunoscut de legislație.</p> <p>(2) Acțiunile prin care se apără dreptul asupra secretului comercial sunt supuse termenului general de prescripție extintivă.</p>	<p>Deputatul Igor VREMEA</p> <p>La pct.656, art. 1431⁴ alin. (1) lit. a) după cuvintele „la care Republica Moldova” se completează cu cuvintele „este parte”;</p>	<p>Se acceptă.</p>
---	---	---------------------------

Cartea a patra
DREPTUL SUCCESORAL

Nr. d/o.	Textul părții constitutive a proiectului de lege la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul și conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Opinia Ministerului Justiției
	<p>Cartea a IV-a va avea următorul cuprins: »CARTEA A PATRA MOȘTENIREA</p> <p>se modifică și se completează după cum urmează: Articolul 1432. Noțiunea de moștenire</p> <p>(3) Moștenitorul dobândește drepturile patrimoniale și obligațiile defunctului cu excepția celor care prin natura lor sunt legate în mod inseparabil de persoana defunctului sau care potrivit legii nu se pot transmite de la o persoană la alta.</p> <p>(4) În cazurile prevăzute de lege, drepturile patrimoniale sau nepatrimoniale legate în mod inseparabil de persoana defunctului trec la moștenitor.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La pct.658: art.1432 la alin.(4) se va concretiza, că norma prevăzută de acesta se aplică prin derogare de la alin.(3);</p> <p>Deputatul Serghei SÎRBU alin. 4 va avea următorul cuprins: „(4) În cazurile prevăzute de lege, drepturile nepatrimoniale, precum și drepturile patrimoniale legate în mod inseparabil de persoana defunctului, trec la moștenitor.”.</p> <p>Conform redacției actuale se creează impresia (falsă) că drepturile nepatrimoniale nu sunt transmise decât dacă sunt <i>intuitu personae</i>. Regula ar trebui să fie inversă - că toate drepturile nepatrimoniale sunt netransmisibile cu excepțiile prevăzute de lege.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>
	<p>Articolul 1435. Momentul deschiderii moștenirii</p> <p>Moștenirea se deschide la momentul decesului celui care a lăsat moștenirea, fie că este fizic constatat, fie că este declarat prin hotărâre judecătorească.</p> <p>Articolul 1437. Capacitatea succesorală</p> <p>(3) Pot fi moștenitori doar persoanele fizice care sunt în viață la momentul deschiderii moștenirii sau persoanele juridice care existau la momentul deschiderii moștenirii.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI art.1435, propunem a se completa cu prevederi care să stabilească, că hotărârea judecătorească necesită a fi definitivă;</p> <p>Deputatul Serghei SÎRBU la art. 1437 alin. (3) cuvântul „Pot” se substituie cu cuvintele „Dacă legea nu prevede altfel, pot”;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>
	<p>Articolul 1449. Clasa a doua de moștenitori legali</p> <p>(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii nu</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU la art. 1449 alin. (3) cuvântul „nici” se</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>este în viață nici unul din părinții defunctului în locul celui decedat sunt chemați la moștenire descendenții părintelui în conformitate cu regulile aplicabile pentru moștenitorii de clasa întâi. În cazul în care părintele decedat nu are descendenți, unic moștenitor devine părintele supraviețuitor.</p>	<p>excluce;</p>	
	<p>Articolul 1450. Clasa a treia de moștenitori legali (3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii nici unul din bunei nu este în viață, locul bunicii (bunicii) decedat este ocupat de descendenții acestuia. Dacă bunicul (bunica) decedat nu are descendenți, cota succesorală a acestuia trece la celălalt bunic din perechea respectivă, iar dacă acesta nu este în viață, la descendenții acestuia din urmă.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU la art. 1450 alin. (3) după cuvintele „din bunei” se completează cu cuvintele „dintr-o pereche”, iar cuvîntul „nici” se exclude;</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Articolul 1455. Drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor (1) Soțul supraviețuitor este moștenitor legal și în concurs cu clasa întâi de moștenitori are dreptul la 1/4 din moștenire, indiferent de numărul descendenților. (2) În concurs cu clasa a doua de moștenitori sau cu bunicii, soțul supraviețuitor are dreptul la 1/2 din moștenire, indiferent de numărul moștenitorilor. Dacă sunt în viață atât bunici cît și descendenți ai bunicii, soțul supraviețuitor de asemenea primește cota din cealaltă cotă succesorală de 1/2 care conform art. 1450 ar fi trebuit să revină descendenților. (4) În lipsa moștenitorilor de clasa întâi și a doua și dacă bunicii nu sunt în viață, sau dacă aceștia au renunțat la moștenire sau au fost declarați nedemni, soțul supraviețuitor culege întreaga moștenire.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU la art. 1455: alin. (1) și (2) cuvîntul „moștenire” se substituie cu cuvintele „masa succesorală”; alin. (4) cuvintele „renunțat la moștenire sau au fost declarați nedemni” se substituie cu cuvintele „decăzut de la moștenire”;</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Articolul 1457. Decăderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni (1) Soțul supraviețuitor este exclus de la moștenire dacă la data deschiderii moștenirii: a) cel care a lăsat moștenirea a depus o acțiune de divorț, a recunoscut acțiunea în divorț depusă de</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI art.1457 alin.(1) sunt utilizate sintagmele „acțiune de divorț” și „acțiune în divorț”, pentru un spor de precizie normativă considerăm oportun uniformizarea termenilor utilizați;</p>	<p>Se acceptă. Propunem „acțiune de divorț”.</p>

<p>celălalt soț sau a depus cerere de divorț conform legii;</p> <p>b) căsătoria este declarată nulă prin hotărârea judecătorească sau există temeiuri pentru nulitatea căsătoriei și a fost intentată o acțiune de divorț.</p> <p>(2) Dreptul la întreținere al soțului supraviețuitor rămâne neatins.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU la art. 1457 alin. (1) lit. b) cuvintele „de divorț” se substituie cu cuvintele „în nulitate”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 1538. Consemnarea valorilor mobiliare</p> <p>(1) La cererea moștenitorului subsecvent, moștenitorul prealabil trebuie să consemneze titlurile de valoare la purtător care intră în componența moștenirii împreună cu cupoanele de reînnoire la o instituție financiară sub condiția că se poate cere eliberarea doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent. Nu se poate cere consemnarea instrumentelor la purtător care conform art. 295 sunt consumptibile, precum și a cupoanelor de dobânzi, a rentelor sau dividendelor. Titlurile emise la ordin și andosate în alb se asimilează titlurilor de valoare la purtător.</p> <p>(2) Moștenitorul prealabil poate dispune de titlurile de valoare consemnate doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La art.1538 atragem atenția că, în conținutul acestui articol se operează cu termeni „titluri de valoare la purtător” și „cupoane de reînnoire la o instituție financiară” care nu sunt reglementați de legislația de specialitate din domeniul instituțiilor financiare, pentru care motiv conținutul art.1538 alin.(1) din proiectul de lege necesită a fi revizuit în coroborare cu legislația de specialitate din domeniul respectiv;</p>	<p>Se acceptă. parțial. Noțiunea de titlu de valoare este reglementată în noul art. 302¹.</p> <p>Propunem excluderea sintagmei „împreună cu cupoanele de reînnoire”.</p>
<p>Articolul 1555. Locațiunea în cazul moștenirii subsecvente</p> <p>În cazul în care un moștenitor prealabil a moștenit un bun imobil care intră în componența masei succesoriale, atunci, dacă locațiunea există la data când survine moștenirea subsecventă, în mod corespunzător se aplică dispozițiile art. 398.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU art.1555 este expus într-o formă ambiguă. Pentru a nu crea probleme în aplicare, considerăm oportună revizuirea acestuia din punct de vedere redacțional;</p> <p>Astfel propunem schimbarea sintagmei „dacă locațiunea există la data când survine moștenirea subsecventă” cu „dacă bunul era transmis în locațiune la data când survine moștenirea subsecventă”</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 1561. Întreținerea mamei viitorului moștenitor subsecvent</p> <p>Dacă, atunci când se produc circumstanțele care duc la survenirea moștenirii subsecvente, se așteaptă</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU la art.1561 textul „cu modificările corespunzătoare” se vor substitui cu textul „care se aplică în mod corespunzător”</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>nașterea unui moștenitor subsecvent, atunci dreptul mamei la întreținere este guvernate de dispozițiile art. 1572⁷² cu modificările corespunzătoare.</p>	<p>Articolul 1572⁴⁹. Desemnarea executorului de către notar</p> <p>(1) Dacă cel desemnat a renunțat la atribuțiile de executor testamentar sau dacă testatorul nu a desemnat executorul testamentar, dar din conținutul testamentului rezultă cu certitudine că testatorul dorește să fie desemnat un executor testamentar, notarul desemnează un administrator autorizat, un avocat sau oricare altă persoană care acceptă să îndeplinească atribuțiile executorului testamentar.</p> <p>(2) Până la desemnarea executorului testamentar notarul este obligat să asculte moștenitorii și legatarii dacă aceasta este posibil fără o întârziere importantă și fără cheltuieli disproportionale. Administratorul autorizat nu poate refuza atribuțiile de executor testamentar fără motiv întemeiat.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>art.1572⁴⁹, considerăm că oferirea posibilității notarului de a desemna în calitate de executor testamentar oricare altă persoană care acceptă să îndeplinească atribuțiile de executor testamentar este una prea generală și necesită a fi completată cu prevederi care să stabilească condițiile care trebuie să le îndeplinească persoana care poate fi desemnată în calitate de executor testamentar;</p>	<p>Se acceptă, parțial. Este dificil de a reglementa corespunzător asemenea aspecte. Filtrul necesar este oferit de alin.(2), care obligă notarul să audieze moștenitorii și, deci, să ia în cont doleanțele lor.</p> <p>Propunem completarea la alin.(1) „oricare altă persoană corespunzătoare”</p>
<p>Articolul 1572⁸⁹. Acceptarea moștenirii și renunțarea la moștenire</p> <p>(1) Cu excepțiile prevăzute de lege moștenitorul nu mai poate renunța la moștenire dacă el a acceptat-o în mod implicit, conform alin.(2), sau în mod expres, conform alin.(3).</p> <p>(2) La expirarea termenului de renunțare, moștenirea se consideră acceptată de către moștenitor.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>Alin. (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) La expirarea termenului de renunțare, moștenirea se consideră acceptată de către moștenitor. În acest caz, dispozițiile art. 48⁷⁵ alin.(1) lit. e) nu se aplică în raport cu moștenitorul persoană ocrotită sau minor.”</p>	<p>Se acceptă.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 1572¹⁰⁷. Întreținerea mamei viitorului moștenitor</p> <p>În cazul în care la deschiderea moștenirii este de așteptat nașterea unui moștenitor, mama care nu este în stare să se întrețină singură, are dreptul să ceară acordarea până la naștere a întreținerii corespunzătoare situației sale, din masa succesorală sau din cota succesorală a copilului, în cazul în care alături de el</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>art.1572¹⁰⁷ este stabilit că, în cazul în care la deschiderea moștenirii este de așteptat nașterea unui moștenitor, mama care nu este în stare să se întrețină singură, are dreptul să ceară acordarea până la naștere a întreținerii corespunzătoare a sa. Întru asigurarea aplicabilității dispozițiilor acestui articol, considerăm necesar completarea</p>	<p>Se acceptă.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>mai sunt chemate la moștenire și alte persoane. La determinarea mării cotei succesoriale se prezumă că se va naște un singur copil.</p>	<p>acestui cu prevederi care să stabilească modalitatea acordării până la naștere a întreținerii mamei viitorului moștenitor, luându-se în considerare că art.1572¹¹³ statuează drept obligație a custodelui întreținerea din contul masei succesoriale a persoanelor prevăzute de art.1572¹⁰⁷, iar capitolul VII titlul III „Executorul testamentar” nu conține astfel de reglementări; Astfel, propunem includerea la art. 1572⁵⁴ a următoarei norme: „Dacă testamentul nu prevede altfel, executorul testamentar este obligat să ofere întreținere din contul masei succesoriale persoanelor prevăzute la art. 1572¹⁰⁷.”</p>	
	<p>Articolul 1572¹¹³. Custodele masei succesoriale (1) Notarul poate desemna un custode pentru custodia masei succesoriale, căruia notarul îi poate emite ordine privitoare la posesia, folosința sau dispunerea de bunuri. La desemnarea custodelui notarul poate întocmi inventarul masei succesoriale sau poate desemna un executor judecătoresc în acest scop.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI art.1572¹¹³, alin.(1) cuvântul „inventarului” se va substitui cu cuvântul „inventarul”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Articolul 1572¹¹³. Custodele masei succesoriale (4) Custodele este obligat: c) să îndeplinească obligațiile masei succesoriale din contul masei succesoriale conform art. 1572¹¹³;</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La art. 1572¹¹³ alin.(4) lit. c) referința trebuie să fie la 1572¹¹⁴.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Articolul 1575⁴⁹. Obligația de restituire a posesorului masei succesoriale (3) Termenul de prescripție prevăzut la alin.(1) începe să curgă față de moștenitorul care a lăsat masa succesorală în posesia soțului supraviețuitor doar după decesul acestuia din urmă.</p>	<p>Deputatul Serghei ȘIRBU a rt.1575⁴⁹ alin.(3), trimiterea este eronată, astfel se va face trimitere la alin.(2);</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Articolul 1575⁸³. Partajul judiciar al masei succesoriale (3) Dacă comoștenitorii nu reușesc să încheie cu</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI Art.1575⁸³ alin.(3), pentru a nu se confunda cu alin.(1) din articolul 1575⁷⁶ la care se face</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>coproprietarul devălmaș un contract de partaj al bunurilor și obligațiilor comune în devălmășie în sensul art. 1575⁶ alin.(7), și dacă, totodată, conform alin. (1) s-a introdus o acțiune în partaj al masei succesoriale, oricare participant la partajul masei succesoriale poate cere instanței de judecată să efectueze, în același proces, după atragerea în proces a coproprietarului devălmaș, și partajul bunurilor și obligațiilor comune în devălmășie.</p>	<p>trimitere, se va indica că trimiterea la alin.(1) este din prezentul articol;</p> <p>la Articolul 1575⁸³, alin. (3) cifrele „1575⁷⁶” se vor substitui cu cifrele „1575⁷⁵”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Articolul 1575¹⁰⁸. Determinarea cotei din rezerva succesorală pentru fiecare moștenitor rezervatar</p> <p>La determinarea cotei succesoriale pentru fiecare moștenitor rezervatar, se iau în considerare toți moștenitorii legali chemați la moștenire dacă nu ar fi existat testamentul. Cu excepția cazului prevăzut la art. 1575¹⁰⁹ alin. (1), moștenitorii legali care au renunțat la moștenire nu se iau în considerare. Moștenitorii testamentari nu se iau în considerare dacă ei nu sunt moștenitori legali</p> <p>Articolul 1575¹⁰⁹. Efectele renunțării de la moștenire a moștenitorului rezervatar</p> <p>Dacă moștenitorul rezervatar renunță la cota sa din rezerva succesorală, cotele din rezerva succesorală ale altor moștenitori rezervatari nu se majorează. În acest caz, cota lui trece la moștenitorii testamentari proporțional cotei succesoriale testate lor.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>La Art. 1575¹⁰⁸ propunem excluderea textului „Cu excepția cazului prevăzut la art. 1575¹⁰⁹ alin. (1)”, iar cuvântul „moștenitorii” se va scrie cu majusculă.</p> <p>Articolul curent preia art. 1508 CC RM. Excepția însă nu are logică având în vedere conținutul următorului articol din proiect.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 1575¹⁰⁸ va avea următorul cuprins:</p> <p>„La determinarea cotei succesoriale pentru fiecare moștenitor rezervatar, se iau în considerare toți moștenitorii legali chemați la moștenire dacă nu ar fi existat testamentul. Moștenitorii legali care au renunțat la moștenire nu se iau în considerare. Moștenitorii testamentari nu se iau în considerare dacă ei nu sunt moștenitori legali.”</p>
<p>Articolul 1575¹²⁸. Conținutul certificatului de moștenitor eliberat moștenitorului prealabil</p> <p>(2) Moștenitorul subsecvent are dreptul prevăzut la art. 1575¹²⁸ alin. (1) din data survenirii moștenirii subsecvente. Din aceeași dată moștenitorul subsecvent poate cere eliberarea certificatului său de moștenitor.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>La Art. 1575¹²⁸ se propune următoarea redacție a alin.(2):</p> <p>„(2) Moștenitorul subsecvent are dreptul prevăzut la art. 1575⁴⁹ și 1575¹³⁵ din data survenirii moștenirii subsecvente. Din aceeași dată moștenitorul subsecvent poate cere eliberarea certificatului său de moștenitor.”</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>se propune completarea art. cu un nou alin. (3):</p> <p>„(3) Termenele prevăzute de dispozițiile art. 1575⁴⁹ alin.(2) și art 1575¹³⁵ alin.(5) nu pot curge împotriva moștenitorului subsecvent decât după data survenirii moștenirii subsecvente.”</p>		Se acceptă.
	<p>Deputatul Serghei ȘIRBU</p> <p>Articolul 1606, se completează cu alineatul (3¹) care va avea următorul cuprins:</p> <p>„(3¹) Legea care guvernează valorile mobiliare în formă de înscriere în cont determină:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) natura juridică a valorii mobiliare; b) conținutul, constituirea și încetarea drepturilor reale privitoare la valoarea mobilă; c) consecințele pe care înstrăinarea valorii mobiliare o are asupra drepturilor izvorâte din valoarea mobilă; d) condițiile exercitării drepturilor izvorâte din valoarea mobilă; e) rangul drepturilor care grevează valoarea mobilă; g) drepturile și obligațiile custodelui, în privința valorii mobiliare deținute de un custode.” 		Se acceptă.
	<p>Deputatul Serghei ȘIRBU</p> <p>La Articolul 1610. Libertatea de alege</p> <p>În partea dispozitivă textul „se completează cu alineatele (7) și (8)” se substituie cu textul „se completează cu alineatele (7) – (9); se completează cu alin. (9) cu următorul cuprins:</p> <p>„(9) Poate fi aleasă ca lege care guvernează contractul și legea unui stat altul decât statul legea căruia, conform dispozițiilor capitolului III din prezentul titlu II, este aplicabilă drepturilor</p>	<p>666. Articolul 1610:</p> <p>„Articolul 1610. Libertatea de alege”;</p> <p>4) se completează cu alineatele (7) și (8) care vor avea următorul cuprins:</p> <p>„(7) În cazul în care toate elementele relevante pentru situația respectivă, în momentul în care are loc alegerea, se află în alt stat decât acel a cărui lege a fost aleasă, alegerea făcută de păți nu aduce atingere aplicării dispozițiilor legii aceluia alt stat, de la care nu se poate deroga prin acord.</p> <p>(8) Existența și valabilitatea consimțământului</p>	Se acceptă.

	<p>părilor cu privire la alegerea legii aplicabile se determină în conformitate cu dispozițiile art. 1611⁶, 1611⁷ și 1611⁹.”</p>	<p>reale asupra obiectului contractului.”</p>
<p>Articolul 1611³. Contractele încheiate cu consumatorii</p> <p>(3) În cazul în care cerințele prevăzute la alin. (1) lit. a) sau b) nu sunt îndeplinite, legea aplicabilă unui contract încheiat între un consumator și un profesionist se stabilește conform art. 1610 și 1611.</p> <p>Articolul 1611⁴. Contractele de asigurare</p> <p>(2) Contractele de asigurare care acoperă riscuri majore, în sensul legislației cu privire la asigurări, sunt reglementate de legea aleasă de părți în conformitate cu art. 1611.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>În vederea corectării referinței la articolul relevant, la art. 1611³ alin. (3) și art. 1611⁴ alin. (2) numărul „1611” se substituie cu numărul „1611³”</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Art. III – Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82–86, art. 663), cu modificările ulterioare, se completează după cum urmează:</p> <p>Art. 5. – (1) Dispozițiile prezentului capitol reglementează punerea în aplicare a modificărilor și completărilor la Codul civil operate prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe.</p> <p>(2) Dispozițiile articolului 6 al Codului civil, cu modificările și completările operate prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe și dispozițiile Legii nr. 100 din 09 iunie 2017 privind actele normative se aplică în partea nereglementată de dispozițiile prezentului capitol.</p> <p>(3) Dispozițiile Codului civil în redacția anterioară intrării în vigoare a Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La art. 5 alin.(2) cuvintele „09 iunie 2017 privind” se substituie cu cuvintele „22 decembrie 2017 cu privire la”; Amendamentul se impune pentru considerentul că referința la Legea 100 cu privire la actele normative este expusă greșit.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe se vor interpreta autonom, fără a se putea invoca intervenirea modificărilor și completărilor la Codul civil operate prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe.</p>	
	<p>Art. 6. – (1) Modificările și completările la Codul civil operate prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe intră în vigoare la 1 ianuarie 2019.</p> <p>(2) Guvernul, în termen de 3 luni din data publicării legii indicate la alin. (1), va asigura republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Codului civil și a prezentei legi, cu modificările operate inclusiv prin legea indicată la alin. (1), dându-le titlurilor, capitolelor, secțiunilor, paragrafelor, articolelor și alineatelor o nouă numerotare și corectând, după caz, toate referințele la articolele și la alineatele Codului civil.</p> <p>(3) Ori de câte ori actele legislative sau normative fac trimitere la Codul civil, la un anumit articol al acestuia, sau la dispoziții abrogate ori modificate, ori la numere de articole ale Codului civil ulterior renumerotate prin legea indicată la alin. (1), trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare care le înlocuiesc sau la numărul nou al articolului după noua numerotare.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>Considerăm imperios necesară, acordarea de către legiuitor a unui termen rezonabil pentru implementarea noilor prevederi ce țin de segmentul asigurări. Or, modificările la capitolul respectiv implică revizuirea cadrului normativ conex, subordonat legii, aprobat de CNPF, dar și revizuirea de către asigurători a condițiilor de asigurare, modelelor de contracte, polițe și cereri de asigurare, aprobarea lor de către autoritatea de supraveghere și modificarea sistemului de evidență și gestiune a contractelor de asigurare, etc. Reieșind din prevederile proiectului se relevă că toate solicitările CNPF privind acordarea unui termen mai mare nu au fost satisfăcute, deși anterior s-a convenit, cu reprezentanții Ministerului Justiției asupra oportunității acordării unui termen extins.</p> <p>Pentru ajustarea în tot textul Art. III a referințelor la denumirea corectă a proiectului legii, la Art. III din proiect privind <i>Legea nr. 1125-XV din 13 iunie 2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova:</i></p> <p>1) În tot textul Art. III, cuvintele „prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe” se substituie cu cuvintele „Legea privind</p>

Se acceptă

modernizarea Codului Civil și modificarea și completarea unor acte legislative”;

Alin.(6) va avea următorul cuprins:

„Art. 6. – (1) Modificările și completările la Codul civil operate prin Legea privind modernizarea Codului Civil și modificarea și completarea altor acte legislative intră în vigoare la 1 ianuarie 2019, cu excepția celor operate la Cartea a doua, Titlul IV, Capitolul V, Secțiunea a 3-a referitoare la articolul 464 și celor de la Cartea a treia, Titlul III, Capitolul XXVI „Asigurarea” care intră în vigoare la 1 ianuarie 2020”..

(2) Guvernul, în termen de 3 luni din data publicării legii indicate la alin. (1), va asigura republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Codului civil și a prezentei legi, cu modificările operate inclusiv prin legea indicată la alin. (1), dându-le titlurilor, capitolelor, secțiunilor, paragrafelor, articolelor și alineatelor o nouă numerotare și corectînd, după caz, toate referințele la articolele și la alineatele Codului civil.

„(3) În cazul în care, la data republicării conform dispozițiilor alin.(2), unele dispoziții legale încă nu sunt în vigoare, în ediția respectivă a Monitorului Oficial al Republicii Moldova se va face o mențiune corespunzătoare despre data ulterioară a intrării în vigoare. Neincluderea în ediția republicată a Codului civil a dispozițiilor vechi ale Capitolului XXVI „Asigurarea” din cartea a treia nu afectează acțiunea lor până la 1 ianuarie 2020 conform dispozițiilor alin. (1).

(4) Ori de cîte ori actele legislative sau

Se acceptă

	<p>normative fac trimitere la Codul civil, la un anumit articol al acestuia, sau la dispoziții abrogate ori modificate, ori la numere de articole ale Codului civil ulterior renumerotate prin legea indicată la alin. (1), trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare care le înlocuiesc sau la numărul nou al articolului după noua numerotare.</p> <p>(5) Ori de câte ori actele normative fac trimitere la dispoziții legale din legile menționate la art. XVII din Legea privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative, care devin abrogate, trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare ale Codului civil care le înlocuiesc.”</p>	
<p>Art. 7. – Dispozițiile art. 16¹ din Codul civil, introdus prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe se aplică notificărilor expediate începând cu 1 ianuarie 2019, indiferent de momentul apariției situației juridice la care se referă notificarea.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La art. 7 textul „art. 16¹” se substituie cu textul „art. 16”.</p>	<p>Se acceptă. Art.7 va avea următorul cuprins: „Art. 7. – Dispozițiile art. 16 din Codul civil, în redacția Legii privind modernizarea Codului Civil și modificarea și completarea unor acte legislative se aplică notificărilor expediate începând cu 1 ianuarie 2019, indiferent de momentul apariției situației juridice la care se referă notificarea.”</p>
	<p>Deputatul Serghei SÎRBU art. 32-45 devin art. 33-46 și se completează cu un nou articol 32 care va avea următorul cuprins: „Art. 32. – (1) Dispozițiile art. 288³ alin. (2) din Codul civil, introdus prin Legea privind modernizarea Codului Civil și modificarea și completarea unor acte legislative, se aplică în</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>cazul în care proprietarul unității în condominiu devine și proprietar al cotei-părți corespunzătoare din dreptul asupra părților comune.</p> <p>(2) Până la survenirea cazului prevăzut de dispozițiile alin.(1), constituie bun imobil doar unitatea în condominiu.”;</p>	
<p>Se acceptă.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p> <p>La Art. III din proiectul nr. 135 - Legea nr. 1125/2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, Capitolul II, Secțiunea a 4-a, art.43 se va expune în următoarea redacție:</p> <p>„Participanților profesioniști care au deținut licențe pentru activitatea de administrare fiduciară a investițiilor în temeiul Legii nr. 199-XIV din 18.11.1998 cu privire la piața valorilor mobiliare li se aplică:</p> <p>a) exceptarea prevăzută de art. 1235¹ alin. (2) a doua propoziție din Codul civil;</p> <p>b) exceptarea prevăzută de art. 1431²¹ alin. (2) lit. c) din Codul civil”.</p> <p>Amendamentele propuse se impun a fi efectuate în contextul în care prin Legea nr. 33/2018 au fost introduse modificări în Legea nr. 171/2012, care stabilește cerințe speciale în vederea încetării activității profesioniste pe piața de capital a administratorilor fiduciar care nu s-au conformat cerințelor Legii nr. 171/2012, respectiv, nu este oportună aplicarea tuturor dispozițiilor cu privire la fiducie acestor entități, cu excepțiile stabilite art. 1235¹ alin.(2) a doua propoziție și de art. 1431²¹ alin.(2) lit. c) din Proiect.</p>	<p>Secțiunea 4</p> <p>Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor și completărilor operate la Cartea a treia a Codului civil</p> <p>Art. 43. – (1) Dispozițiile cu privire la fiducie se aplică corespunzător participanților profesioniști care au deținut licențe pentru activitatea de administrare fiduciară a investițiilor în temeiul Legii nr. 199-XIV din 18.11.1998 cu privire la piața valorilor mobiliare și nu s-au conformat prevederilor Legii nr. 171 din 11.07.2012 privind piața de capital.</p> <p>(2) Subiectelor indicate la alin.(1) li se aplică:</p> <p>a) exceptarea prevăzută de art. 1235¹ alin. (2) a doua propoziție din Codul civil;</p> <p>b) exceptarea prevăzută de art. 1431²¹ alin. (2) lit. c) din Codul civil</p>

<p>Secțiunea a 5-a Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor și completărilor operate la Cartea a patra a Codului civil Art. 44. – (1) Modificările și completările operate la dispozițiile Cărții a patra din Codul civil prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe se aplică moștenirii persoanelor care au decedat la data de 1 ianuarie 2019 sau după data respectivă. (2) Dispozițiile alin. (1) nu afectează validitatea dispozițiilor testamentare întocmite anterior datei de 1 ianuarie 2019, conform legii în vigoare la data întocmirii lor.</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU Secțiunea a 5-a, art. 44 se completează cu alin. (3) care va avea următorul cuprins: „(3) Donațiile făcute conform contractelor de donație încheiate înainte de 1 ianuarie 2019 nu cad sub incidența obligației de raport al donatorilor, prevăzute de dispozițiile Cărții a patra din Codul civil în redacția Legii privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative dacă donatorul a decedat înainte de 1 ianuarie 2020.”.</p> <p>Argumentare: Astfel se asigură aplicarea regulilor vechi care nu prevedeau aplicarea raportării donatorilor, prezumând că persoanele decedate înainte de 1 ianuarie 2020 nu ar fi dorit aplicarea acestei proceduri.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Art. VIII. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.130–134, art.415), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: 1. La articolul 39: 1) alineatul (3), cuvintele „unei filiale” se substituie cu cuvintele „unei sucursale”, iar cuvintele „unde filiala” se substituie cu cuvintele „unde sucursala”; 2) alineatul (4) se abrogă.</p> <p>2. Articolul 40 1) alineatul (1), după cuvintele „fixate de pământ”, se completează cu cuvintele „acțiunile posesorii privitoare la aceste bunuri”, 2) alineatul (4) se abrogă; 3) alineatul (5), cuvântul „cărăușului”, în ambele cazuri, se substituie cu cuvintele „transportatorului”.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI Pct. 1 și 2 de la Art. VIII vor avea următorul cuprins: „1. La articolul 39: 1) alineatul (3), cuvintele „unei filiale” se substituie cu cuvintele „unei sucursale”, iar cuvintele „unde filiala” se substituie cu cuvintele „unde sucursala”; 2) alineatul (4) se abrogă; 3) alineatul (5), cuvântul „cărăușului”, în ambele cazuri, se substituie cu cuvintele „transportatorului”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>În proiectul discutat de Grupul de lucru s-a</p>

		<p>propus abrogarea art. 40 alin.(4) privind competența în materie succesorală. Astfel, în vederea înlăturării unei erori se propune indicarea expresă a abrogării alin. (4) de la art. 40.</p>	
	<p>4. La articolul 87 alineatul (1): 1) litera b) cuvântul „revendicate” se substituie cu cuvântul „cerute”, iar cuvintele „de revendicare” se substituie cu cuvântul „transmiterea”; 2) litera i) și j) se abrogă; 3) se completează cu literele j¹⁾ și j²⁾ cu următorul conținut: „j¹⁾ în mărime de 20% din valoarea bunului – în acțiunile posesorii; j²⁾ din valoarea dreptului real sau de creanță – acțiunea în efectuarea înregistrării, acțiunea în justificare și acțiunea în rectificare a registrului de publicitate prevăzut de lege.”</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI Din punct de vedere redacțional, propunem la pct. 4 privind art. 87 alin. (1) sbp. 1) cuvântul „transmiterea” se substituie cu cuvântul „transmitere”, iar la sbp. 2) lit. j²⁾ după cuvintele „de creanță –” se completează cu cuvântul „în”;</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>11. Titlul II se completează cu compartimentul B² cu următorul cuprins: „B². PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII Capitolul XXII² PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII Articolul 278³. Domeniul de aplicare al capitolului Articolul 278⁴. Examinarea acțiunii și căile de atac Articolul 278⁵. Autoritatea lucrului judecat</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI Având în vedere că prin Legea nr. 17/2018 au fost deja introdus compartimentul B², precum și articole noi este necesar de renumerotat compartimentul și articolele din pct. 11 după cum urmează: „B⁴. PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII Capitolul XXII⁴ PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII Articolul 278¹⁵. Domeniul de aplicare al capitolului Articolul 278¹⁶. Examinarea acțiunii și căile de atac Articolul 278¹⁷. Autoritatea lucrului judecat</p>	<p>Se acceptă.</p>

		<p>Capitolul XXII^{4a}; articolele 278³ – 278⁵ devin articolele 278¹⁵ – 278¹⁷; după pct. 12 se va revedea numerotarea punctelor 12¹ și 13, care vor deveni pct. 13 și 14;</p>	
	<p>14. La articolul 461 alineatul (1): 1) lit. a), cuvintele „sau filiala” se exclud; 2) lit. h) se abrogă.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI se completează cu un pct. nou cu următorul cuprins: „La articolul 460 alineatul (1) lit. a), cuvintele „sau filiala” se exclud.”</p> <p>Pct. 14 va avea următorul cuprins: „La articolul 461 alineatul (1): 1) lit. c), cuvântul „cărauși” se substituie cu cuvântul „transportatorii”, 2) lit. h) se abrogă.</p> <p>pct. 14 și 15 devin pct. 16 și 17 Modificările sunt necesare întru excluderea erorilor de ordin tehnic.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>
	<p>Art. 10. – (1) Persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova și filialele și reprezentanțele persoanelor juridice străine sunt obligate, până la 1 ianuarie 2024: b) să ceară operarea modificărilor necesare conform lit. a) în registrul de stat al persoanelor juridice sau în alt registru în care sunt înregistrate conform legii. (5) În cazul în care filiala persoanei juridice străine, înregistrată în Republica Moldova înainte de 1 ianuarie 2019, are statut de persoană juridică distinctă de persoana juridică străină, ea încetează să aibă statut de persoană juridică distinctă din momentul efectuării modificărilor conform dispozițiilor alin.(1) sau, după</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU 1. Secțiunea a 2-a: art. 10: a) alin. (1) lit. b), în partea ce ține de invocarea registrului de stat al persoanelor juridice, conform art. 2 din Legea nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorului individual, registrul respectiv este denumit „<i>Registrul de stat al persoanelor juridice</i>”. Reiterăm obiecția și pentru alin. (4) lit. b) al acestui articol; b) alin. (5), reținem, că sintagma „formele organizatorico-juridice” este impropriu stilului normativ și nu reprezintă un termen consacrat juridic. Reținem, că legislația în vigoare</p>	<p>a) Se acceptă.</p> <p>b) Se acceptă.</p>

<p>caz, (2). Cu toate acestea, în termenul prevăzut de dispozițiile alin.(1) sau, după caz, (2), persoana juridică străină cu scop lucrativ sau cu scop nelucrativ poate să inițieze transformarea filialei înregistrate în Republica Moldova în societate cu răspundere limitată cu asociat unic, respectiv, în una din formele organizatorico-juridice corespunzătoare pentru persoanele juridice cu scop nelucrativ din Republica Moldova.</p> <p>Art. 23. (3) Orice clauză încheiată după 1 ianuarie 2019 care exclude sau limitează dreptul de preemțiune prevăzut de dispozițiile prezentului articol este nulă.</p> <p>Art. 27. – (1) Dreptul de suprafață prevăzut de dispozițiile art. 26 se instituie pe termen determinat. (4) Suprafața are dreptul de a cere ca termenul dreptului de suprafață să fie nu mai scurt decât durata de funcționare prezumată a bunului imobil înregistrat separat în capitolul B. Proprietarul terenului are dreptul de a cere ca termenul dreptului de suprafață să fie nu mai lung decât durata de funcționare prezumată a bunului imobil înregistrat separat în capitolul B. (6) Faptul dacă proprietarul terenului are dreptul de a cere plata unei redevențe de la suprafața și mărimea acestei redevențe se stabilesc de legislația aplicabilă raportului între ei.</p>	<p>operează cu terminologia „forma juridică de organizare”.</p> <p>2. Secțiunea a 3-a: art. 23 alin. (3), dat fiind, că pe parcursul Cărții a treia, cuvântul „nulă” a fost substituit cu cuvintele „lovit de nulitate absolută”, sugerăm ca această substituție să fie efectuată și în conținutul acestui alineat;</p> <p>3. art. 27: a) alin. (1), în partea ce ține de trimiterea la art. 26, pentru a nu se confunda cu art. 26 din Cod, recomandăm ca după sintagma „art. 26” să fie introduse cuvintele „din prezenta Secțiune”. Obiecția este valabilă pe tot cuprinsul Capitolului II. ; b) alin. (4), pentru un spor de precizie normativă, cuvintele „nu mai lung” sugerăm a fi substituite cu cuvintele „nu mai mare”; c) redacția alin. (6) sugerăm a fi revăzută fiindcă nu este clar sensul acestuia.</p>	<p>2. Se acceptă.</p> <p>3. a) Se acceptă.</p> <p>b) Se acceptă.</p> <p>c) Se acceptă. Propunem: „(6) Existența dreptului proprietarului terenului de a cere plata unei redevențe de la suprafața și mărimea acestei redevențe se stabilesc de legislația aplicabilă raportului între ei.”</p> <p>Se acceptă.</p>
<p>Art. VI. – Legea nr.105-XV din 13 martie 2003</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU</p>	

	<p>privind protecția consumatorilor (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.176-181, art.513), cu modificările ulterioare, se completează cu art. 22¹ și 22², cu următorul cuprins:</p>	
	<p>La Art. VI: În partea ce ține de completarea Legii nr.105/2003 privind protecția consumatorilor cu art.22¹, din punct de vedere al încadrării propunerii în unitatea de concept al actului supus modificării, relevăm că, prevederile cuprinse la acest articol se încadrează tematic în textul Legii nr.256/2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Întrucât prin Art. XVII din proiect, această lege se propune a fi abrogată, considerăm că reglementările propuse la art.22¹ ar putea fi plasate la Capitolul VI din Legea nr.105/2003, care este intitulat „Organele abilitate cu funcții de protecție a consumatorilor”. Sub aspectul încadrării conceptuale a propunerilor înaintate, recomandăm, de asemenea, plasarea art.22² în conținutul acestui Capitol.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI La Art. VII, privitor la completarea art.220 din Codul de procedură penală cu alin.(5), pentru a fi în acord cu terminologia utilizată în Codul vizat, recomandăm, ca după cuvântul „urmărire” să fie introdus cuvântul „penală”.</p>
	<p>Art. VII. Articolul 220 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2013, nr. 248-251, art. 699), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatele (5) și (6) cu următorul conținut: „(5) În cazul în care persoana care a înaintat acțiunea civilă a fost recunoscută în calitate de parte civilă, însă ulterior, prin ordonanță s-a dispus încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire, din data când această ordonanță devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Art. VIII. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.130-134, art.415), cu modificările</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La Art. VIII, privitor la modificarea Codului de procedură civilă: pct.15, art.462⁵ alin.(1), cu referire la</p>
		<p>Se acceptă.</p>

<p>ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</p> <p>14. La articolul 461 alineatul (1):</p> <p>1) lit. a), cuvintele „sau filiala” se exclud;</p> <p>2) lit. h) se abrogă.</p> <p>15. Se completează cu articolele 462¹-462⁷, cu următorul conținut:</p> <p>Articolul 462⁵. Competența întemeiată pe înfățișare în materie de moștenire</p> <p>(1) În cazul în care, în cursul desfășurării procesului în fața instanței judecătorești naționale care își exercită competența în temeiul art. 462⁴, rezultă că nu toate părțile au fost și părți la acordul de alegere a forului, instanța continuă să își exercite competența dacă aceste părți se înfățișează fără a contesta competența instanței.</p> <p>(2) În cazul în care părțile care nu au fost părți la acordul de alegere a forului, contestă competența instanței judecătorești menționate la alin. (1), instanța își declină competența.</p> <p>În această situație, competența de a hotărî cu privire la succesiune revine instanțelor judecătorești competente în temeiul art. 462¹ sau al art. 462⁶.</p> <p>Art. IX. – Articolul 11 din Codul de executare al Republicii Moldova nr.443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.214-220, art.704), cu modificările ulterioare, se completează cu litera n¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„n¹) contractele de leasing, în partea dreptului locatorului de a intra în posesia bunului, documentelor aferente lui și de a obține radierea leasingului din registrul de publicitate, cu condiția că locatorului este o organizație de microfinanțare sau o societate de</p>	<p>utilizarea termenului „for” în sensul unei instanțe de judecată, relevăm că acest termen este prevăzut în Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor.</p> <p>Totodată, pe motiv că Codul de procedură civilă nu operează cu un asemenea termen, întru uniformizarea terminologiei juridice, propunem substituirea termenului „forum” cu termenul „instanța competentă”. Obiecția este valabilă și pentru alin. (2) al acestui articol.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>La Art. IX, cu referire la completarea art.11 din Codul de executare al Republicii Moldova, după cum s-a menționat la pct.48 din prezentul aviz, prin Legea nr.1/2018, „organizațiile de microfinanțare” au fost substituite cu „organizațiile de creditare nebancaară”, pentru care motiv urmează a fi efectuată substituirea de rigoare și în Codul de executare.</p>
--	---	--

	<p>leasing, iar leasingul a fost notat sau înregistrat conform dispozițiilor art. 929 alin.(3) din Codul civil.”</p> <p>Art. X. – Legea nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. Se completează cu articolul 9¹, cu următorul conținut:</p> <p>„Articolul 9¹. Încheierea contractelor de asigurare de către rezidenții Republicii Moldova</p> <p>Rezidenții Republicii Moldova, în sensul Legii privind reglementarea valutară, pot încheia contracte de asigurare doar cu societăți înregistrate în Republica Moldova, cu excepția cazurilor în care asigurările solicitate nu se practică pe piața internă, precum și cu excepția cazurilor prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.”</p> <p>2. Art. 13-19 se abrogă.</p>	
<p>Deputatul Serghei ȘIRBU</p> <p>Art. X se modifică și va avea următorul cuprins:</p> <p>„Art. X. – Legea nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 9¹, cu următorul conținut:</p> <p>„Articolul 9¹. Încheierea contractelor de asigurare de către rezidenții Republicii Moldova</p> <p>Rezidenții Republicii Moldova, în sensul Legii privind reglementarea valutară, pot încheia contracte de asigurare doar cu societăți înregistrate în Republica Moldova ori sucursalele societăților străine înregistrate în Republica Moldova, cu excepția cazurilor în care asigurările solicitate nu se practică pe piața internă, precum și cu excepția cazurilor prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.”</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>La Art. XI, - în partea ce ține de completarea Legii nr.131/2007 privind siguranța traficului rutier cu art.31²:</p> <p>denumirea registrului de stat al transportatorilor urmează a fi scrisă cu majusculă, după cum este prevăzut la art.31¹, precum și în textul Legii nr. 131/2007;</p> <p>la alin.(2) propoziția a doua, sugerăm a fi revăzute cuvintele „dat forma prevăzută de lege” fiindcă nu este clar sensul acestora. Propunem „exprimat în forma prevăzută de lege”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>Art. XI. – Legea nr. 131-XVI din 7 iunie 2007 privind siguranța traficului rutier (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.11-21, art.6), cu modificările ulterioare, se completează cu art. 31¹-31³ cu următorul cuprins:</p> <p>Articolul 31². Înregistrările în registrul de stat al transporturilor</p> <p>(1) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra vehiculelor înmatriculate în registrul de stat al transporturilor se constituie, se transmit, se grevează cu alte drepturi reale numai prin înregistrare în registrul de stat al transporturilor, pe baza actului sau</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii. Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra vehiculelor înmatriculate în registrul de stat al transporturilor se sting numai prin radierea lor din registrul prevăzut de lege, cu consimțământul titularului, dat forma prevăzută de lege</p> <p>(2) Dispozițiile alin.(1):</p> <p>a) nu împiedică recunoașterea dreptului de proprietate asupra vehiculelor dobândite în mod legal în afara Republicii Moldova înainte de înmatricularea în registrul de stat al transporturilor;</p> <p>b) nu se aplică grevărilor cu acele drepturi reale care, conform legii, se supun înregistrării în registrul garanțiilor reale mobiliare.</p>	<p>Art. XII. – Legea nr. 135-XVI din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 127-130, art. 548), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. În întreg conținutul legii sintagmele „filiale și reprezentanțe” și „filiale sau reprezentanțe”, în toate formele gramaticale, se substituie cu cuvântul „sucursală”, în forma gramaticală corespunzătoare.</p> <p>6. La articolul 16, alineatul (5), cuvintele „filialele și/sau reprezentanțe” se substituie cu cuvintele „sucursale”.</p>	<p>Art. XIII. – Legea nr. 220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 184-187, art. 711), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>2. Articolul 4 se completează cu alineatul (1¹) cu</p>
	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>La Art. XII, - modificarea și completarea Legii nr.135/2007 privind societățile cu răspundere limitată:</p> <p>la art.16 se propune substituirea cuvintelor „filialele și/sau reprezentanțele” cu cuvântul „sucursală”. În acest context, reținem, că termenul „filiala sau reprezentanța” este reglementat și la alte articole.</p> <p>Se propune operarea modificărilor la art. 10 alin. (1) lit. f), astfel încît textul „filialelor și ale reprezentanțelor” se va substitui” cu cuvântul „sucursalelor”.</p>	<p>Deputatul Corneliu PADNEVICI</p> <p>La Art. XIII, - modificarea și completarea Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali:</p> <p>pct.2, art.4 alin.(1¹), denumirea Registrului urmează a fi adusă în corespundere cu Legea nr.220/2007, care utilizează termenul de</p>
	<p>Se acceptă.</p>	<p>Se acceptă.</p>

<p>următorul cuprins: „(1) Pentru înregistrarea organizației necomerciale, a modificărilor și completărilor în statutul acestora și în Registrul persoanelor juridice, se percepe o taxă, în mărimea și modul prevăzut de Guvern.”</p> <p>5. Se completează cu art. 17¹ cu următorul cuprins: „Articolul 17¹. Încetarea calității de administrator .. (5) În termen de 30 de zile de la radiere, organul înregistrării de stat juridică despre radierea din registru a administratorului acelei persoane juridice. (6) Dispozițiile prezentului articol se aplică și radierii din registru a administratorului sucursalei.”</p>	<p>„Registrul de stat al persoanelor juridice”;</p> <p>pct.5, art.17¹ alin.(5) și alin.(6), sugerăm a se concretiza denumirea registrului la care se face referință.</p>	<p>Se acceptă. alin. (5) și (6) vor avea următorul cuprins: „(5) În termen de 30 de zile de la radiere, organul înregistrării de stat este obligat să notifice persoana juridică despre radierea din registrul de publicitate al administratorului acelei persoane juridice. (6) Dispozițiile prezentului articol se aplică și radierii din registrul de publicitate al administratorului sucursalei.”</p>
<p>Art. XVI.- Legea nr. 149 din 29 iunie 2012 a insolvabilității (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 193-197, art. 663), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</p> <p>1. La articolul 1 alineatul (2) prima propoziție se completează cu cuvintele „,precum și maselor succesoriale lăsate de persoanele fizice care desfășurau și care nu desfășurau activitate de întreprinzător”.</p> <p>Art. XVII. - Se abrogă: 1) art. 21 din Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi; 2) Legea nr.171-XIII din 6 iulie 1994 cu privire la secretul comercial; 3) art. 40¹ și 40⁶ din Legea cadastrului bunurilor</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La Art. XVI, - modificarea și completarea Legii insolvabilității, nr. 149/2012: pct.1, art.1 alin.(2), pentru un spor de precizie normativă sugerăm ca textul „care desfășurau și care nu desfășurau activitate de întreprinzător” să fie substituit cu textul „indiferent de faptul, dacă desfășurau sau nu activitate de întreprinzător”</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Art. XVII. - Se abrogă: 1) art. 21 din Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi; 2) Legea nr.171-XIII din 6 iulie 1994 cu privire la secretul comercial; 3) art. 40¹ și 40⁶ din Legea cadastrului bunurilor</p>	<p>Deputatul Serghei SÎRBU La art. XVII: partea dispozitivă al alin. (1) va avea următorul cuprins: „(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă.”;</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>imobile nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998;</p> <p>4) Legea nr. 449-XV din 30 iulie 2001 cu privire la gaj;</p> <p>5) art. 51¹ din Legea nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat;</p> <p>6) Legea nr. 198-XV din 15 mai 2003 cu privire la arenda în agricultură;</p> <p>7) art. 19 din Legea nr. 81-XV din 18 martie 2004 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător;</p> <p>8) Legea nr. 59-XVI din 28 aprilie 2005 cu privire la leasing;</p> <p>9) Legea nr. 142-XVI din 26 iunie 2008 cu privire la ipotecă;</p> <p>10) Legea nr. 256 din 9 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii;</p> <p>11) Legea nr. 8 din 26 februarie 2016 privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor.</p>	<p>se completează cu alin. (2) și (3) care vor avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Capitolul II al Legii nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări se abrogă la 1 ianuarie 2020.</p> <p>(3) Guvernul în termen de 6 luni va aduce actele sale normative în concordanță cu prevederile prezentei legi.”</p>
--	---	--

Raisa APOLSCHII
Președintele Comisiei

Parlamentul
Republicii Moldova

CP nr. 28
04 iulie 2018

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisia juridică, numiri și imunități

Amendament

la proiectul de lege nr. 135 din 27 aprilie 2018 privind modernizarea Codului
civil și modificarea și completarea unor acte legislative

În conformitate cu art. 59 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996, în urma examinării proiectul de lege nr. 135 din 27 aprilie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative, prezentăm următoarele amendamente:

Art. I:

1. La pct.284, art.556 alin.(5), reiterăm, că utilizarea cuvintelor „de asemenea” este improprie stilului normativ, pentru care motiv sugerăm excluderea acestora din textul propoziției, urmând ca aceasta să debuteze cu cuvintele „Creanța este incesibilă”, în continuare după text.
2. La pct.290, art.562, în a treia teză cifra „4)” se substituie cu cifra „3)”.
3. La pct.365, art.755, atenționăm, că urmează a fi revăzute cuvintele „de înscriere a contractului”, fiindcă substituția propusă nu se încadrează în textul alineatului.
4. La pct.371, art.763¹ alin.(2) și alin.(3), pentru o precizie în redactare, cuvântul „prețului” se substituie cu cuvântul „prețul”.
5. La pct.372, în tot textul art.764 cuvintele „vicii de natură juridică” se substituie la forma ei gramaticală cu cuvintele „vicii juridice”.

6. La pct.456, art.937, cu referire la substituirea cuvântului „prestației” cu cuvântul „serviciului” reținem, că cuvântul „prestației” este utilizat de două ori. Dat fiind, că proiectul de lege nu concretizează pentru care caz gramatical se propune substituirea, avînd în vedere, că după conținutul normei, substituirea propusă se referă la ambele cazuri gramaticale, recomandăm a se indica expres despre faptul substituiri cuvântului „prestației” la cazul gramatical corespunzător.

7. La pct.477, art.979²⁴ alin.(3) lit. b), pentru claritatea normei, după cuvântul „permit” se introduce cuvântul „ca”. La alin.(4) din același articol, după cuvântul „luat” se introduce prepoziția „în”.

8. La pct.488, cuvintele „articolul 900” se substituie cu cuvintele „articolul 990”.

9. La pct.504, art.1005, cuvintele „alineatul (1) se completează cu cuvintele „nu sunt consecința vinovăției sale.”;” se exclude, iar la alin.(5) cuvântul „obiceiurile” se substituie cu cuvântul „obiceiurilor”.

10. La pct.507, art.1009 alin. (2), pentru precizia redactării, cuvântul „riscurile” urmează a fi substituit cu cuvântul „riscuri”.

11. La pct.520, art.1027, întrucît articolul se propune a fi completat cu alin. (2), iar redacția actuală a acestuia este structurată dintr-un singur alineat, se va invoca mențiunea, precum că alineatul unic va deveni alineatul (1).

12. La pct.573, titlul art.1149 va avea următoarea denumire:

„Articolul.1149. Aplicarea prezentului capitol față de anumite garanții personale”

13. La pct.583, art.1235¹, cuvintele „ce dețin licențe de administrare a investițiilor, în conformitate cu legislația privind piața de capital.” se substituie cu cuvintele „ce dețin licențe pentru activitatea pe piața de capital.”

Argumentare:

Relevăm, că în conformitate cu art. 140 alin. (2) din Legea nr.171/2012 privind piața de capital, Comisia Națională a Pieței Financiare eliberează următoarele licențe pentru activitate pe piața de capital: licență de societate de investiții; licență de operator de piață și licență de depozitar central, iar potrivit alin.(1) al acestui arti-

col, licențele se eliberează pentru activitate pe piața de capital. Pentru acest motiv, sugerăm corelarea propunerii cu prevederile Legii nr.171/2012.

14. După punctul 590 se introduce un nou punct cu următorul conținut, celelalte puncte se vor numerota corespunzător.

„591. Articolul 1245¹ alineatul (5) textul „art. 556–571” se substituie cu textul „articolele 556 – 571⁴”.”

15. La pct.615, se expune în următoarea redacție:

„615. Articolul 1378:

1) alineatul (1) după cuvintele „sau fără a fi” se completează cu cuvintele „în drept sau”, cuvintele „gestionează afacerile” se substituie cu cuvintele „acționează cu intenția predominantă de a fi de folos”;

2) propoziția a doua din alin.(2) se exclude.

3) se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Cerința alin.(2) nu se aplică în cazul în care, contrar voinței geratului, se execută obligația acestuia privind întreținerea persoanelor pe care geratul este obligat să le întrețină conform legii, sau alte obligații ale geratului care, fiind scadente, trebuie de urgență executate pentru protecția unui interes public prioritar, cu condiția că gerantul acționează cu intenția predominantă de a fi de folos destinatarului executării.”.

16. La pct.624, art.1391 alin.(5) se exclude.

Argumentare:

La art.1391 alin.(5) se reproduce textul prevăzut la alin.(1) lit. b).

Respectiv, pentru evitarea dublajului legislativ, se propune excluderea alin.(5).

17. La pct.658:

- art.1432 la alin.(4) se va concretiza, că norma prevăzută de acesta se aplică prin derogare de la alin.(3);

- art.1435, propunem a se completa cu prevederi care să stabilească, că hotărârea judecătorească necesită a fi definitivă;

- art.1457 alin.(1) sunt utilizate sintagmele „acțiune de divorț” și „acțiune în divorț”, pentru un spor de precizie normativă considerăm oportun uniformizarea termenilor utilizați;
- art.1538 **atragem atenția** că, în conținutul acestui articol se operează cu termeni „titluri de valoare la purtător” și „cupoane de reînnoire la o instituție financiară” care nu sunt reglementați de legislația de specialitate din domeniul instituțiilor financiare, pentru care motiv conținutul art.1538 alin.(1) din proiectul de lege necesită a fi revizuit în coroborare cu legislația de specialitate din domeniul respectiv;
- art.1572⁴⁹, considerăm că oferirea posibilității notarului de a desemna în calitate de executor testamentar oricare altă persoană care acceptă să îndeplinească atribuțiile de executor testamentar este una prea generală și necesită a fi completată cu prevederi care să stabilească condițiile care trebuie să le îndeplinească persoana care poate fi desemnată în calitate de executor testamentar;
- art.1572¹¹³, alin.(1) cuvântul „inventarului” se va substitui cu cuvântul „inventarul”.
- art. 1572¹¹³ alin.(4) lit. c) referința trebuie să fie la 1572¹¹⁴.
- art.1575⁸³ alin.(3), pentru a nu se confunda cu alin.(1) din articolul 1575⁷⁶ la care se face trimitere, se va indica că trimiterea la alin.(1) este din prezentul articol;
- la articolul 1575⁸³, alin. (3) cifrele „1575⁷⁶” se vor substitui cu cifrele „1575⁷⁵”.
- la Art. 1575¹⁰⁸ propunem excluderea sintagmei „Cu excepția cazului prevăzut la art. 1575¹⁰⁹ alin. (1)”.

Articolul curent preia art. 1508 CC RM. Excepția însă nu are logică avînd în vedere conținutul următorului articol din proiect.

- la art. 1575¹²⁸ se propune următoarea redacție a alin.(2):
„(2) Moștenitorul subsecvent are dreptul prevăzut la art. 1575⁴⁹ și 1575¹³⁵ din data survenirii moștenirii subsecvente. Din aceeași dată moștenitorul subsecvent poate cere eliberarea certificatului său de moștenitor.”

se propune completarea art. cu un nou alin. (3):
„(3) Termenele prevăzute de dispozițiile art. 1575⁴⁹ alin.(2) și art 1575¹³⁵ alin.(5) nu pot curge împotriva moștenitorului subsecvent decât după data survenirii moștenirii subsecvente.”

- la Art. 1611³ alin. (3) și Art. 1611⁴ alin. (2), la art. 1611 se va completa cu indicele „¹”

18. La Art. III, pct. 3 din proiect, la art. 7 se va exclude indicele „¹” de la art. 16.

- se completează cu Art. 31¹.
„**Art. 31¹** - (1) Dispozițiile art. 288³ alin.(2) din Codul civil, introdus prin Legea privind modernizarea Codului Civil și modificarea și completarea unor acte le-

gislative, se aplică în cazul în care proprietarul unității în condominiu devine și proprietar al cotei-părți corespunzătoare din dreptul asupra părților comune.
(2) Până la survenirea cazului prevăzut de dispozițiile alin.(1), constituie bun imobil doar unitatea în condominiu.

19. Pct. 1 și 2 de la Art. VIII vor avea următorul cuprins:

„1. La articolul 39:

1) alineatul (3), cuvintele „unei filiale” se substituie cu cuvintele „unei sucursale”, iar cuvintele „unde filiala” se substituie cu cuvintele „unde sucursala”;

2. La articolul 40:

1) alineatul (1), după cuvintele „fixate de pământ,” se completează cu cuvintele „acțiunile posesorii privitoare la aceste bunuri,”;

2) alineatul (4) se abrogă;

3) alineatul (5), cuvântul „cărăușului”, în ambele cazuri, se substituie cu cuvintele „transportatorului”.

În proiectul discutat de Grupul de lucru s-a propus abrogarea art. 40 alin.(4) privind competența în materie succesorală. Astfel, în vederea înlăturării unei erori se propune indicarea expresă a abrogării alin. (4) de la art. 40.

20. Avînd în vedere că prin Legea nr. 17/2018 au fost deja introdus compartimentul B², precum și articole noi este necesar de renumerotat compartimentul și articolele din pct. 11 după cum urmează:

„B⁴. PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII

Capitolul XXII⁴

PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII

Articolul 278¹⁵. Domeniul de aplicare al capitolului

Articolul 278¹⁶. Examinarea acțiunii și căile de atac

Articolul 278¹⁷. Autoritatea lucrului judecat

- se completează cu un pct. nou cu următorul cuprins:

„La articolul 460 alineatul (1) lit. a), cuvintele „sau filiala” se exclud.”

- pct. 14 va avea următorul cuprins:

„La articolul 461 alineatul (1):

1) lit. c), cuvîntul „cărăușii” se substituie cu cuvîntul „transportatorii”;

2) lit. h) se abrogă.

Modificările sunt necesare întru excluderea erorilor de ordin tehnic.

21. La Art. VII, privitor la completarea art.220 din Codul de procedură penală cu alin.(5), pentru a fi în acord cu terminologia utilizată în Codul vizat, recomandăm, ca după cuvîntul „urmărire” să fie introdus cuvîntul „penală”.

22. La Art. IX, cu referire la completarea art.11 din Codul de executare al Republicii Moldova, după cum s-a menționat la pct.48 din prezentul aviz, prin Legea nr.1/2018, „organizațiile de microfinanțare” au fost substituite cu „organizațiile de creditare nebancară”, pentru care motiv urmează a fi efectuată substituirea de rigoare și în Codul de executare.

23. La Art. XI, - în partea ce ține de completarea Legii nr.131/2007 privind siguranța traficului rutier cu art.31²:

- denumirea registrului de stat al transportatorilor urmează a fi scrisă cu majusculă, după cum este prevăzut la art.31¹, precum și în textul Legii nr. 131/2007;

- la alin.(2) propoziția a doua, sugerăm a fi revăzute cuvintele „dat forma prevăzută de lege” fiindcă nu este clar sensul acestora.

Propunem „exprimat în forma prevăzută de lege”.

24. La Art. XII, - modificarea și completarea Legii nr.135/2007 privind societățile cu răspundere limitată:

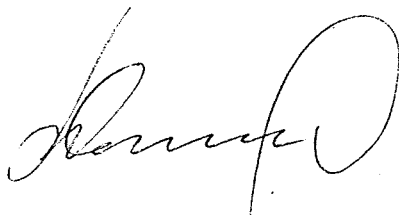
- la art.16 se propune substituirea cuvintelor „filialele și/sau reprezentanțele” cu cuvântul „sucursala”. În acest context, reținem, că termenul „filiala sau reprezentanța” este reglementat și la alte articole.

Se propune operarea modificărilor la art. 10 alin. (1) lit. f), astfel încât textul „filialelor și ale reprezentanțelor” se va substitui” cu cuvântul „sucursalelor”.

25. La Art. XIII, - modificarea și completarea Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali:

- pct.2, art.4 alin.(1¹), denumirea Registrului urmează a fi adusă în corespundere cu Legea nr.220/2007, care utilizează termenul de „Registrul de stat al persoanelor juridice”;

- pct.5, art.17¹ alin.(5) și alin.(6), sugerăm a se concretiza denumirea registrului la care se face referință.

**Deputat în Parlament
Corneliu PADNEVICI**

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisiei juridice, numiri și imunități

AMENDAMENT

la proiectul de lege privind modernizarea Codului civil al Republicii Moldova
nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 și modificarea și completarea unor acte legislative

(nr. 135 din 27.04.2018)

În conformitate cu art. 59 din Regulamentul Parlamentului se înaintează următorul amendament:

1. La punctul 263, art. 455¹, alin. (1) din proiectul de lege, după textul „Lipsa unui asemenea acord” se completează cu textul „între debitor și garantul gajist”;
2. La punctul 263, art. 468⁴, alin. (3) textul „cheltuielile de întreținere a bunului gajat și altor cheltuieli de exercitare a dreptului de gaj, dacă părțile nu au convenit altfel” se substituie cu textul „cheltuielile rezonabile de întreținere a bunului gajat și altor cheltuieli rezonabile de exercitare a dreptului de gaj, dacă părțile nu au convenit altfel”.

Prezentul amendament este înaintat în contextul adoptării de către Parlament în prima lectură la 31.05.2018 a proiectului de lege nr. 135 din 27.04.2018 privind modernizarea Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 și modificarea și completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a Guvernului.

Având în vedere că prin proiectul de lege menționat a fost propusă modernizarea dreptului privat al Republicii Moldova, se necesită de a fi clarificate reglementările vizate în sensul evitării aplicării eronate a legii de către instanțele de judecată.

Deputat în Parlament

Igor VREMEA

Parlamentul
Republicii Moldova

nr. 14

„14” iulie 2018

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisiei juridice, numiri și imunități

Amendamente

la proiectul de lege nr. 135 din 14.02.2018
privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte
legislative

În conformitate cu prevederile art. 59 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlul de amendament.

Art. I. – Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82–86, art. 661), cu modificările ulterioare.

Cartea întâi. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 61 alin. (2¹) va avea următorul cuprins:

„(2¹) În raporturile cu terții, persoana juridică este angajată prin actele juridice ale organelor sale competente, cu excepția cazului când actele astfel încheiate depășesc limitele împuternicirilor sale prevăzute de lege. Dispozițiile actului de constituire ori hotărârile organelor persoanei juridice care limitează împuternicirile conferite de lege administratorului sunt inopozabile terților, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate.”

Art.64 alin.(3) va avea următorul cuprins:

„(3) În cazul în care faptul care trebuia înregistrat a fost înregistrat în mod greșit ori comunicat terțului în mod greșit, terțul poate opune faptul făcut public persoanei în al cărei interes trebuia înregistrat, cu excepția cazului când terțul știa despre neveridicitate.”

La art.72 alin.(5) cuvintele „participanților sau” se exclud.

Art. 84² va avea următorul cuprins:

„**Articolul 84².** Răspunderea organului executiv și a organului de supraveghere

Membrii organului executiv și, după caz, a organului de supraveghere poartă răspundere solidară față de membrii persoanei juridice participante la

fuziune sau dezmembrare în caz de neexecutare a obligațiilor ce le revin în pregătirea și realizarea procedurii de fuziune sau, după caz, de dezmembrare.”

La art.186 alin.(3) va avea următorul cuprins:

„(3) În statutul organizației necomerciale se indică:

- a) forma juridică de organizare;
- b) denumirea deplină;
- c) scopurile pentru care se constituie;
- d) procedura de constituire, reorganizare și încetare a activității;
- e) organele de conducere și control, modul de numire, competența și durata mandatului acestora;
- f) modul de numire a administratorului și, după caz, a altor organe ale organizației;
- g) procedura de adoptare și modificare a statutului;
- h) modalitatea prin care va asigura transparența activității sale;
- i) alte date stabilite de lege.”

Cartea a doua. DREPTURILE REALE

La punctul 178, art. 304¹, alin. (3), lit. a) din proiect, cuvântul „posesorului” se substituie cu cuvântul „posesorul”.

La punctul 188, art. 319², alin. (3) din proiect, se exclud cuvintele „În contractele cu titlu oneros,”.

La punctul 197, art. 330⁴, alin. (3) din proiect, cuvintele „încetării existenței juridice” se substituie cu cuvintele „data în care a încetat existența juridică”.

La punctul 208 din proiect, se exclude titlul art. 351¹, iar cuprinsul textului art. 351¹ din proiect va fi introdus la sfârșitul art. 351 din proiect, cu renumerotarea aliniatelor în consecutivitatea corespunzătoare.

La alin. (5) nou-creat din art. 351 din proiect, cuvintele „art. 351” se va substitui cu cuvintele „alin. (1)- (4) din prezentul articol”.

La punctul 224, subpunctul 2) din proiect, după cuvintele „este în drept să ceară instanței să fie apărât” se introduc cuvintele „doar în primul caz gramatical”.

Punctul 248, subpunctul 2) din proiect, va avea următorul cuprins:

„2) alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Servitutea se constituie prin înregistrarea ei în registrul bunurilor imobile.”

La punctul 263:

art. 457 din proiectul actului legislativ va avea următorul conținut:

„Articolul 457. Indivizibilitatea gajului

(1) Gajul este indivizibil chiar dacă bunul gajat sau obligația este divizibilă.

(2) Gajul este indivizibil și subzistă integral asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele și asupra tuturor părților lor chiar și în cazul în care bunul sau obligația sînt divizibile.”

art. 461 din proiect, după cuvintele „Dispozițiile generale” se completează cu cuvintele „privind obiectul și întinderea gajului”.

art. 473² din, alin. (1) din proiect, după cuvintele „Legea privind piața de capital” se introduce textul „nr. 171 din 11.07.2012”.

art. 477², alin. (8) din proiect, după cuvintele „alin. (2) lit. a)” se introduc cuvintele „din prezentul articol”.

art. 477³, alin. (1) din proiect, după cuvintele „Legea taxei de stat” se introduce textul „nr. 1216 din 03.12.1992”.

art. 481¹, alin. (3) din proiect, se completează cu cuvintele: „Clauza privind interzicerea accesului terțului nu împiedică creditorul gajist sau debitorul gajist să permită, printr-o încuviințare dată în scris, terțului accesul la informația din registrul gajului cu privire la gajul asupra bunurilor sale.”.

art. 485, alin. (3) din proiect, sintagma „registrul respectiv” se substituie cu cuvintele „în registrul respectiv în care este înregistrat”.

art. 485¹, alin. (3) din proiect, cuvintele „și utilizează” se substituie cu cuvintele „și, în caz de exercitare a gajului, utilizează”.

art. 492 din proiect se completează cu alin. (8) cu următorul cuprins: „(8) Banca, în calitate de creditor ipotecar, are dreptul să cesioneze și/sau să gajeze terților drepturile ipotecare prezente și viitoare fără acordul debitorului ipotecar. Contractele de ipotecă investite cu formulă executorie care se cesionează unei bănci se transmit împreună cu dreptul la executare silită extrajudiciară.”.

art. 494 din proiect, la sfîrșitul textului din titlu se completează cu cuvintele „privind exercitarea gajului”.

art. 499³, alin. (4), lit. b) din proiect, cifra „470” se substituie cu cifra „22”.

Cartea trei. OBLIGAȚIILE

La modificările operate în art. 500 alin.(1) și art. 869 alin (2) Cod Civil, precum și în art. 11 lit. n¹) din Codul de executare, cuvintele „organizațiile de microfinanțare, de leasing,” se substituie cu cuvintele „organizațiile de creditare nebancară”.

Argumentare: În contextul în care a fost aprobată Legea nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancare, se impune necesitatea uniformizării terminologiei utilizate în legislația în vigoare, în particular a noțiunilor - „organizație de microfinanțare” și „companii de leasing”.

Titlul Capitolului XXIV din Codul civil, „Contractele și operațiunile bancare”, se completează cu sintagma „și nebancare”, Titlul Secțiunii a 3-a Creditul bancar se modifică în „Secțiunea a 3-a Creditul, și în tot textul art. 1236-1245¹, cuvintele „credit bancar” se substituie cu cuvântul „credit” la forma gramaticală corespunzătoare, iar după cuvântul „banca” se introduce sintagma „sau organizația de creditare nebancară”.

Argumentare: În vederea unificării terminologiei legislației civile privind creditele acordate de bănci și de organizațiile de credit nebancară, precum și întru excluderea oricăror interpretări și situații de incertitudine în aplicare se propune operarea modificărilor menționate mai sus.

La pct. 283, 293, 319, 320, 347, 358, 567 din proiect se menționează despre modificarea Cărții a treia, cu invocarea repetată a Cărții a treia supusă amendării. Pentru a fi în acord cu rigorile tehnicii legislative, printr-un punct separat se va menționa despre modificarea și completarea Cărții a treia, ulterior se vor invoca titlurile, capitolele supuse amendării.

La pct.293, art.571¹ la finele propoziției cuvintele „debitorul inițial” se substituie cu cuvintele „debitorul nou”.

Argumentare: După cum reiese din textul articolului, terțul convine cu creditorul și debitorul inițial să substituie incomplet debitorul, iar în cazul în care debitorul nou (terțul substitutiv) nu execută obligația, debitorul inițial este menținut ca debitor. Astfel, din considerentul necesității înlăturării erorii de text, este necesar efectuarea respectivei modificări.

La pct.384, art.795¹ alin.(2), pentru un spor de precizie normativă, cuvintele „garanție pentru suma plata căreia beneficiază de amânare” se substituie cu cuvintele „garanție a plății sumei amânate”.

Având în vedere abrogarea prin proiectul nr.135 a Legii nr.142/2008 cu privire la ipotecă, din art. 869 alin. (2) se exclud cuvintele „organizațiile de credit ipotecar”.

La pct.441, art.896, din cuvintele „rezoluțiunea contractului de sublocațiune”, cuvântul „rezoluțiunea” se substituie cu cuvântul „rezilierea”.

Argumentare: Atenționăm că redacția actuală a Codului civil în art.896 prevede „rezilierea contractului de sublocațiune”, și nu „rezoluțiunea contractului de sublocațiune”. Respectiv, pentru a exclude eroarea tehnică din prezentul proiect de lege, și anume, propunerea autorilor de a substitui un cuvânt care nu există în prevederile art.896, urmează a fi operate modificările propuse mai sus.

La pct.452:

art. 928 alin. (2) după cuvintele „în măsura în care este” se completează cu cuvintele „parte contractantă sau este”;

art. 930⁶ al doilea alineat (3), alin. (4) – (6) devin alineatele (4) – (7), iar la alin. (5) (alin. (6) după renumerotare) textul „dispozițiilor alin. (2)-(3)” se substituie cu textul „dispozițiilor alin. (2)-(4)”;

La pct.491, art.992, cu referire la denumirea „contractului de transport” utilizată la alin.(1), alin.(2) și alin.(3), recomandăm să fie invocată denumirea concretă a contractului stipulată în denumirea articolului, respectiv „contract de transport de persoane”.

La pct.497, art.999, pentru un spor de precizie în redactare, întrucât cuvântul „client” și cuvântul „căraș” este utilizat în tot textul articolului, înaintea cuvântului „client” se introduce cuvintele „pe tot cuprinsul articolului”. Această propunere este valabilă și pentru art.1001, art.1002, art.1005, art.1011, art.1013, art.1018.

Iar la art.999 alin.(1), în cadrul cuvintelor „în vamă” cuvântul „în” se substituie cu cuvântul „prin”.

La pct.510, art.1014, alin. (6) se expune în următoarea redacție:

„(6) O despăgubire mai mare nu poate fi pretinsa decât în caz de declarare a valorii bunurilor sau de declarare de interes special la predare, conform dispozițiilor art. 1014¹ sau, după caz, a dispozițiilor art.1016.”.

La pct.529, art.1035¹ alin. (4) lit. b), pentru precizia normei, cuvintele „titlu gratuit” se substituie cu cuvintele „cu titlu gratuit”.

La pct.568, art.1139, reiterăm, că titlul acestuia denumit „Clauza privind modificarea condițiilor contractuale; dreptul la reducerea prețului” nu corespunde conținutului articolului, fiindcă materia cuprinsă la acest articol se referă la modificarea prețului contractului, care de altfel, constituie o clauză a contractului privind pachetul de servicii de călătorie. Pentru acest motiv, sugerăm expunerea titlului articolului în următoarea redacție: „Modificarea prețului contractului privind pachetul de servicii de călătorie”.

La pct.568, art.1139 alin.(1) lit. b), după cuvintele „taxele turistice, taxele de aterizare sau comisioanele de îmbarcare sau debarcare în porturi și aeroporturi” se introduce cuvintele (tarife pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană)”.

Pct.584, se expune în următoarea redacție:

„584. Articolul 1236 alin. (1) se expune în următoarea redacție: „Prin contractul de credit, creditorul se obligă să pună la dispoziția unei alte persoane (debitor) o sumă de bani ca împrumut, cu condiția rambursării lor, a plății dobânzii și a altor plăți aferente, sau își asumă orice alt angajament de a achiziționa o creanță sau de a efectua o plată, de a prelungi termenul de rambursare a datoriei sau de a emite orice garanții.

Articolul 1236 se completează cu alin. (4) cu următorul cuprins „Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică împrumuturilor acordate de către bănci, organizații de creditare nebancară, precum și alte organizații care acordă credite în baza legii.”

Argumentare: Modificările propuse au scopul de a aduce proiectul în concordanță cu noile legi adoptate în domeniul financiar bancar și nebancar – Legea privind activitatea băncilor, nr. 202 din 06.10.2017, și Legea privind organizațiile de creditare nebancară, nr. 1 din 16.03.2018.

Astfel, Legea privind activitatea băncilor, nr. 202/2017, definește noțiunea de „credit” precum urmează „orice angajament de a acorda bani ca împrumut, cu condiția rambursării lor, a plății dobânzii și a altor plăți aferente; orice prelungire a termenului de rambursare a datoriei; orice garanție emisă, precum și orice angajament de a achiziționa o creanță sau alte drepturi de a efectua o plată”. O definiție similară este prevăzută de Legea cu privire la organizațiile de creditare nebancară, nr. 1/2018, astfel încât este necesară asigurarea corespunderii proiectului de modificare a Codului civil cu această terminologie actualizată.

Completarea propusă de autori pentru art. 1236 alin. (4) din proiect a extins domeniul de aplicare al normelor privind contractul de credit la împrumuturile acordate și de către alte persoane prevăzute la art. 869 alin. (2), adică cele acordate de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de microfinanțare, organizațiile de credit ipotecar, precum și alte persoane prevăzute de lege. Totuși, având în vedere unificarea regulilor privind creditele acordate de instituții financiare bancare și nebancare, întru excluderea oricăror interpretări discriminatorii, apare ca nefiind justificată menținerea în Codul civil a noțiunii de „credit bancar” în mod distinct față de noțiunea generică de „credit” utilizată în Legea privind activitatea băncilor (2017).

La pct.586, art.1240 alin.(2), pentru un spor de precizie în redactare, înaintea cuvintelor propuse în substituie, urmează a fi introdus prepoziția „să”

La pct.655, art. 1424¹ alin. (1) se completează cu textul „Dispozițiile articolului 1398 alineatul (4) rămân aplicabile.”;

La pct.656, art. 1431⁴ alin. (1) lit. a) după cuvintele „la care Republica Moldova” se completează cu cuvintele „este parte”;

La pct.658, art. 1575¹⁵, alin. (1) din proiect, după cuvintele „Legea insolabilității” se introduce textul „nr. 149 din 29.06.2012”.

Cu respect,

**Deputat în Parlament
Igor VREMEA**

Parlamentul
Republicii Moldova

nr. 245
„H” iulie 2018

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisiei juridice, numiri și imunități

Amendamente la proiectul de lege nr. 135 din 14.02.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative

În conformitate cu prevederile art. 59 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlul de amendament.

Art. I. – Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82–86, art. 661), cu modificările ulterioare.

Cartea întâi. DISPOZIȚII GENERALE

La art.2 alin.(2) din proiect se exclude.

La art.3 alineatele (4) și (5) se exclud, având în vedere că art. 5 al Legii nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative prevede mecanismul de soluționare a conflictelor de legi.

La art.16:

alin.(5) sintagma „lit. a), b), c) sau d)” se substituie cu sintagma „alin.(4)”;
alin.(7) cuvântul „transmis” se substituie cu cuvântul „făcut”, în acord cu alin.(2).

Pct.14 se exclude, deoarece conținutul acestuia deja există în conținutul actual al Codului civil.

La art. 48⁶³ alin.(3) cuvintele „În particular” se substituie cu cuvintele „În special”.

La art.68¹³ alin.(3) va avea următorul cuprins:

„(3) Administratorului de fapt îi revin, în raport cu persoana juridică, obligațiile prevăzute de art. 68²-68⁵ și 68⁷, care i se vor aplica în mod corespunzător.”.

Art. 68¹⁸ alin.(2) lit.b), se completează cu cuvintele „conform dispozițiilor art. 249”.

La art.90 alin (3), cuvintele „registrul de stat” în ambele cazuri se substituie cu cuvintele „registrul de publicitate”

Articolul 104 se abrogă.

La art.115 în dispoziția alin.(1) cuvântul „membru” se substituie cu cuvântul „asociat”.

Arti.210¹ alin. (3) după cuvintele „semnătura electronică de orice tip” se completează cu cuvintele „prevăzută de lege”.

La art. 252:

alin.(4) lit.a) cuvintele „sau medicul de gardă” se substituie cu cuvintele „, iar în absența sa, medicul de gardă”;

alin.(5) cuvintele „dar nu și” se substituie cu cuvintele „dar excluzând”.

Cu respect,

**Deputat în Parlament
Anatolie ZAGORODNÎI**

Parlamentul
Republicii Moldova

SS nr. 37
17 iulie 2018

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisia juridică, numiri și imunități

Amendament la proiectul de lege nr. 135 din 27 aprilie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative

În conformitate cu art. 59 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996, în urma examinării proiectul de lege nr. 135 din 27 aprilie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative, prezentăm următoarele amendamente:

Art. I:

1. La pct.266, atenționăm, că s-a produs o eroare de tastare, respectiv, cifra „264” urmează a fi exclusă. Obiecția de eroare este valabilă și pentru art. 540¹ din proiect.

2. La pct.313, pentru un spor de precizie, cuvintele „se completează cu textul” se înlocuiește cu cuvintele „se completează cu §1 cu denumirea”. Se va revedea, în acest sens, și formularea expusă la pct.316.

3. În prevederile art.623²³ alin.(1) cuvintele „echivalentul în monedă națională la data plății a sumei de 20 euro” se substituie cu cuvintele „echivalentul în lei a 20 euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă”.

Argumentare:

Prevederile Legii nr.1232 din 15.12.1992 cu privire la bani, prevede că moneda națională – leul – este mijlocul legal de plată pe teritoriul Republicii Moldova.

Suplimentar, prevederile art.583 din Codul civil prevede că obligația pecuniară se exprimă în monedă națională. Părțile pot conveni asupra unor obligații pecuniare în valută străină în măsura în care acest lucru nu este interzis prin lege.

Astfel în scopul unificării legislației naționale, propunem ca cuvintele „echivalentul în monedă națională la data plății a sumei de 20 euro”, să se substituie cu cuvintele „echivalentul în lei a 20 euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă”, astfel folosîndu-se formularea care există la momentul actual în Legea nr.8 din 26.02.2016 privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor.

Această obiecție este valabilă și pentru prevederile art.678⁶ alin.(4), art.678⁸ alin.(3) din prezentul proiect de lege.

4. La pct.357, art.702, alin.(5), atenționăm, că s-a produs o eroare de tastare, respectiv, cuvîntul „clauzei” necesită a fi redactat.

5. La pct.394 art.808¹⁰ alin.(3) cuvintele „membri ai comunității sau asociației de proprietari în condominiu” se substituie cu cuvintele „membri ai asociației de coproprietari în condominiu sau altei forme de administrare a condominiului”;

6. La pct.394 art.808¹¹ alin.(3) pentru claritatea normei, cuvintele „de către cumpărătorii de bunuri imobile în curs de construire ai vânzătorului” se substituie cu cuvintele „de către cei care au cumpărat de la vânzător bunurile imobile în curs de construire.”

7. La pct.451, art.917 alin.(3) lit.b), cuvintele „registru publicitate”, se substituie cu cuvintele „registru de publicitate”.

8. La pct.452, art.924 alin.(3) se va expune în următoarea redacție:
„(3) Dispozițiile art. 869 se aplică în mod corespunzător dobînzii de leasing.”

9. La pct.452, art. 930 alin. (4), în fraza „Pînă la exercitarea opțiunii de dobîndire în proprietate a bunului de către locatar, locatorul poartă obligația de garantare a locatarului contra viciilor juridice ale bunului conform dispozițiilor legale privind locațiunea.”, după cuvîntul „locațiunea” se introduce sintagma „cu excepția prevederilor alin. (1) din prezentul articol”.

10. La pct.452, art. 930¹ alin. (3), la finele propoziției se adaugă cuvintele „care a fost ales de către locator”.

Argumentare:

În considerarea argumentelor de mai sus, nu este justificată plasarea în responsabilitatea locatorului a viciilor bunului ales de locatar în calitate de obiect al contractului de leasing, avîndu-se totodată în vedere dreptul locatarului de acțiune directă împotriva vânzătorului bunului.

11. La pct.452, art. 930² alin. (2), după cuvîntul „locatorul” textul se completează cu sintagma „sau creditorul locatorului”.

În art. 930² alin. (3), în cuprinsul primei propoziții, cuvintele „o copie după contractul de asigurare“ se înlocuiesc cu cuvintele „un exemplar al contractului de asigurare”.

12. La pct.452, art. 930⁴ alin. (7), după cuvîntul „dobîndirea“ se introduce cuvintele „în proprietate“. Iar la alin.(8) din același articol, cuvintele „În bunurilor imobile” se substituie cu cuvintele „În cazul bunurilor imobile”. Iar numerotarea aliniatelor la acest articol se va face în descreștere, respectiv cifra „8” de la alin.(8) se substituie cu cifra „9”, iar cifra „9” de la alin.(9) se substituie cu cifra „10”.

13. La pct.543, art.1074, reținem, că modificările propuse se atribuie la alin. (1), fapt ce necesită a fi concretizat.

14. La pct.602, Titlul Secțiunii a 2-a, Subsecțiunea a 2-a paragrafului 3 va fi expus în următoarea redacție „Asigurarea de răspundere civilă”.

15. La pct.602 art.1330⁵³ se propune următoarea redacție a alin. (1):

„(1) Dacă, în interiorul termenului de 2 ani din momentul încheierii contractului sau de la ultima modificare în sensul majorării sumei asigurate, persoana asigurată s-a sinucis, asigurătorul este liberat de răspunderea de a plăti indemnizația de asigurare. În acest caz, asigurătorul trebuie să plătească valoarea de răscumpărare și orice profituri conform dispozițiilor art. 1330⁵⁶.”

16. La pct.658:

- art.1432alin. 4 va avea următorul cuprins:

„(4) În cazurile prevăzute de lege, drepturile nepatrimoniale, precum și drepturile patrimoniale legate în mod inseparabil de persoana defunctului, trec la moștenitor.”

Conform redacției actuale se creează impresia (falsă) că drepturile nepatrimoniale nu sunt transmisibile decât dacă sunt *intuitu personae*. Regula ar trebui să fie inversă - că toate drepturile nepatrimoniale sunt netransmisibile cu excepțiile prevăzute de lege.

- art.1555 este expus într-o formă ambiguă. Pentru a nu crea probleme în aplicare, considerăm oportună revizuirea acestuia din punct de vedere redacțional;

Astfel propunem schimbarea sintagmei „dacă locațiunea există la data cînd survine moștenirea subsecventă” cu „dacă bunul era transmis în locațiune la data cînd survine moștenirea subsecventă”

- La art.1561 textul „cu modificările corespunzătoare” se vor substitui cu textul „care se aplică în mod corespunzător”

- La Articolul 1572⁸⁹, alin. (2) va avea următorul cuprins:

„(2) La expirarea termenului de renunțare, moștenirea se consideră acceptată de către moștenitor. În acest caz, dispozițiile art. 48⁷⁵ alin.(1) lit. e) nu se aplică în raport cu moștenitorul persoană ocrotită sau minor. ”

- art.1572¹⁰⁷ este stabilit că, în cazul în care la deschiderea moștenirii este de așteptat nașterea unui moștenitor, mama care nu este în stare să se întrețină singură, are dreptul să ceară acordarea până la naștere a întreținerii corespunzătoare a sa. Întru asigurarea aplicabilității dispozițiilor acestui articol, considerăm necesar completarea acestuia cu prevederi care să stabilească modalitatea acordării până la naștere a întreținerii mamei viitorului moștenitor, luându-se în considerare că art.1572¹¹³ statuează drept obligație a custodelui întreținerea din contul masei succesoriale a persoanelor prevăzute de art.1572¹⁰⁷, iar capitolul VII titlul III „Executorul testamentar” nu conține astfel de reglementări;

Astfel, propunem includerea la art. 1572⁵⁴ a următoarei norme:

„Dacă testamentul nu prevede altfel, executorul testamentar este obligat să ofere întreținere din contul masei succesoriale persoanelor prevăzute la art. 1572¹⁰⁷.”

- art.1575⁴⁹ alin.(3), trimiterea este eronată, astfel se va face trimitere la alin.(2);-

- Articolul 1606, se completează cu alineatul (3¹) care va avea următorul cuprins:

„(3¹) Legea care guvernează valorile mobiliare în formă de înscriere în cont determină:

- a) natura juridică a valorii mobiliare;
- b) conținutul, constituirea și încetarea drepturilor reale privitoare la valoarea mobilă;
- c) consecințele pe care înstrăinarea valorii mobiliare o are asupra drepturilor izvorâte din valoarea mobilă;
- d) condițiile exercitării drepturilor izvorâte din valoarea mobilă;
- e) rangul drepturilor care grevează valoarea mobilă;
- g) drepturile și obligațiile custodelui, în privința valorii mobiliare deținute de un custode.”

- Articolul 1610. Libertatea de alegere, se completează cu alin. (9) cu următorul cuprins:

„(9) Poate fi aleasă ca lege care guvernează contractul și legea unui stat altul decât statul legea căruia, conform dispozițiilor capitolului III din prezentul titlu II, este aplicabilă drepturilor reale asupra obiectului contractului.”.

17. La Art. III din proiectul nr. 135 - Legea nr. 1125/2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, Capitolul II, Secțiunea a 4-a, art.43 se va expune în următoarea redacție:

„Participanților profesioniști care au deținut licențe pentru activitatea de administrare fiduciară a investițiilor în temeiul Legii nr. 199-XIV din 18.11.1998 cu privire la piața valorilor mobiliare li se aplică:

- a) exceptarea prevăzută de art. 1235¹ alin. (2) a doua propoziție din Codul civil;
- b) exceptarea prevăzută de art. 1431²¹ alin. (2)
- lit. c) din Codul civil”.

Amendamentele propuse se impun a fi efectuate în contextul în care prin Legea nr. 33/2018 au fost introduse modificări în Legea nr. 171/2012, care stabilește cerințe speciale în vederea încetării activității profesioniste pe piața de capital a administratorilor fiduciară care nu s-au conformat cerințelor Legii nr. 171/2012, respectiv, nu este oportună aplicarea tuturor dispozițiilor cu privire la fiducie acestor entități, cu excepțiile stabilite art. 1235¹ alin.(2) a doua propoziție și de art. 1431²¹ alin.(2) lit. c) din Proiect.

- Considerăm imperios necesară, acordarea de către legiuitor a unui termen rezonabil pentru implementarea noilor prevederi ce țin de segmentul asigurări. Or, modificările la capitolul respectiv implică revizuirea cadrului normativ conex, subordonat legii, aprobat de CNPF, dar și revizuirea de către asigurători a condițiilor de asigurare, modelelor de contracte, polițe și cereri de asigurare, aprobarea lor de către autoritatea de supraveghere și modificarea sistemului de evidență și gestiune a contractelor de asigurare, etc. Reieșind din prevederile proiectului se relevă că toate solicitările CNPF privind acordarea unui termen mai mare nu au fost satisfăcute, deși anterior s-a convenit, cu reprezentanții Ministerului Justiției asupra oportunității acordării unui termen extins.

În acest sens, propunem următoarele opțiuni de completare a Legii nr. 1125/2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova:

1) *„Art. 6 - (1) Modificările și completările la Codul civil operate prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative privind modernizarea Codului Civil și a altor acte legislative conexe intră în vigoare la 1 ianuarie 2019, cu excepția celor operate la Capitolul XXVI. Asigurarea care intra în vigoare la data de 01 ianuarie 2020”*

- La Secțiunea a 2-a, art. 10:

a) alin. (1) lit. b), în partea ce ține de invocarea registrului de stat al persoanelor juridice, conform art. 2 din Legea nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorului individual, registrul respectiv este denumit *„Registrul de stat al persoanelor juridice”*. Reiterăm obiecția și pentru alin. (4) lit. b) al acestui articol;

b) alin. (5), reținem, că sintagma *„formele organizatorico-juridice”* este improprie stilului normativ și nu reprezintă un termen consacrat juridic. Reținem, că legislația în vigoare operează cu terminologia *„forma juridică de organizare”*.

- La Secțiunea a 3-a:

- art. 23 alin. (3), dat fiind, că pe parcursul Cărții a treia, cuvântul *„nulă”* a fost substituit cu cuvintele *„lovit de nulitate absolută”*, sugerăm ca această substituție să fie efectuată și în conținutul acestui alineat;

- art. 27:

a) alin. (1), în partea ce ține de trimiterea la art. 26, pentru a nu se confunda cu art. 26 din Cod, recomandăm ca după sintagma „art. 26” să fie introduse cuvintele „din prezenta Secțiune”. Obiecția este valabilă pe tot cuprinsul Capitolului II. ;

b) alin. (4), pentru un spor de precizie normativă, cuvintele „nu mai lung” sugerăm a fi substituite cu cuvintele „nu mai mare”;

c) redacția alin. (6) sugerăm a fi revăzută fiindcă nu este clar sensul acestuia.

18. La Art. VI:

- în partea ce ține de completarea Legii nr.105/2003 privind protecția consumatorilor cu art.22¹, din punct de vedere al încadrării propunerii în unitatea de concept al actului supus modificării, relevăm că, prevederile cuprinse la acest articol se încadrează tematic în textul Legii nr.256/2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.

Întrucât prin Art. XVII din proiect, această lege se propune a fi abrogată, considerăm că reglementările propuse la art.22¹ ar putea fi plasate la Capitolul VI din Legea nr.105/2003, care este intitulat „Organele abilitate cu funcții de protecție a consumatorilor”.

Sub aspectul încadrării conceptuale a propunerilor înaintate, recomandăm, de asemenea, plasarea art.22² în conținutul acestui Capitol.

19. La Art. VIII, privitor la modificarea Codului de procedură civilă:

pct.15, art.462⁵ alin.(1), cu referire la utilizarea termenului „for” în sensul unei instanțe de judecată, relevăm că acest termen este prevăzut în Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor.

Totodată, pe motiv că Codul de procedură civilă nu operează cu un asemenea termen, întru uniformizarea terminologiei juridice, propunem substituirea termenului „forum” cu termenul „instanța competentă”. Obiecția este valabilă și pentru alin. (2) al acestui articol.

20. La Art. XVI, - modificarea și completarea Legii insolvenței, nr. 149/2012:

pct.1, art.1 alin.(2), pentru un spor de precizie normativă sugerăm ca textul „care desfășurau și care nu desfășurau activitate de întreprinzător” să fie substituit cu textul „indiferent de faptul, dacă desfășurau sau nu activitate de întreprinzător”.

21. La art. 1437 alin. (3) cuvântul „Pot” se substituie cu cuvintele „Dacă legea nu prevede altfel, pot”;

22. La art. 1449 alin. (3) și art. 1450 alin. (3) cuvântul „nici” se exclude;

23. La art. 1450 alin. (3) după cuvintele „din buneii” se completează cu cuvintele „dintr-o pereche”.

24. La art. 1457 alin. (1) lit. b) cuvântul „divorț” se substituie cu cuvântul „nulitate”.

25. La art. 1455:

alin. (1) și (2) cuvântul „moștenire” se substituie cu cuvintele „masa succesorală”;

alin. (4) cuvintele „renunțat la moștenire sau au fost declarați nedemni” se substituie cu cuvintele „decăzut de la moștenire”;

26. La art. 7 textul „art. 16¹” se substituie cu textul „art. 16”

art. 32-45 devin art. 33-46 și se completează cu un nou articol 32 care va avea următorul cuprins:

„Art. 32. – (1) Dispozițiile art. 288³ alin. (2) din Codul civil, introdus prin Legea privind modernizarea Codului Civil și modificarea și completarea unor acte legislative, se aplică cazul în care proprietarul unității în condominiu devine și proprietar al cotei-părți corespunzătoare din dreptul asupra părților comune.

(2) Până la survenirea cazului prevăzut de dispozițiile alin.(1), constituie bun imobil doar unitatea în condominiu.”;

27. Secțiunea a 5-a, art. 44 se completează cu alin. (3) care va avea următorul cuprins:

„(3) Donațiile făcute conform contractelor de donație încheiate înainte de 1 ianuarie 2019 nu cad sub incidența obligației de raport al donațiilor, prevăzute de dispozițiile Cărții a patra din Codul civil în redacția Legii privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative dacă donatorul a decedat înainte de 1 ianuarie 2020.”.

28. Art. X se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. X. – Legea nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47–49, art.213), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 9¹, cu următorul conținut:

„Articolul 9¹. Încheierea contractelor de asigurare de către rezidenții Republicii Moldova

Rezidenții Republicii Moldova, în sensul Legii privind reglementarea valutară, pot încheia contracte de asigurare doar cu societăți înregistrate în Republica Moldova ori sucursalele societăților străine înregistrate în Republica Moldova, cu excepția cazurilor în care asigurările solicitate nu se practică pe piața internă, precum și cu excepția cazurilor prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.”.

29. La art. XVII, partea dispozitivă al alin. (1) va avea următorul cuprins:

„(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:”;
se completează cu alin. (2) și (3) care vor avea următorul cuprins:

„(2) Capitolul II al Legii nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări se abrogă la 1 ianuarie 2020.

(3) Guvernul în termen de 6 luni va aduce actele sale normative în concordanță cu prevederile prezentei legi.”

Deputat în Parlament
Serghei SÎRBU

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

COMISIA JURIDICĂ, NUMIRI ȘI IMUNITĂȚI

AMENDAMENT

la proiectul legii nr. 135 din 27.04.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative

Articolul I - Punctul 658 al Art. I al proiectului legii se exclude integral.

Articolul II – Punctul 658 al Art. I al proiectului legii în noua sa redacție va avea următorul conținut:

”658. Cartea a IV-a ”Dreptul succesoral” a Codului civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 06 iunie 2002, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Cartea a patra va avea titlul “MOȘTENIREA”.

2. Articolul 1432:

în alineatul (1) cuvintele “succesorii săi” se substituie cu sintagma “una sau mai multe persoane (moștenitori, legatari)”;

alineatul (2), după cuvântul “drepturi” se completează cu cuvintele “și obligații”.

se completează cu un nou alineat (4) cu următorul cuprins:

“(4) În lipsa moștenitorilor testamentari și legali patrimoniul succesoral devine vacant.”

3. Articolul 1433 va avea următorul cuprins:

“**Articolul 1433.** Capacitatea succesorală

(1) În cazul moștenirii testamentare au capacitate succesorală persoanele care se aflau în viață la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea, precum și acele persoane care au fost concepute în timpul vieții celui ce a lăsat moștenirea și s-au născut vii după decesul acestuia, indiferent de faptul dacă sânt sau nu rude ale lui, precum și persoanele juridice care existau la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea.

(2) În cazul moștenirii legale au capacitate succesorală persoanele care se aflau în viață la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea, precum și feciorii și

ficele celui ce a lăsat moștenirea, concepuți în timpul vieții lui și născuți vii după decesul acestuia.

(3) Statul dispune de capacitate succesorală testamentară.

(4) În lipsa moștenitorilor patrimoniul succesoral vacant trece în proprietatea statului.”

4. Codul se completează cu Articolul 1433¹ cu următorul cuprins:

“Articolul 1433¹. Legatarii

În cazul moștenirii testamentare sânt legatari:

a) orice persoane desemnate de testator ce se aflau în viață la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea, sau nu se aflau în viață la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea, dar s-au născut vii după decesul lui în termenul stabilit prin testament, indiferent de faptul dacă sânt sau nu sânt rude cu el, au fost sau nu au fost concepuți în timpul vieții lui;

b) orice persoane juridice desemnate de testator, indiferent de faptul dacă existau sau nu existau la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea și au fost constituite după decesul lui în termenul stabilit prin testament, care nu poate fi mai mare de 3 ani din momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea”.

5. Articolul 1434 va avea următorul cuprins:

“Articolul 1434. Nedemnitătea succesorală

(1) În cadrul succesiunii, poate fi declarată nedemnă de a moșteni, de a primi un avantaj patrimonial cu titlu de legat, sau de a executa voința celui care a lăsat succesiunea cu titlu de executor testamentar persoana, care:

a) l-a omorât pe cel ce a lăsat moștenirea sau a săvârșit o tentativă de a-l omorî;

b) intenționat și ilegal l-a împiedicat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;

c) prin dol sau violență l-a determinat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;

d) în mod intenționat și ilegal a ascuns, alterat, distrus sau falsificat dispoziția testamentară a celui care a lăsat moștenirea;

e) în cazul acceptării moștenirii, intenționat a ascuns faptul existenței altor moștenitori, inclusiv a rezervatarilor.

(2) Nu pot fi succesori legali ai feciorilor și fiicelor părinții decăzuți din drepturile părintești care, la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea, nu sânt restabiliți în aceste drepturi și nici părinții (adoptatorii) și feciorii și fiicele (inclusiv cei adoptați) care s-au eschivat cu rea-credință de la executarea obligației de întreținere a celui ce a lăsat moștenirea, dacă fiind în viață cel ce a lăsat moștenirea s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere în acest sens și această circumstanță este constatată de instanța de judecată.”

6. Articolul 1435 va avea următorul cuprins:

“Articolul 1435. Decăderea din drepturi a nedemnului

(1) Circumstanța de la art.1434, care constituie temei pentru decădere din drepturi a nedemnului, se constatată de instanța de judecată.

(2) Acțiunea privind declararea nedemnității se intentează de persoana interesată în termen de un an din data deschiderii moștenirii.

(3) Devoluțiunea în favoarea moștenitorului decăzut din drepturi succesoriale se consideră că nu a avut loc. În locul moștenitorului decăzut din drepturi succesoriale vin la moștenire cei care ar fi moștenit, dacă moștenitorul decăzut din drepturi succesoriale era decedat la momentul deschiderii moștenirii.

(4) Creanța legatarului nedemn este nulă de drept.

(5) După decăderea din drepturi, nedemnul este obligat să restituie tot ceea ce a primit din patrimoniul succesoral, inclusiv fructele obținute.”

7. Articolul 1436 va avea următorul cuprins:

”Articolul 1436. Iertarea nedemnului

În timpul vieții, cel ce lasă moștenirea poate ierta nedemnul prin dispoziție testamentară expresă.”

8. Articolele 1437-1438 se exclud.

9. Articolul 1439 va avea următorul cuprins:

”Articolul 1439. Decăderea din drepturi succesoriale

(1) Moștenitorul decade de la succesiune în cazul când:

- a) a decedat înainte de momentul deschiderii moștenirii;
- b) a fost declarat nedemn de a moșteni;
- c) a fost dezmoștenit prin dispoziție testamentară;
- d) a renunțat la moștenire.

(2) Legatarul decade din dreptul la legat în cazul când:

- a) a decedat înainte de momentul deschiderii moștenirii;
- b) a fost declarat nedemn de a primi legatul;
- c) a renunțat la legat.

(3) Executorul testamentar decade din drepturi în cazul când:

- a) a decedat înainte de momentul deschiderii moștenirii;
- b) a fost declarat nedemn de a executa testamentul;
- c) a refuzat executarea testamentului.”

10. Articolul 1440 va avea următorul cuprins:

”Articolul 1440. Deschiderea moștenirii

(1) Moștenirea se deschide în urma decesului persoanei fizice sau declarării morții ei de către instanța de judecată.

(2) Momentul deschiderii moștenirii se consideră cel al decesului persoanei care a lăsat moștenirea sau data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești privind declararea morții lui.”

11. Articolul 1449 va avea următorul cuprins:

”Articolul 1449. Testamentul

(1) Testamentul este un act juridic solemn, unilateral, revocabil și personal prin care o persoană fizică, numită testator, dispune pentru cauză de moarte integral sau în parte de patrimoniul său.

(2) Testamentul întocmit de două sau mai multe persoane este nul.”

12. Codul se completează cu articolul 1449¹ care va avea următorul cuprins:

“Articolul 1449¹. Capacitatea testamentară

(1) Testator poate fi doar persoana fizică cu capacitate de exercițiu.

(2) Testatorul care nu deține capacitatea de exercițiu deplină poate dispune pentru cauză de moarte în limitele capacității sale de exercițiu.

(3) Nu se permite întocmirea testamentului prin reprezentant sau cu acordul reprezentantului.”

13. La articolul 1451, alineatul (2) se abrogă, iar alineatul (1) devine alineat unic.

14. Articolul 1453 va avea următorul cuprins:

“Articolul 1453. Moștenirea părții netestate din patrimoniul succesoral

(1) În cazul în care cotele-părți determinate în testament nu includ întregul patrimoniu succesoral, pentru partea netestată se aplică prevederile succesiunii legale sau a patrimoniului succesoral vacant.

(2) Moștenitorii testamentari, cu vocație succesorală legală, sânt în drept de a moșteni și în temeiul legii, dacă testamentul nu prevede altfel.”

15. Articolul 1455:

În alineatul (2) cuvântul “avere” se substituie cu cuvântul “patrimoniu”.

16. Articolul 1456:

Cuvântul “avere” în tot conținutul articolului se substituie cu cuvântul “patrimoniu”.

17. Articolul 1457 va avea următorul cuprins:

“Articolul 1457. Partea moștenitorului testamentar decăzut

(1) Cu excepția cazului stipulat în articolul 1539², în cazul când întregul patrimoniu sau o parte a acestuia a fost divizată între moștenitori conform testamentului, dar la momentul deschiderii moștenirii unul dintre ei este decăzut din dreptul la moștenire, partea acestuia va trece la moștenitorii legali.

(2) În cazul când nu sânt moștenitori legali, cota succesorală a moștenitorului testamentar decăzut va fi repartizată în mod egal între ceilalți moștenitori testamentari.”

18. Articolul 1458 va avea următorul cuprins:

“Articolul 1458. Forma testamentului

(1) Testamentul poate fi întocmit doar în una din următoarele forme:

a) autentic;

b) mistic;

c) olograf.

(2) Testamentul autentic se întocmește în procedură ordinară (testamentul autentic ordinar) sau specială (testamentul autentic special).

(3) Nerespectarea formei testamentului atrage nulitatea absolută a acestuia.”

19. Codul se completează cu articolul 1458¹ cu următorul cuprins:

“Articolul 1458¹. Testamentul autentic ordinar

Testamentul autentic ordinar este autentificat de către notar sau alte persoane abilitate prin lege cu dreptul de a desfășura activitate notarială.”

20. Articolul 1459 va avea următorul cuprins:

“Articolul 1459. Testamentul autentic special

(1) Testamentul autentic special este testamentul persoanei, care din motive excepționale (boală, privațiune de libertate, etc) este în imposibilitate de a întocmi un testament autentic ordinar.

(2) Testamentul autentic special este supus procedurii de autentificare de către:

a) medicul principal, șeful, adjunctii lor în probleme medicale, medicul de serviciu al spitalului, al unei alte instituții medicale, al sanatoriului, directorul sau medicul principal al azilului pentru invalizi și bătrâni dacă testatorul se tratează sau locuiește într-o astfel de instituție; șeful expedițiilor de explorări, expedițiilor geografice și a altor expediții similare, dacă testatorul se află într-o astfel de expediție;

b) căpitanul navei sau aeronavei, dacă testatorul se află pe navă sau în aeronavă;

c) comandantul (șeful) unității, mării unități, institutului și colegiului militar dacă la locul aflării lor nu există notar și dacă testatorul este militar sau îndeplinește serviciul în unitatea militară sau este persoană civilă sau membru al familiei acestuia;

d) șeful instituției penitenciare dacă testatorul se află în privațiune de libertate.

(3) Testamentul autentic special se autentifică cu respectarea procedurilor legale pentru testamentul autentic ordinar precum și a prevederilor alin. (4) și (5) ale prezentului articol.

(4) Testamentul autentic special se întocmește în prezența a cel puțin doi martori.

(5) Testamentul autentic special se transmite în termen rezonabil spre evidență și păstrare unui notar.

(6) Testamentul autentic special se consideră că nu a fost întocmit, dacă testatorul a supraviețuit 3 (trei) luni după decăderea situației speciale în care s-a aflat.”

21. Articolul 1460 va avea următorul cuprins:

“Articolul 1460. Testamentul autentificat cu martori

(1) Dacă testatorul dintr-o anumită cauză nu poate semna personal testamentul, nu poate citi personal textul testamentului sau nu poate comunica fără interpret, testamentul se autentifică în prezența testatorului, a 2 martori, cu participarea unei persoane care va semna în locul testatorului și/sau interpret autorizat, după caz.

(2) Textul testamentului în prezența martorilor va fi citit în voce testatorului de către persoana autorizată cu funcții de autentificare sau de interpret, după caz.

(3) Testamentul va fi semnat de martori, după caz, de testator, de semnatar și de interpret.

(4) Nu pot fi martori și semnatori persoanele care nu au atins majoratul, cele care nu au capacitatea de exercițiu deplină, persoanele în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, moștenitorii testamentari, legatarul, executorul testamentar și rudele lor pe linie ascendentă, descendentă și colaterali până la gradul II de rudenie, inclusiv.”

22. Codul se completează cu articolul 1460¹ cu următorul cuprins:

“Articolul 1460¹. Testamentul olograf

- (1) Testamentul olograf este scris în întregime personal cu mână proprie, datat și semnat de testator.
- (2) Testamentul olograf este redactat în limba pe care o cunoaște testatorul.
- (3) Testamentul olograf al persoanei care nu poate scrie și citi este nul de drept.
- (4) La scrierea testamentului olograf folosirea mijloacelor tehnice este interzisă.
- (5) Testamentul olograf se păstrează la testator sau poate fi transmis spre păstrare unui notar.
- (6) Înainte de a fi executat testamentul olograf va fi supus procedurii de validare în condițiile legii.”

23. Codul se completează cu articolul 1460² cu următorul cuprins:

“**Articolul 1460².** Testamentul mistic

- (1) Testamentul mistic poate fi în formă scrisă pe suport de hârtie sau în formă verbală imprimat/filmat pe suport electronic (audio și/sau video).
- (2) Testamentul mistic în formă scrisă poate fi scris de testator în întregime cu mână proprie sau tipărit pe hârtie cu folosirea mijloacelor tehnice și semnat personal de testator.
- (3) Testamentul mistic este întocmit în limba pe care o cunoaște testatorul.
- (4) Testamentul mistic se încheie de testator în plic. Testatorul prezintă plicul notarului pe care îl semnează și datează în fața notarului.
- (5) Notarul certifică data și faptul prezentării testamentului mistic în plic și legalizează semnătura testatorului pe plic în procedura stabilită de lege. Data testamentului mistic este data certificată de notar.
- (6) Testamentul mistic se păstrează la testator sau poate fi transmis spre păstrare unui notar.
- (7) Înainte de a fi executat testamentul mistic va fi supus procedurii de validare în condițiile legii.”

24. Articolele 1461-1462 se exclud.

25. La articolul 1463, după cuvântul “martorii” se introduce cuvântul “interpretul”.

26. La articolul 1464, după cuvintele “În testament” se introduc cuvintele “olograf sau autentic, pe plicul testamentului mistic”.

27. Codul se completează cu articolul 1464¹ cu următorul cuprins:

“**Articolul 1464¹.** Testamentul inexistent

Testamentul întocmit în una din formele prevăzute la art.1458, care este de negăsit după deschiderea moștenirii, se consideră inexistent.”

28. Codul se completează cu articolul 1470¹ cu următorul cuprins:

“**Articolul 1470¹.** Incapacitatea de a primi beneficii prin testament

Sunt anulabile dispozițiile testamentare în favoarea:

- a) notarului sau altei persoane care, conform legii, a autentificat testamentul;
- b) persoanelor menționate în dispozițiile art. 1459 alin. (2);

c) persoanelor care sunt indicate în testament întocmit cu încălcarea dispozițiilor art. 1460 alin. (4);

d) persoanelor care au acordat, în mod legal, asistență juridică la redactarea testamentului;

e) preoților care au asistat pe testator din punct de vedere religios în cursul ultimei boli;

f) medicilor, farmaciștilor și altui personal medical, care l-au îngrijit pe testator în cursul bolii din cauza căreia a survenit decesul, precum și instituția medicală pentru care lucrează aceștia.”

29. Articolul 1499 va avea următorul cuprins:

“**Articolul 1499.** Moștenirea legală

Patrimoniul defunctului se transmite prin moștenire legală, în măsura în care cel care lasă moștenirea nu a dispus altfel prin testament”.

30. Articolul 1502 se exclude.

31. La articolul 1504 alineatul (3) se exclude.

32. La articolul 1505 după cuvintele “ de clasa I” se introduc cuvintele “, inclusiv cei care vin prin reprezentare,”.

33. Denumirea Titlului V va avea următorul cuprins:

“TITLUL V STATUTUL JURIDIC AL MOȘTENITORULUI”

34. Capitolul I **OPȚIUNEA SUCCESORALĂ** va avea următorul cuprins:

„Capitolul I OPȚIUNEA SUCCESORALĂ.

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 1516. Noțiunile de opțiune succesorală și de succesibil

(1) Cel chemat la moștenire în temeiul legii sau al voinței celui ce a lăsat moștenirea poate accepta moștenirea sau poate să nu accepte moștenirea (opțiunea succesorală).

(2) Prin succesibil se înțelege persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a putea moșteni (are capacitatea succesorală și vocație succesorală), dar care nu și-a exercitat încă dreptul de opțiune succesorală.

Articolul 1517. Natura juridică a opțiunii succesorale

(1) Nimeni nu poate fi obligat să accepte sau să renunțe o moștenire ce i se cuvine, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod.

(2) Opțiunea succesorală este indivizibilă și nu poate fi afectată de nicio modalitate, cu excepțiile stabilite de prezentul cod. Sunt interzise actele de acceptare a

moștenirii sau renunțare la moștenire sub condiție, cu sarcină sau cu stabilirea unui termen, cu excepția renunțării cu titlu oneros.

(3) Dacă moștenitorul încalcă prevederile alin. (2), se consideră că renunță la moștenire.

(4) În caz de dubii declarația de renunțare și acceptare a moștenirii se extinde asupra tuturor temeiurilor de chemare la moștenire (vocație succesorală) atât celor care sunt cunoscute moștenitorului la momentul depunerii declarației, cât și celor care vor apărea ulterior, cu excepția cazului când legea permite opțiuni diferite și moștenitorul a rezervat acest drept în declarația depusă.

(5) Cel chemat la moștenire poate accepta moștenirea sau renunța la aceasta doar după deschiderea moștenirii.

(6) Dreptul de opțiune succesorală se transmite prin moștenire, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod. Fiecare din succesibilii moștenitorului decedat poate renunța numai la cota sa de moștenire, profitând celorlalți moștenitori ai moștenitorului decedat.

(7) Opțiunea succesorală poate fi exprimată și prin reprezentant, dacă sunt formulate împuterniciri speciale în mod expres. Reprezentantul legal nu prezintă procură.

Articolul 1518. Termenul de opțiune succesorală

(1) Dreptul de opțiune succesorală se exercită în termen de un an de la data deschiderii moștenirii, cu excepțiile prevăzute de art. 1539³ și art. 1520.

(2) Termenul de opțiune succesorală este un termen de decădere.

(3) Termenul de opțiune curge:

a) de la data înregistrării decesului fizic în registrul de stare civilă;

b) de la data nașterii celui chemat la moștenire, dacă nașterea s-a produs după deschiderea moștenirii;

c) de la data înregistrării decesului în registrul de stare civilă, dacă înregistrarea se face în temeiul unei hotărâri judecătorești de declarare a morții celui care lasă moștenirea.

(4) Vor produce efecte juridice doar acțiunile succesibilului săvârșite în interiorul termenului de opțiune succesorală.

(5) În interiorul termenului de opțiune succesorală toți succesibilii pot exprima propria opțiune succesorală, indiferent de temeiul moștenirii, clasa și vocația succesorală.

Articolul 1519. Efectul expirării termenului de opțiune

La expirarea termenului de opțiune succesorală, moștenirea este considerată acceptată doar de către moștenitorii care au declarat notarului care desfășoară procedura succesorală faptul acceptării moștenirii.

Articolul 1520. Competența notarului de a stabili un nou termen de opțiune succesorală

(1) În cazul în care succesibilul a cerut întocmirea inventarului anterior exercitării dreptului de opțiune succesorală, termenul de opțiune nu se va împlini mai devreme de două luni de la data la care i se comunică procesul-verbal de inventariere. Prevederile art.1522 se aplică *mutatis mutandis*.

(2) În baza cererii succesibilului, notarul care desfășoară procedura succesorală poate stabili un nou termen de opțiune succesorală, care nu poate depăși două luni, dacă ceilalți moștenitori care au acceptat moștenirea nu obiectează.

(3) Termenul stabilit de notar poartă caracter personal și se aplică doar față de persoanele specificate în actul respectiv. Stabilirea unui nou termen nu poate reduce termenul minim de opțiune succesorală stipulat în art. 1518 alin. (1).

(4) În cazul în care nu sunt întrunite condițiile prevăzute de alin. (2), dreptul de opțiune succesorală a succesibilului care a omis termenul este stins.

Articolul 1521. Competența notarului de a constata faptul acceptării sau neacceptării

(1) Cu acordul celorlalți moștenitori care au acceptat moștenirea în mod expres, poate fi inclus în certificatul de moștenitor, fără a fi necesară constatarea faptului acceptării moștenirii de către notar, succesibilul care a omis termenul de opțiune succesorală și pretinde la o cotă succesorală în concurs cu ceilalți moștenitori. În această situație se prezumă că acest succesibil are calitatea de moștenitor.

(2) În baza cererii, notarul care desfășoară procedura succesorală poate constata faptul acceptării moștenirii de către succesibilul care a omis termenul de opțiune succesorală, care prezintă probe ce confirmă faptul săvârșirii acțiunilor, stipulate în art. 1529.

(3) În baza cererii tuturor moștenitorilor care au acceptat moștenirea în mod expres, notarul care desfășoară procedura succesorală poate constata faptul neacceptării moștenirii de către succesibilul care a omis termenul de opțiune succesorală, dacă:

a) din materialele dosarului succesoral rezultă că succesibilul nu a săvârșit nici o acțiune, din cele stipulate în art. 1529 sau există declarația succesibilului că acte săvârșite nu urmează a fi calificate drept de acceptare a moștenirii; și

b) succesibilul a fost notificat în mod public, conform art. 1522 sau personal despre faptul dat, însă această notificare a rămas fără răspuns, cu condiția că acest efect juridic a fost menționat în mod expres în notificare.

(4) În cazul prevăzut la alin.(1) și (2), succesivului i se acordă în natură cota ce i se cuvine din patrimoniul rămas, iar în cazul imposibilității de a-i transmite în natură, echivalentul în bani al cotei ce i se cuvine din patrimoniul rămas, fiind aplicabile dispozițiile art. 1539⁷-1539⁹ în modul corespunzător.

(5) Faptele juridice constatate de notar conform alin. (2) și (3) pot fi contestate în instanța de judecată doar în cazul încălcării procedurii notariale.

Articolul 1522. Anunțul public privind declararea drepturilor asupra moștenirii

(1) Notarul sesizat cu deschiderea procedurii succesorale este obligat să înregistreze procedura succesorală în registrul special, ținut în format electronic, potrivit legii.

(2) Orice persoană are acces la informația privind faptul deschiderii procedurii succesorale, și, după caz, opțiunile succesorale declarate ale moștenitorilor, precum și despre notarul care desfășoară procedura succesorală.

(3) Orice persoană care are un interes legitim poate pretinde notarului care desfășoară procedura succesorală publicarea anunțului despre faptul deschiderii procedurii succesorale și/sau notificarea succesibilului/legatarului/creditorului despre

faptul deschiderii procedurii succesorale. Anunțul se va publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau în alt mijloc de informare publică pe seama solicitantului.

(4) Suplimentar, la cererea solicitantului și din contul acestuia, notarul poate publica anunțul în alte mijloace mass media.

Articolul 1523. Înregistrarea actelor de opțiune succesorale

Opțiunea succesorale declarată în fața notarului se va înscrie în registrul special, ținut în format electronic, potrivit legii, sub sancțiunea nulității absolute.

Articolul 1524. Momentul survenirii efectelor juridice ale opțiunii succesorale

(1) Declarația de opțiune succesorale întocmită de succesibil produce efecte doar cu condiția depunerii la notarul care desfășoară această procedură succesorale.

(2) Efectele juridice ale acceptării sau neacceptării succesiunii survin din momentul deschiderii succesiunii.

Secțiunea a 2-a

Vocația succesorale multiplă

Articolul 1525. Noțiunea de vocație succesorale

Vocația succesorale reprezintă calitatea succesibilului de a avea chemare la moștenire în temeiul testamentului, legii, sau a voinței altor succesibili, fără a fi înlăturat de un alt succesibil cu drept prioritar.

Articolul 1526. Regulile vocației succesorale multiple

(1) Moștenitorul care, în temeiul testamentului sau conform legii, cumulează mai multe vocații la moștenire are, pentru fiecare dintre ele, un drept de opțiune distinct.

(2) Dacă dreptul la cote succesorale are același temei, acceptarea sau renunțarea la una dintre cote succesorale se aplică și celeilalte, chiar dacă vocația succesorale la una are loc ulterior întocmirii declarației de către succesibil. Dreptul la cota succesorale are același temei chiar și atunci când dispoziția se conține în testamente diferite.

(3) Dacă testatorul a testat succesibilului câteva cote din moștenire, el poate să-l autorizeze prin dispoziție testamentară să accepte o cotă și să renunțe la alta.

(4) Legatarul chemat la moștenire și ca moștenitor legal își va putea exercita opțiunea în oricare dintre aceste calități. Dacă, deși nu a fost încălcată rezerva, din testament rezultă că defunctul a dorit să diminueze cota ce i s-ar fi cuvenit legatarului ca moștenitor legal, acesta din urmă poate opta doar ca legatar.

Secțiunea a 3-a

Acceptarea moștenirii

Articolul 1527. Felurile acceptării moștenirii

(1) Succesibilul dobândește calitatea de moștenitor prin acceptarea moștenirii.

(2) Acceptarea consolidează transmisiunea moștenirii realizată de plin drept la data decesului.

(3) Acceptarea poate fi expresă sau tacită, liberă sau forțată.

(4) Acceptarea este expresă când succesibilul își însușește explicit titlul sau calitatea de moștenitor printr-un înscris autentic.

(5) Acceptarea este tacită când succesibilul face un act sau fapt pe care nu ar putea să îl facă decât în calitate de moștenitor.

(6) Acceptarea este liberă când voința succesibilului nu este dependentă de voința altor persoane sau prevederi legale.

(7) Acceptarea este forțată când voința succesibilului nu este liberă.

(8) Actul de acceptare expresă este irevocabil și nu poate fi modificat.

Articolul 1528. Acceptarea expresă

(1) Succesiunea se consideră acceptată când succesibilul depune la notarul de la locul deschiderii moștenirii o declarație de acceptare a succesiunii sau, după caz, o cerere de eliberare a certificatului de moștenitor, îmbrăcate în forma autenticată notarial.

(2) În cazul în care declarația de acceptare sau cererea de eliberare a certificatului de moștenitor sunt expediate prin poștă, aceste acte urmează să fie întocmite în forma autentică.

(3) Succesibilul este în drept să solicite întocmirea inventarului înainte de a expune opțiunea succesorală proprie.

Articolul 1529. Actele cu valoare de acceptare tacită

(1) Se prezumă, până la proba contrarie, că a acceptat moștenirea, în cazul în care succesibilul a săvârșit cel puțin unul din următoarele acte, care au valoarea de faptul acceptării tacite a moștenirii:

a) a intrat în posesia sau în folosința patrimoniului succesoral, inclusiv locuiește în locuința ce intră în patrimoniul succesoral;

b) a luat măsuri de conservare a patrimoniului succesoral, de apărare a drepturilor moștenitorilor împotriva acțiunilor terților, a asigurat patrimoniul succesoral;

c) a acoperit din contul propriu cheltuielile pentru întreținerea patrimoniului succesoral;

d) a stins din contul propriu datoriile celui ce a lăsat moștenirea;

e) a primit executarea obligației debitorului celui ce a lăsat moștenirea, a executat drepturile celui ce a lăsat moștenirea.

(2) Dacă succesorul a săvârșit actele nominalizate în alin. (1) în privința unei părți din patrimoniu, se consideră că a acceptat întregul patrimoniu, oriunde s-ar afla și din orice ar consta.

(3) Actele săvârșite de succesibil nu valorează acceptare, dacă din împrejurările în care acestea s-au efectuat nu rezultă că succesibilul și-a însușit prin ele calitatea de moștenitor. În caz de dubii, actele săvârșite se prezumă a fi săvârșite cu valoarea de acceptare tacită a moștenirii.

(4) Toate actele de acceptare tacită urmează a fi săvârșite în cadrul termenului de opțiune succesorală.

Articolul 1530. Acceptarea forțată

(1) Acceptare este forțată în situațiile stipulate în alin. (2) - (4), în articolul 1531, precum și în cazul în care succesibilul nu are dreptul de renunțare la succesiune.

(2) În cazul în care până la expirarea termenului de opțiune succesorală notarului care desfășoară procedura succesorală nu a fost prezentată autorizarea actului de renunțare, se prezumă că persoanele stipulate în articol 1537 alin. (1) - (3) au acceptat moștenirea.

(3) Statul în calitate de moștenitor testamentar este obligat să accepte moștenirea.

(4) Succesibilul care, cu rea-credință, a sustras ori a ascuns bunuri din patrimoniul succesoral, cu excepția obiectelor ca amintiri de familie, este considerat că a acceptat moștenirea, chiar dacă anterior renunțase la ea. În rezultatul partajului, el nu va avea însă nici un drept cu privire la bunurile sustrate sau ascunse.

(5) Moștenitorul aflat în situația prevăzută la alin. (4) este ținut să plătească datoriile și sarcinile moștenirii proporțional cotei sale succesorale, însă va obține doar jumătate din cota succesorală care i se cuvine. Acest moștenitor răspunde nelimitat inclusiv cu propriile sale bunuri, chiar și în cazul întocmirii inventarului. Cealaltă jumătate din cota succesorală ce i se cuvine acestui moștenitor, revine moștenitorilor care culeg cota succesorală a succesibilului care a renunțat la moștenire.

Articolul 1531. Acceptarea moștenirii de către creditorii succesibilului

(1) Creditorii succesibilului pot accepta moștenirea, pe cale oblică, în limita îndestulării creanței lor.

(2) Creditorul poate cere ca obligațiile față de el care incumbă debitorului, care a renunțat la moștenire și care, la data renunțării, este în incapacitate de plată, să fie stinse din contul patrimoniului succesoral în limita cotei succesorale la care debitorul care a renunțat la moștenire era în drept.

(3) Moștenitorii pot ridica față de creditor toate excepțiile pe care le-ar fi putut ridica debitorul care a renunțat la moștenire.

(4) Partea din patrimoniul succesoral rămasă după satisfacerea obligațiilor față de creditorul menționat la alin. (2) revine moștenitorilor care culeg cota succesorală a debitorului care a renunțat la moștenire.

Articolul 1532. Actele moștenitorului în privința patrimoniului succesoral până la primirea certificatului de moștenitor

(1) Moștenitorul este în drept să ceară luarea de măsuri pentru conservarea patrimoniului succesoral sau să ia singur aceste măsuri.

(2) Moștenitorul are dreptul să folosească și să administreze patrimoniul succesoral sau o parte a acestuia, în posesiunea căreia a intrat. Fructele patrimoniului succesoral revin tuturor moștenitorilor și nu doar celui care le-a cules.

(3) Moștenitorul care a intrat în posesiunea patrimoniului succesoral nu are dreptul să dispună de el până la primirea certificatului de moștenitor, cu excepția bunurilor perisabile și a bunurilor supuse deprecierei iminente. În cazul în care acțiunile moștenitorului au fost de rea-credință, actul juridic va rămâne valabil, iar moștenitorul va repara celorlalți moștenitori prejudiciul cauzat.

Secțiunea a 4-a Neacceptarea moștenirii

Articolul 1533. Neacceptarea moștenirii

(1) Succesibilul care nu dorește să devină moștenitor este în drept să nu accepte moștenirea.

(2) Neacceptarea moștenirii poate fi expresă (renunțare) sau tacită.

Articolul 1534. Renunțarea la moștenire

(1) Succesibilul poate renunța la succesiune în termen de opțiune succesorală, chiar dacă a acceptat succesiunea în mod tacit.

(2) Succesibilul poate renunța la moștenire cu indicarea în folosul altor moștenitori sau fără a indica în folosul cui renunță.

(3) Renunțarea la moștenire poate fi gratuită, în cazul în care succesibilul nu primește nici o plată pentru renunțare. În acest caz se întocmește doar declarația unilaterală a acestui succesibil.

(4) Renunțarea la moștenire poate fi cu titlu oneros, în cazul în care moștenitorii achită succesibilului o compensație pentru renunțare. În cazul dat se întocmește o declarație (un contract), întocmită de moștenitorul care achită compensație și renunțătorul, în formă autentică.

(5) Moștenitorul care a achitat compensație pentru renunțare făcută de succesibilul nu poate cere acestuia restituirea compensației plătite, chiar și în cazul în care nu va culege cota succesorală așteptată, cu excepția cazului când succesibilul a primit compensația cu rea-credință.

Articolul 1535. Renunțarea la moștenire în folosul altei persoane

(1) Succesibilul în temeiul legii poate renunța în folosul doar succesibililor în temeiul legii.

(2) Succesibilul în temeiul testamentului poate renunța în folosul atât al succesibililor în temeiul testamentului, cât și a succesibililor în temeiul legii. În cazul în care testatorul a substituit moștenitorul testamentar, renunțarea în folosul altor succesibili produce efectul unei renunțări fără a indica în folosul căruia renunță.

(3) Este interzisă renunțarea în folosul:

a) succesibilului în temeiul legii din clasa de moștenitori care nu este chemată la moștenire;

b) unei persoane private de dreptul la moștenire sau declarate moștenitor nedemn;

c) unei persoane dezmoștenite de cel ce a lăsat moștenirea.

(4) Renunțarea la succesiune în favoarea celor chemați prin reprezentare se permite dacă, la ziua deschiderii moștenirii, persoana reprezentată care trebuia să fie moștenitor al celui ce a lăsat moștenirea nu va fi în viață.

(5) Dacă renunță la succesiune în folosul mai multor persoane, succesibilul poate desemna cota fiecăreia din ele. În lipsa unei astfel de indicații, cota lui se împarte egal între moștenitorii în favoarea cărora a fost anunțată renunțarea la succesiune.

(6) Renunțarea făcută în folosul succesibilului care a decedat după deschiderea moștenirii fără a exprima opțiunea succesorală se consideră a fi făcută în folosul moștenitorilor acestuia, dacă la momentul renunțării succesibilul nu știa despre faptul decesului, de altfel, se consideră că a fost făcută fără a indica în folosul cui renunță. În cazul în care succesibilii succesibilului decedat nu culeg această cotă succesorală a acestuia, se va considera că renunțarea a fost făcută fără a indica în folosul cui renunță.

(7) Dacă faptele care interzic renunțarea în folosul altei persoane au devenit cunoscute după ce succesibilul a exprimat propria opțiune, precum și succesibilul, în folosul căruia s-a făcut renunțarea, nu a acceptat moștenirea, se consideră că renunțarea s-a făcut fără a indica în folosul cui se renunță.

(8) Persoana care, în rezultatul actului de renunțare în folosul său, înlocuiește pe cel care a renunțat, are dreptul să accepte sau să renunțe la moștenire. În caz de renunțare, cota succesorală renunțată va fi repartizată între ceilalți moștenitori după regulile renunțării fără a indica în folosul cui renunță.

Articolul 1536. Inadmisibilitatea renunțării la moștenire

(1) Nu se admite renunțarea la moștenire după ce succesibilul a depus la notarul care desfășoară procedura succesorală declarația de acceptare a moștenirii.

(2) Declarația de renunțare la moștenire este ireversibilă. După depunerea declarației de renunțare la notarul care desfășoară procedura notarială, succesibilul nu poate declara acceptarea moștenirii, nici nu poate revoca sau modifica declarația de renunțare la moștenire depusă.

(3) Reprezentantul statului nu este în drept să nu accepte succesiunea ce i se cuvine statului în calitate de moștenitor testamentar. Reprezentantul statului nu poate renunța la succesiunea vacantă.

Articolul 1537. Reguli speciale de renunțare la succesiune a minorilor în vârstă până la 16 ani și a persoanelor aflate sub ocrotire

(1) Dacă succesibilul este minor, renunțarea la succesiune se face doar cu autorizația instanței de judecată.

(2) Dacă succesibilul este persoana care a atins majoratul în privința căreia a început să producă efecte mandatul de ocrotire în viitor, renunțarea la succesiunea se face de către ocrotitorul acesteia doar cu autorizația instanței de judecată.

(3) Dacă succesibilul este persoana care a atins majoratul în privința căreia este aplicată măsură de ocrotire judiciară care o limitează în exercitarea dreptului la moștenire, renunțarea la succesiunea se face de către succesibilul sau, după caz, reprezentantul acesteia, cu autorizația consiliului de familie sau, în absența acestuia, de către instanța de judecată.

(4) Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani poate renunța la moștenire cu acordul reprezentantului său legal.

Articolul 1538. Forma actului de renunțare la moștenire

(1) Renunțarea la moștenire nu se presupune, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 1539¹ alin. (3).

(2) Declarația de renunțare se face în forma autentică.

(3) Pentru informarea terților, declarația de renunțare la moștenire se va înscrie, pe cheltuiala renunțătorului, în registrul special, ținut în format electronic, potrivit legii.

Articolul 1539. Efectele neacceptării moștenirii

(1) Succesibilul care renunță la moștenire este considerat ca nu a fost niciodată moștenitor.

(2) Succesibilul care nu a acceptat tacit moștenirea, poate dobândi calitatea de moștenitor doar în cazul în care va confirma faptul acceptării moștenirii în modul

prevăzut de art. 1521. În cazul în care succesibilul va deveni moștenitor în acest caz, el beneficiază doar de drepturile, prevăzute în articolul 1539⁹.

Articolul 1539¹. Neacceptarea tacită a moștenirii

(1) Succesibilul care nu a săvârșit nici o acțiune din care ar rezulta voința acestuia de a accepta moștenire se prezumă că nu a acceptat moștenirea.

(2) Succesibilul care intenționează să îndeplinească un act ce poate avea semnificația acceptării moștenirii, dar care dorește ca prin aceasta să nu fie considerat acceptant, trebuie să dea în acest sens, anterior îndeplinirii actului, o declarație autentificată notarial. Această declarație poate fi întocmită și ulterior îndeplinirii actului nominalizat.

(3) Este prezumat, până la proba contrară, ca a renunțat la moștenire succesibilul care, deși cunoștea despre deschiderea moștenirii și calitatea lui de succesibil, ca urmare a publicării anunțului public potrivit art. 1522 sau a citării sale, în condițiile legii, nu acceptă moștenirea în termenul de opțiune succesorală. Citația trebuie să cuprindă, sub sancțiunea nulității acesteia, pe lângă elementele prevăzute de Codul de procedură civilă, și precizarea că, dacă succesibilul nu își exercită dreptul de a accepta moștenirea în termenul de opțiune succesorală, va fi prezumat că renunță la moștenire.

(4) Prezumpția de renunțare operează numai dacă anunțul a fost publicat sau citația i-a fost comunicată succesibilului cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea termenului de opțiune succesorală.

Articolul 1539². Acrescământul

(1) Dacă succesibilul renunță la moștenire, dar nu declară în favoarea cui renunță, cota lui majorează cota moștenitorilor chemați la succesiune legală (acrescământ), iar dacă tot patrimoniul succesoral este împărțit prin testament, majorează cota moștenitorilor testamentari proporțional cotei lor dacă testamentul nu prevede altfel.

(2) Partea succesibilului care nu a acceptat moștenirea profită moștenitorilor pe care i-ar fi înlăturat de la moștenire sau celor a căror parte ar fi diminuat-o dacă ar fi acceptat moștenirea.

(3) Moștenitorul nu este în drept să renunțe la o parte din cota succesorală care îi aparține cu drept de acrescământ.

Secțiunea a 5-a Transmisia succesorală

Articolul 1539³. Transmisia succesorală

(1) Dacă succesibilul a decedat după deschiderea moștenirii, nereușind să exercite dreptul la opțiune succesorală, acest drept trece la moștenitorii săi (transmisia succesorală). Moștenitorii succesibilului decedat trebuie să accepte moștenirea în partea rămasă din termenul de opțiune succesorală. Dacă partea rămasă din termenul de opțiune succesorală este mai mică de 2 luni, notarul stabilește un nou termen, fără a fi necesar acordul celorlalți moștenitori.

(2) Moștenitorii celui care a decedat fără a fi exercitat dreptul de opțiune succesorală îl exercită separat, fiecare pentru partea sa.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), partea succesibilului care renunță profită celorlalți moștenitori ai autorului sau.

(4) Neacceptarea moștenirii prin transmisie succesorală nu privează succesibilul de dreptul la opțiune succesorală în privința moștenirii succesibilului decedat. În caz că nici un moștenitor al succesibilului decedat nu a acceptat moștenirea prin transmisie succesorală, această cotă succesorală trece la persoanele chemate să accepte moștenirea în același rând cu succesibilul decedat.

(5) Dreptul succesibilului de a primi o cotă succesorală în calitate de rezervă succesorală nu se transmite moștenitorilor lui.

Secțiunea a 6-a

Contestarea opțiunii succesorale exprese

Articolul 1539⁴. Dreptul la contestarea opțiunii succesorale

(1) Poate fi contestată în instanța de judecată doar declarația de opțiune succesorală expresă.

(2) Opțiunea succesorală declarată poate fi contestată de orice persoană care justifică un interes legitim, inclusiv succesibilul care a declarat-o, doar în cazul în care există un temei de nulitate.

(3) Creditorii succesibilului care a renunțat la moștenire în fraudă lor pot cere instanței de judecată declararea nulității renunțării în ceea ce îi privește.

Articolul 1539⁵. Termenul de contestare a opțiunii succesorale

(1) Acțiunea de contestare a opțiunii succesorale poate fi depusă în termen de 3 luni de la data la care reclamantul a cunoscut renunțarea, însă nu mai mult de 3 ani din ziua deschiderii moștenirii.

(2) În cazul în care temei pentru contestarea opțiunii succesorale constituie viciu de consimțământ, termenul se calculează conform articolului 233.

Articolul 1539⁶. Efectele anulării

(1) În cazul în care acțiunea de contestare a fost depusă de un creditor al succesibilului renunțător, admiterea acțiunii în contestare a declarației de renunțare produce efectele acceptării moștenirii de către succesibilul debitor numai în privința creditorului reclamant și în limita creanței acestuia.

(2) În cazul în care acțiunea de contestare a fost depusă de altă persoană, decât cea stipulată în alin. (1), anularea acceptării se consideră renunțare, iar anularea renunțării, acceptare.

Secțiunea a 7-a

Pretenții din moștenire (Petiția de ereditate). Recalcularea cotelor succesorale

Articolul 1539⁷. Obligația de restituire a posesorului patrimoniului succesoral

(1) Moștenitorul poate cere oricărei persoane care a dobândit bunuri din componența patrimoniului succesoral fără temei legal, inclusiv în virtutea unui drept de moștenire care nu-i aparține în realitate (posesorul patrimoniului succesoral), restituirea acestor bunuri.

(2) Dreptul la acțiune întemeiat pe dispozițiile alin.(1) se prescrie în termen de 10 ani din data deschiderii moștenirii. După expirarea acestui termen, bunul nu poate fi inclus în componența patrimoniului succesoral.

(3) Posesorul patrimoniului succesoral este obligat să restituie bunurile din componența patrimoniului succesoral numai în schimbul rambursării tuturor cheltuielilor efectuate de acesta pentru a se elibera de pasivul succesoral, precum și a cheltuielilor suportate pentru conservarea și păstrarea patrimoniului succesoral.

(4) Față de efectele apariției persoanei declarate decedată se vor aplica prevederile art. 53.

Articolul 1539⁸. Drepturile și obligațiile moștenitorului, care în urma admiterii acțiunii de contestare a declarației de acceptare a devenit străin față de moștenire

(1) În caz de anulare a declarației de acceptare, dacă moștenitorul care a primit certificatul de moștenitor (posesorul cotei succesorale) este de bună credință, ultimul este în drept să mențină fructele obținute de la cota succesorală moștenită până la intentarea acțiunii, fiind de asemenea în drept să ceară restituirea integrală a capitalului investit în cota succesorală.

(2) Dacă, în cazul prevăzut la alin. (1), bunurile care intră în cota succesorală moștenită sânt vândute până la intentarea acțiunii, vânzarea-cumpărarea se consideră valabilă, iar mijloacele obținute din vânzare se predau moștenitorului îndreptățit, iar în cazul în care aceste bunuri nu s-au păstrat în natură, inclusiv au fost înstrăinate persoanelor terțe în alt mod, posesorul de bună credință a cotei succesorale este obligat să plătească contravaloarea lor.

(3) Un posesor al cotei succesorale de rea-credință este obligat să restituie cota succesorală moștenită, inclusiv să repare prejudiciul cauzat, neavând dreptul de a menține fructele cotei succesorale moștenite, dar poate cere compensarea investițiilor efectuate în îmbunătățirea bunurilor moștenite în mărimea cu care valoarea acestora a crescut.

(4) În cazul în care bunurile moștenite nu s-au păstrat în natură, inclusiv au fost înstrăinate persoanelor terțe în orice mod, posesorul de rea-credință a cotei succesorale este obligat să plătească contravaloarea lor. În cazul în care posesorul de rea-credință a cotei succesorale nu poate achita contravaloarea lor, actele juridice de dispoziție a bunurilor moștenite cu titlu gratuit încheiate de acesta pot fi declarate nule de către instanța de judecată.

Articolul 1539⁹. Cazurile de recalculare a cotelor succesorale

(1) În cazul în care posesorul cotei succesorale nu devine străin față de moștenire, se purcede doar la recalcularea cotelor succesorale. După caz, notarul care desfășoară procedura succesorală poate modifica sau retrage certificatele de moștenitor eliberate.

(2) Cotele succesorale ale moștenitorilor pot fi recalculate de către notarul care desfășoară procedura succesorală, la cererea oricărui din moștenitori, în următoarele cazuri:

- a) a fost admisă contestarea opțiunii succesorale exprese;
- b) au intervenit modificări în componența patrimoniului succesoral;
- c) a fost declarată nulă sau caducă dispoziția testamentară aplicată la calcularea cotelor succesorale;

d) a intervenit un moștenitor care a acceptat tacit moștenirea, fapt confirmat de notar sau de instanța de judecată;

e) în alte cazuri.

(3) Recalcularea cotelor succesoriale nu poate afecta drepturile persoanelor terțe care au dobândit cu bună-credință bunuri din patrimoniul succesoral de la moștenitori până la recalcularea cotelor succesoriale, inclusiv cu titlu gratuit.

(4) Moștenitorul care cere recalcularea cotelor succesoriale poate pretinde de la cel neîndreptățit, în modul consecutiv: atribuirea cotei succesoriale în natură, ori, dacă cota succesorală nu s-a păstrat în natură sau a fost înstrăinată, compensarea valorii acesteia.

(5) În cazul în care cel neîndreptățit nu poate compensa valoarea cotei succesoriale datorate, moștenitorul îndreptățit poate pretinde restituirea bunurilor succesoriale înstrăinate, ca urmare a declarării nulității actelor de înstrăinare cu titlu gratuit, cât și, în cazul în care dobânditorul este de rea-credință, a actelor de înstrăinare cu titlu oneros.

(6) În orice situație, în cazul în care moștenitorul îndreptățit a locuit în bunul succesoral înstrăinat de moștenitorul neîndreptățit, ultimul și dobânditorul sunt prezumați de rea-credință și urmează să compenseze prejudiciul cauzat astfel moștenitorului îndreptățit.”

36. În Capitolul III PAZA AVERII SUCCESORALE, articolul 1554, se substituie cu 1554 - 1554⁵, cu următorul cuprins:

„Articolul 1554. Întocmirea inventarului

(1) Succesibilii, creditorii moștenirii și orice persoană interesată pot cere notarului să dispună efectuarea unui inventar al bunurilor din patrimoniul succesoral, toate cheltuielile care se vor face în acest scop fiind în sarcina solicitantului, care poate pretinde compensarea lor din contul patrimoniului succesoral.

(2) Inventarul se efectuează de către persoana desemnată prin acordul succesibililor și al creditorilor sau, în lipsa unui asemenea acord, de către notar.

(3) Notarul va refuza efectuarea inventarului în cazul în care se face dovada că valoarea moștenirii este nesemnificativă, cu excepția cazului când solicitantul acoperă cheltuielile de inventar din cont propriu.

(4) Notarul va refuza efectuarea inventarului repetat, cu excepția cazului când solicitantul acoperă cheltuielile din cont propriu în scopul modificării inventarului.

Articolul 1554¹. Procesul-verbal de inventariere

(1) Procesul-verbal de inventariere cuprinde enumerarea, descrierea bunurilor care intră în componența patrimoniului succesoral în măsura în care aceasta este necesară pentru stabilirea valorii lor, precum și evaluarea provizorie a acestora.

(2) Bunurile a căror proprietate este contestată se vor menționa separat.

(3) În inventar se cuprind mențiuni privind pasivul succesoral, drepturile litigioase și acțiunile aflate pe rol în instanța de judecată.

(4) Bunurile succesoriale care se găsesc în posesia altei persoane vor fi inventariate cu precizarea locului unde se află și a motivului pentru care se găsesc acolo.

(5) În cazul în care, cu ocazia inventarierii, se va găsi vreun testament lăsat de defunct, acesta va fi vizat spre neschimbare și va fi depozitat la notarul care desfășoară procedura succesorală.

(6) Inventarul se semnează de cel care l-a întocmit, de succesibilii aflați la locul inventarului, iar în lipsa acestora sau în cazul refuzului lor de a semna, inventarul va fi semnat de 2 martori.

(7) Orice persoană care justifică interesul său legitim poate lua cunoștință cu conținutul procesului-verbal de inventariere.

Articolul 1554². Modul de întocmire a inventarului

(1) În cazul în care notarul efectuează inventarul, succesibilii și moștenitorii au obligația să depună la notar o listă care cuprinde componența patrimoniului succesoral cunoscută (inventarul).

(2) Creditorii moștenirii sunt obligați să prezinte inventarul patrimoniului succesoral cunoscut. Dacă nu a declarat despre existența creanței sale, creditorul pierde dreptul de a pretinde executarea acesteia.

(3) Persoana care, la momentul deschiderii moștenirii, locuia în locuința celui care a lăsat moștenirea, are obligația să ofere moștenitorului sau notarului, la cerere, datele despre operațiunile efectuate în legătură cu patrimoniul succesoral și despre ceea ce îi este cunoscut în privința locului aflării bunurilor care intră în componența patrimoniului succesoral.

(4) Vecinii locuințelor celui ce a lăsat moștenirea și alte persoane care dețin date despre patrimoniul succesoral și operațiunile efectuate cu patrimoniul succesoral, sunt obligate să comunice aceste date, la cererea notarului.

(5) Datele se vor confirma prin declarația pe proprie răspundere în fața notarului, prin care să confirme, după cunoștința sa, caracterul veridic și complet al datelor.

Articolul 1554³. Durata termenului de inventar

(1) Notarul trebuie să stabilească un termen pentru întocmirea inventarului (termen de inventar), care nu poate fi mai mic de o lună și nu mai mult de două luni. Termenul de inventar se aduce la cunoștință tuturor persoanelor care au obligația de a depune inventarul.

(2) La cererea moștenitorului sau succesibilului, dacă există temeiuri obiective, termenul de inventar se poate prelungi, la discreția notarului.

(3) După expirarea termenului, moștenitorul răspunde nelimitat pentru obligațiile patrimoniului succesoral, dacă inventarul nu a fost depus anterior.

(4) Statul nu este obligat să depună inventar atât în cazul în care are calitatea de moștenitor testamentar, cât și în cazul în care culege moștenirea vacantă.

Articolul 1554⁴. Măsurile speciale privind sumele de bani și alte valori mobiliare

(1) Dacă în timpul efectuării inventarului se vor găsi sume de bani, valori mobiliare, cecuri sau alte valori, se vor depune în depozitul notarului sau la o instituție specializată, făcându-se mențiune despre aceasta și în procesul-verbal de inventariere.

(2) Din sumele de bani găsite la inventariere notarul este în drept să compenseze cheltuielile stipulate în art. 1551.

Articolul 1554⁵. Răspunderea nelimitată a moștenitorului în caz de neveridicitate a inventarului

(1) Dacă moștenitorul, în scopul prejudicierii creditorilor, omite intenționat să includă în inventar o parte a bunurilor din patrimoniul succesoral, include bunuri care nu fac parte din patrimoniul succesoral sau admite includerea unei obligații inexistente, moștenitorul răspunde nelimitat pentru toate obligațiile patrimoniului succesoral. Această regulă se aplică și atunci când, moștenitorul refuză să ofere date sau tergiversează intenționat un timp îndelungat să le furnizeze.

(2) Dacă datele despre bunurile succesoriale sunt incomplete și nu există situațiile prevăzute la alin. (1), notarul poate stabili moștenitorului un nou termen de inventar pentru ca să efectueze completările.”

36. Denumirea Titlului VI va avea următorul cuprins:

**“TITLUL VI
CONFIRMAREA DREPTURILOR SUCCESORALE”**

34. Titlul VI CONFIRMAREA DREPTURILOR SUCCESORALE va avea următorul cuprins:

**”TITLUL VI
CONFIRMAREA DREPTURILOR SUCCESORALE**

Articolul 1556. Felurile certificatelor ce confirmă drepturile în cadrul procedurii succesoriale

În cadrul procedurii succesoriale notarul i se poate solicita, în condițiile legii, eliberarea:

- a) certificatului de calitate de moștenitor;
- b) certificatului de moștenitor;
- c) certificatului de legatar;
- d) certificatului de executor testamentar;
- e) certificatului de custode al patrimoniului succesoral;
- f) certificatului de administrator al patrimoniului succesoral.

Articolul 1557. Eliberarea certificatului de calitate de moștenitor

(1) Dacă nu s-a făcut dovada existenței unor bunuri în patrimoniul succesoral ori determinarea acestora necesită operațiuni de durată și moștenitorii solicită să li se stabilească numai calitatea, notarul va emite certificat de calitate de moștenitor.

(2) În certificatul de calitate de moștenitor se menționează că acesta nu are valoarea unui certificat de moștenitor și că poate fi utilizat numai pentru dobândirea actelor necesare pentru a dovedi existența bunurilor ce compun patrimoniul succesoral, urmând ca certificatul de moștenitor să fie eliberat ulterior. Această calitate poate fi dovedită numai în cazul acceptării în termen a moștenirii, în caz contrar moștenitorul fiind străin de moștenire prin neacceptare.

(3) Certificatul de calitate de moștenitor nu poate fi eliberat după eliberarea certificatului de moștenitor.

Articolul 1558. Confirmarea veridicității informațiilor comunicate

(1) Solicitantul trebuie să prezinte acte oficiale pentru confirmarea informațiilor comunicate de el necesare pentru eliberarea certificatului solicitat, inclusiv să prezinte documentele pe care se întemeiază dreptul lui de moștenire.

(2) Dacă documentele nu pot fi obținute sau obținerea lor este legată de dificultăți disproporționate, alte probe vor fi suficiente dacă nu sunt contestate de către alți moștenitori.

(3) În raport cu alte informații care sunt necesare, solicitantul trebuie să confirme prin declarație pe proprie răspundere notarului că el nu cunoaște nimic ce ar contraveni declarațiilor sale.

(4) În cazul în care executorul testamentar numit prin testament urmează să identifice moștenitorii și cotele succesoriale ale acestora, notarul le acceptă în temeiul declarației executorului testamentar făcută pe proprie răspundere, fără a fi necesare careva probe suplimentare în acest sens.

(5) Verificând informațiile comunicate de solicitant, notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat din oficiu să desfășoare investigațiile corespunzătoare și să solicite de la orice autoritate competentă probele pe care le consideră necesare.

(6) În vederea stabilirii componenței patrimoniului succesoral, notarul procedează, mai întâi, la lichidarea regimului proprietății comune în devălmășie al bunurilor succesoriale.

(7) În cazul în care coproprietarul netitular nu a solicitat lichidarea regimului proprietății comune în devălmășie al bunurilor succesoriale, după eliberarea certificatului de moștenitor acesta poate pretinde fie determinarea cotei sale ideale sau separare în natură dacă bunul s-a păstrat și nu a suferit schimbarea esențială a valorii, fie, în celelalte cazuri, doar compensarea valorii cotei sale de la ceilalți moștenitori.

(8) Moștenitorii legali lipsiți de posibilitatea de a prezenta documentele, care confirmă raporturile de rudenie sau de căsătorie cu cel care a lăsat moștenirea, ce dau dreptul la moștenire legală, pot fi incluși în certificatul de moștenitor cu acordul scris al tuturor celorlalți moștenitori care au acceptat moștenirea și au prezentat dovezi cu privire la raporturile de rudenie sau de căsătorie cu cel care a lăsat moștenirea.

Articolul 1559. Eliberarea certificatului de moștenitor

(1) Persoanele recunoscute ca moștenitori pot cere notarului care desfășoară procedura succesorală eliberarea certificatului de moștenitor, în orice timp după expirarea termenului de opțiune succesorală, cu excepțiile prevăzute de lege.

(2) Certificatul de moștenitor se eliberează de către notar și cuprinde constatări referitoare la patrimoniul sau bunul succesoral, numărul și calitatea moștenitorilor și cotele ce le revin din acest patrimoniu sau bun succesoral, precum și alte mențiuni prevăzute de lege.

(3) Notarul care desfășoară procedura succesorală poate elibera certificatul de moștenitor doar după ce constată cu certitudine toate faptele relatate în certificat.

(4) Notarul nu eliberează certificatul solicitat atât timp cât elementele care trebuie certificate fac obiectul unui proces judiciar.

(5) Certificatul de moștenitor se eliberează moștenitorilor care au acceptat succesiunea în modul stabilit de legislația civilă pe numele tuturor moștenitorilor sau, la dorința lor comună, fiecărui în parte.

(6) La cererea expresă a tuturor comoștenitorilor, certificatul de moștenitor nu va indica mărimea cotelor succesoriale dacă din dispozițiile testamentare rezultă că testatorul a stabilit mărimea cotelor succesoriale prin indicarea bunurilor pe care le lasă fiecărui comoștenitor și nu doar a atribuit bunurile cu titlu de legat. În caz de necesitate, cotele succesoriale pot fi determinate ulterior în baza unei evaluări a bunurilor lăsate fiecărui comoștenitor.

(7) Certificatul de moștenitor se eliberează până la expirarea termenului de opțiune succesorală dacă notarul dispune de suficiente dovezi că, în afară de persoanele care solicită eliberarea certificatului, nu există alți moștenitori.

Articolul 1559¹. Certificatul de legatar

(1) La cererea legatarului, notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat să-i elibereze un certificat de legatar unui singur legatar sau mai multor legatari, la dorința acestora.

(2) În certificatul de legatar se indică identitatea legatarului, lista drepturilor și/sau a bunurilor care revin aceluși legatar și limitele acestora în temeiul legii și/sau în temeiul dispoziției testamentare.

Articolul 1559². Certificatul de executor testamentar, custode sau administrator al patrimoniului succesoral

(1) Notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de executor testamentar la cererea executorului testamentar.

(2) În certificatul de executor testamentar se indică care sunt împuternicirile executorului testamentar și limitele acestora în temeiul legii și/sau în temeiul dispoziției testamentare.

(3) La încetarea atribuțiilor executorului testamentar certificatul își pierde valabilitatea, fapt indicat în acesta.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător certificatului de custode al patrimoniului succesoral și certificatului administratorului patrimoniului succesoral.

Articolul 1559³. Eliberarea certificatului de succesiune vacantă

În cazul în care nu există nici un moștenitor, notarul constată, la cererea reprezentantului statului, că succesiunea este vacantă și eliberează certificatul de succesiune vacantă după expirarea termenului de opțiune succesorală.

Articolul 1559⁴. Efectele certificatului

(1) Se prezumă că certificatul probează cu exactitate elementele stabilite în el, inclusiv face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din patrimoniul succesoral, în cota care se cuvine fiecăruia.

(2) Se prezumă că persoana menționată în certificat drept moștenitor, legatar, executor testamentar, custode sau administrator al patrimoniului succesoral are statutul menționat în certificat și/sau este titular al drepturilor sau al împuternicirilor prevăzute în certificat, fără alte condiții și/sau restricții aferente acelor drepturi sau împuterniciri decât cele prevăzute în certificat și care rezultă din lege.

(3) Se consideră că orice persoană care, acționând pe baza informațiilor atestate în certificat, efectuează plăți sau transmite bunuri unei persoane menționate în certificat drept persoană îndreptățită sau împuternicită să accepte plăți sau bunuri, a executat față de o persoană îndreptățită sau împuternicită să accepte plăți sau bunuri, cu excepția cazului în care această persoană cunoaște că cele conținute în certificat nu corespund realității sau nu are cunoștință de acest fapt din cauza unei culpe grave.

(4) În cazul în care o persoană menționată într-un certificat drept persoană îndreptățită sau împuternicită să dispună de bunurile din patrimoniul succesoral dispune de aceste bunuri în favoarea unei alte persoane, se consideră că acea persoană, dacă acționează pe baza informațiilor atestate în certificat, devine parte la un contract cu o persoană îndreptățită sau împuternicită să dispună de bunurile vizate, cu excepția cazului în care această persoană cunoaște că cele conținute în certificat nu corespund realității sau nu are cunoștință de acest fapt din cauza unei culpe grave.

(5) Certificatul constituie un titlu valabil pentru înregistrarea în registrul de publicitate corespunzător a drepturilor atestate de el.

Articolul 1559⁵. Rectificarea, modificarea sau retragerea certificatului

(1) La cererea oricărei persoane care dovedește că are un interes legitim sau din proprie inițiativă, notarul care a eliberat certificatul trebuie să îl rectifice, dacă astfel nu se lezează drepturile altor persoane (erori de redactare).

(2) La cererea unei persoane care dovedește că are un interes legitim sau din proprie inițiativă, notarul trebuie să modifice sau să retragă certificatul în situația în care s-a stabilit că certificatul sau anumite date din certificat nu corespund realității, fără a fi necesar acordul titularului certificatului.

(3) Notarul trebuie să informeze fără întârziere toate persoanele cărora le-au fost eliberat certificatul cu privire la orice rectificare, modificare sau retragere a acestuia.

(4) Dacă într-un registru de publicitate s-a făcut o înregistrare în temeiul certificatului care ulterior este rectificat, modificat sau retras, notarul depune la registru o încheiere de rectificare, modificare sau retragere, și certificatul nou, care vor constitui temei pentru efectuarea înscrierii corespunzătoare.

(5) Cererea de rectificare, modificare sau retragere a certificatului se poate înainta în termen de 6 luni după ce persoana care solicită rectificarea, modificarea sau retragerea a cunoscut sau trebuia să cunoască că cele conținute în certificat nu corespund realității, dar nu mai târziu de 2 ani din momentul deschiderii moștenirii.

(6) Notarul nu poate retrage sau modifica certificatul de moștenitor în cazul în care bunul succesoral aparținut moștenitorului în temeiul acestuia a fost înstrăinat.

(7) Moștenitorii care au acceptat tacit moștenirea și nu s-au adresat la notarul nu pot pretinde retragerea sau anularea certificatului de moștenitor de către instanța de judecată, ci doar compensarea valorii cotei sale succesoriale de la moștenitorii care au primit certificat de moștenitor.

Articolul 1559⁶. Contestarea acțiunilor notarului

(1) Eliberarea certificatului poate fi contestată în instanța de judecată de oricare dintre persoanele care justifică un interes legitim, în termen de 1 an din ziua eliberării acestuia, dacă notarul refuză să elibereze, să rectifice, să modifice sau să retragă certificatul.

(2) În cazul în care, ca urmare a contestației stipulate la alin. (1) se stabilește faptul că certificatul nu corespunde realității, instanța de judecată competentă rectifică, modifică sau retrage certificatul sau asigură rectificarea, modificarea sau retragerea certificatului de către notarul care l-a eliberat.””

În conformitate cu prevederile art. 59 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează amendamentul la proiectul legii nr. 135 din 27.04.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative, cu următoarea motivare:

Amendamentul dat a fost elaborat la propunerea unui grup de notari din Republica Moldova, ca rezultat al opiniei exprimate asupra proiectului legii privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative, repartizat tuturor deputaților din Parlamentul Republicii Moldova.

Așadar, argumentele aduse în nota informativă la proiectul legii amendat precum că ”Elaborarea proiectului de lege a fost impusă de necesitatea a moderniza dreptul privat al Republicii Moldova conform ultimelor tendințe europene și internaționale în materie, de a face legislația civilă mai exactă și mai previzibilă...” îl considerăm nevalabil, odată ce nu există o necesitate stringentă de a schimba radical cadrul legal în domeniul moștenirii nici la nivel național și nici la nivel internațional.

La nivel național, reforma conceptuală a moștenirii nu este cerută nici de doctrină și nici de practică.

La nivel internațional, statul Republica Moldova nu și-a asumat careva obligații de a consolida sau a implementa careva prevederi din actele internaționale și europene, inclusiv Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European și Consiliului Europei din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 201 din 27 iulie 2012, care se transpune în textul de lege de către autori. În același timp, transpunerea acestuia nu impune reformarea radicală a dreptului succesoral, ci doar: (i) identifică un singur loc de deschidere a moștenirii (numit ”reședință obișnuită”) și (ii) introduce certificatul de moștenitor european (de fapt, proiectul nu a fost completat cu acest act). De fapt, chiar și autorii proiectului recunosc acest fapt (a se citi preambul la tabel de concordanță). Scopul scontat poate fi atins prin modificarea cadrului legal de ramură (legii cu privire la notariat) sau introducerea în actualul Cod Civil a unui singur articol referitor la certificatul de moștenitor european (în prezent locul deschiderii succesiunii în RM este ultimul domiciliu, iar autorii în Cartea I deja au egalat noțiunea de domiciliu și reședința obișnuită).

Drept urmare, nu există nici o obligație a statului de a introduce reforme majore.

Ba mai mult, Regulamentul (UE) nr. 650/2012 recunoaște și susține conceptul că fiecare stat are dreptul la un cadru legal special în domeniul moștenirii pentru a relata tradițiile (cultura) naționale, precum și reieșind din realitățile socio-umane existente în statul respectiv. În UE nu există nicio tendință de a unifica dreptul succesoral. Anume din acest motiv (ne unicitatea dreptului succesoral), în textul regulamentului certificatului de moștenitor european îi sunt rezervate mai mult de 20 de pagini, fiind relatat specificul care există în fiecare stat, fiind identificate toate aspectele necesare pentru devoluțiunea succesorală în statul respectiv.

Drept consecință, nu este nici pe aproape clară dorința autorilor de a "copia" cadrul legal din "cele mai moderne" coduri civile ale lumii pentru a le unifica în Codul civil al Republicii Moldova, mai ales că reglementările în domeniul moștenirii, cât și sistemele de drept ale acestor state sunt diferite. Sarcină, care de fapt, este imposibilă fără eșecuri enorme atât la nivel de stat cât și la nivel de fiecare cetățean în parte. Deja s-a demonstrat în practică, după adoptarea Legii nr. 66 din 13.04.2017 (care vizează reforma capacității de exercițiu a persoanelor fizice), textul căreia a fost proiectat de același grup de lucru, că legea, deși conține pasaje din normele statelor europene, este greoaie și ineficientă. La un an de aplicare a creat premise pentru modificări conceptuale, care se află la etapa de elaborare la Ministerul Justiției.

În ceea ce ține de argumentul că proiectul legii va realiza o reformă profundă față de regimul juridic prevăzut de Codul Civil Cartea IV (Dreptul succesoral), apar însă două întrebări: Are oare nevoie societatea de această reformă? Este oare gata societatea de această reformă? Răspunsul este nu. Mai ales că reforma moștenirii (i) nu este o urmare a evoluției relațiilor social economice ale RM, (ii) nu este un rezultat al totalizării propunerilor parvenite de la doctrinarii și practicienii din domeniu. Reforma moștenirii este o reformă de cabinet, o compilare oarbă a normelor străine moștenirii existente. Reforma nu conține în sine tradițiile și datinile poporului acestui stat. Ea este un platou de experiență asupra propriului neam, sub incidența căreia (dacă va fi adoptată) ne vom afla fiecare din noi. Tradițional, regulile moștenirii se nasc din popor și se dezvoltă prin evoluție împreună cu societatea. Moștenirea, de rând cu graiul este vocea neamului, voce care identifică un popor în timp, nu întâmplător ea se numește moștenire. Iată de ce legea ce reglementează raporturile de moștenire nu poate fi modernizată prin reforme de cabinet și compilări sporadice nelegate de loc și timp. Iată de ce în anul 2002 la adoptarea Cărții a Patra (Dreptul succesoral) din actualul Cod civil, legiuitorul între revoluție (reformă cardinală și radicală) și evoluție a ales calea evoluției.

Mai jos, ne vom referi la unele modificări de modernizare din proiect:

Clasele de moștenitori legali. Proiectul a lărgit nu doar numărul claselor de moștenitori (de la trei la cinci, ba chiar șase - statul, ținând cont de prevederile art. 1460 din proiect), dar și al rudelor care pot culege moștenirea în interiorul lor (art. 1448 - art. 1452 din proiect nu limitează gradul de rudenie pentru reprezentare, fapt care permite culegerea moștenirii de orice rudă indiferent de linie și grad de rudenie), ceea ce va avea ca efect: fărâmițarea masei succesoriale și majorarea cazurilor moștenirilor neașteptate (când patrimoniul succesoral revine persoanelor, cu care cel ce a lăsat moștenirea nu a ținut relații, ba chiar ei nici nu se cunoșteau în timpul vieții). Fenomene criticate în literatura de specialitate. Rudele care vin la moștenire sânt incerte. Art. 1452 din proiect prevede "(1) Fac parte din clasa a cincea de moștenitori legali și alți strămoși mai îndepărtați ai defunctului și descendenții acestora» (cine este ultimul din ei, nu se indică și este greu de înțeles). Popular vorbind, dacă ar fi în viață Adam și Eva, potrivit proiectului și ei ar moșteni. În același timp, la art. 1460 este reglementat dreptul statului la moștenirea legală, care ținând cont de reglementarea de la art. 1452, nu va surveni niciodată.

Dreptul la moștenire al părinților defunctului. Din clasa întâi ei se transferă la clasa a doua de moștenitori legali. Modificare propusă (potrivit notei informative) în scopul de a asigura trecerea moștenirii către generațiile mai tinere și evitarea divizării exagerate a proprietății. La moment, idee nepotrivită, atât din punct de vedere

economic și moral, cât și potrivit scopului propus. Conform datelor statisticii oficiale în RM, nivelul de migrație este foarte mare (în comparație cu țările de unde s-a copiat cadrul legal propus în proiect - Germania, Franța, Estonia, România etc.). Migrează în cea mai mare parte tineretul (feciorii, fiicele, nepoții etc.). Astfel din punct de vedere economic, excluderea părinților din clasa moștenitorilor legali de clasa I (art. 1448 din proiect), povara întreținerii lor de pe copilul trecut în neființă se deplasează doar pe seama statului prin sistemul de asigurare socială, care nu este secret pentru nimeni, nici în prezent și nici în viitorul apropiat nu va fi în posibilitate să asigure părinților defunctului mijloace minime de întreținere pentru o bătrânețe decentă și liniștită. Durata vieții populației sporește. Astfel, la trecerea în neființă a defunctului, de regulă, părinții defunctului nu mai sunt în viață, iar copiii deja se află la o vârstă după 50 ani, astfel generația mai tânără deja nu mai sânt copii, ci nepoții. Iar dacă analizăm argumentul autorilor privind evitarea divizării exagerate a proprietății, ea poate fi atinsă, doar prin voința defunctului expusă în testament, dar nu prin excluderea ascendenților din clasa moștenitorilor legali de clasa I. Concluzie: proiectul nu creează condiții pentru atingerea acestui scop. Argumente de ordin moral, natural, părinții nu ar trebui să-și supraviețuiască copiii, iar când aceasta se întâmplă pe lângă tragedia firească, prin modificările ce se propun, părinții vor fi supuși suferințelor morale nu doar drept urmare a pierderii copilului, suferințele morale vor fi provocate și prin lipsirea de dreptul de a alege, sau întreținerea sa din contul averii succesoriale sau transferarea dreptului său la moștenire către copiii defunctului. De fapt, practica ne demonstrează - regula este: buneii refuză la moștenire în favoarea copiilor defunctului, excepție fiind cazurile când averea copilului decedat ei o cedează către frații și surorile defunctului. Altfel spus potrivit practicii, regula existentă se deplasează spre excepția proprie familiilor cu relații nesănătoase.

Dreptul la moștenire a soțului supraviețuitor. Potrivit proiectului soțul supraviețuitor este moștenitor legal, dar nu face parte din nicio clasă de moștenitori legali, el moștenește fie cu moștenitorii de clasa I, II sau cu buneii. Modificare periculoasă. Atunci când soțul supraviețuitor va veni la moștenire în concurs cu frații și surorile defunctului se vor isca litigii. Nu trebuie dată uitării vorba din popor "Frate, frate, dar brânza este cu bani." Această vorbă nu este întâmplătoare pentru Republica Moldova. Ea corespunde practicii. Avem un număr neînsemnat de testamente (potrivit practicii notarilor nici 10%) când soțul supraviețuitor este înlăturat la moștenire prin testament în favoarea colateralilor sau altor rude ale defunctului. Dimpotrivă, notarilor tot mai frecvent le sânt solicitate testamente conjunctive (testamente comune ale soților după practica Germaniei, Austriei, etc), care nu se regăsesc nici în actualul Cod civil și nici în proiect. Nu credem că scopul scontat al proiectului ar fi nașterea litigiilor, dezmembrarea familiilor etc. Astfel putem crede că anume acest scop urmărește legiuitorul. Mai mult, normele privind dreptul soțului supraviețuitor la moștenire sânt contradictorii. Pe de o parte la art.1455 din proiect este reglementat că soțul vine la moștenire în concurs cu moștenitorii legali de clasa I, II, iar din clasa III doar cu buneii, ce ar însemna că în lipsa buneilor, toată averea revine soțului, pe când potrivit art.1450 în lipsa buneilor defunctului moștenirea revine descendenților acestuia. Rămâne a fi incert, cine va moșteni în această situație și cât. Și încă un moment: este în general de neînchipuit situația de la art.1458 - dreptul la moștenire a soțului în temeiul rudeniei, dacă potrivit art. 15 alin. (1) lit. b) din Codul familiei al RM, căsătoria între rudele până la gradul de rudenie IV, inclusiv este interzisă.

Dreptul statului. Autorii au încercat să plaseze statul în rândul moștenitorilor legali (chipurile este moștenitor de clasa a șasea - art. 1460 din proiect), excluzând astfel în RM existența moștenirii vacante. În același timp, în unele articole ale proiectului se menține acest fapt (de ex.: 1526, 1572¹⁰⁸, art. 1623¹³ - care va fi inaplicabil (mort), deoarece statul va culege moștenire ca moștenitor legal în baza art. 1460 din proiect). Se va reține, că tendințele internaționale la moment (realitatea statelor europene avansate) deja exclud statul din aceste raporturi (moștenitor legal sau primirea averii vacante în calitate de suveran), instituind reguli, potrivit cărora, patrimoniul rămas fără moștenitori se transmite către niște fonduri speciale (statale sau private), care urmăresc sau scopuri filantropice, sau de acordare a rezervei succesoriale dacă patrimoniul succesoral este insuficient (în cadrul unor proceduri succesoriale).

Raportul donațiilor. Pe de o parte proiectul nu legitimează tradițiile existente, pe de altă parte se importă și impun tradiții (dacă le putem așa numi, având în vedere că nu se transpune cadrul legal pe sistem, ci doar se importă diferite norme juridice, nefiind întotdeauna corelate între ele), care pe alocuri deja ne sunt proprii și urmează a fi dezvoltate, iar pe de altă parte își găsesc o transpunere neargumentată. De ex.: tradiția națională (la moment neîncorporată în text de lege, dar păstrată secole întregi venită din legea nescrisă - Obiceiul Pământului și solicitată destul de frecvent mai ales în localitățile rurale) de a lăsa casa părintească (lăcașul părintesc) celui mai mic copil (mezinului). Obicei care se datorează faptului că în timpul vieții părinții își planifică din timp viața economică a familiei. Altfel spus au grijă de toți copiii. Din mijloace proprii inițial construiesc lăcașe de regulă pentru copii mai mari, pe care în timpul vieții le donează, totodată sau nu reușesc să-și asigure cu locuință mezinul, sau chiar renunță la această idee în timpul vieții, pentru că mezinul (așa consideră ei) va moșteni lăcașul părintesc, după decesul părinților. În familiile sănătoase, această tradiție fiind respectată, lăcașul părintesc revenind mezinului, cuvântul părintesc fiind ceva sfânt. Întru respectarea sau nu a acestei tradiții, nu cunoaștem detalii, dar membrii grupului de lucru propun ca toate darurile făcute de părinți în timpul vieții să fie aduse la masa succesorală și să fie supuse partajului între toți moștenitorii. Astfel o casă, o afacere primită anterior prin donație de bunuri sau bani și dezvoltată din mijloacele donatarului, oricât timp nu ar fi trecut de la donație până la decesul donatorului, trebuie luate în calcul la partajul patrimoniului succesoral. Raportul donațiilor propus cu titlu de novație de autorii proiectului se face cu referință la practicile statelor avansate, dar nu la obiceiul locului. Nu negăm posibilitatea raportului donațiilor, chiar dacă în Marea Britanie, țară cu tradiții seculare avansate, care a aplicat această normă de mai mulți ani, a abrogat-o încă în anul 1996, motiv fiind, din cauza raportului donațiilor partajul patrimoniului succesoral a devenit foarte dificil. E cazul să amintim, în țările în care există raportul donațiilor, se impun imperativ cel puțin 2 condiții: (i) voința celui ce a lăsat moștenirea (efectuând donația el putea relata expres că acest bun nu trebuie să fie inclus la partaj). Se va reține, la cadrul legal în materia donațiilor că grupul de lucru nu propune modificări în acest sens (în RM sunt recunoscute doar donații între vii și nu sunt posibile donațiile pentru cauza de moarte, inclusiv implicit sub forma de excluderea din partaj); (ii) termenul în decursul căruia putea fi cerut raportul donațiilor la partajul succesiunii (este diferit, de regulă, până la 10 ani). În proiect termenul nu este stabilit, respectiv chiar dacă veți dona fiului de 5 anișori o bicicletă ea poate fi luată în considerație la partajul averii succesoriale după decesul donatorului care a avut loc peste 50 și mai mulți ani). În unele țări raportul donației se diminuează (de ex.: dacă

donăția a avut loc cu 10 ani până la decesul se ia în calcul doar 1/10 din valoarea donăției, dacă cu 9 ani - doar 1/9 etc.). Însă în proiect nu se ia în calcul aceste practici (art. art. 1575⁹² - art. 1575¹⁰⁰) și nu se propun nici un fel de reguli în acest sens, lăsând la discreția moștenitorilor și provocând, astfel, litigii (fiecare moștenitor, de obicei, dorește o cotă succesorală mai mare).

Opțiunea succesorală (acceptarea și renunțarea la moștenire). Partajul. Grupul de lucru a adus critici sistemului existent, care stabilește că pentru a moșteni o avere, moștenirea trebuie acceptată în termenul de 6 luni din data deschiderii succesiunii, argumentul forte al grupului de lucru fiind efectele nefaste pentru moștenitor, omiterea termenului de opțiune, imposibilitatea constatării acceptării tacite a moștenirii pe cale notarială (în cadrul dezbaterilor nelitigioase ale moștenirilor) și a propus modelul german, potrivit căruia, moștenirea trece la moștenitor de drept prin efectul morții, dacă ultimul nu a renunțat la ea în termen de trei luni. La întrebarea de ce, în prezent, moștenitorii pentru a-și realiza drepturile la moștenirea acceptată tacit trebuie să constate acest fapt pe cale judiciară, deși nu există nici un litigiu și se pot adresa direct notarului, răspunsul este la suprafață. Deși procedura de constatare a faptului acceptării moștenirii a existat până la punerea în aplicare a Legii nr. 1154/1998, reglementarea procedurii de constatare a acestui fapt în lipsa de litigii pe cale notarială a fost pusă în sarcina Ministerului Justiției, care până la moment, așa și nu a elaborat-o. Este la modă critica sistemului socialist, dar până în anul 1998, această procedură a existat și a fost aplicată destul de eficient de către instituția notariatului. Notarii de mult sânt gata să preia procedurile judiciare în ordonanță, doar că statul trebuie să-și execute atribuția de reglementare. Ținând cont de mentalitate și tradiție, avem o poziție critică asupra implementării modelului german în partea opțiunii succesorală (legiuitorul român după discuții de lungă durată nu a implementat acest model german, fiind păstrat dreptul la opțiune a moștenitorului, iar termenul de opțiune prelungit până la un an), el nu va rezolva problema opțiunii succesorală, el va genera probleme noi dar și mai grave. Vorba din popor: "De la om poți doar lua cu dea sila, dar nu-i poți da nimic cu dea sila."

Pe lângă cele enunțate mai sus, de fapt, reglementarea propusă va stopa circuitul civil al bunurilor succesorală, sau va face viciate orice tranzacții cu bunurile moștenite. Or, instituind prezumția acceptării moștenirii (art. 1572⁸⁸) de către toți moștenitorii (inclusiv statul ca moștenitor legal - art. 1460 din proiect, deși este expus nu prea clar), și nu doar a acelor moștenitorii care se află în posesia bunurilor succesorală, autorii consideră că este posibilă dobândirea dreptului de proprietate asupra bunurilor succesorală de către persoane care pot nici să nu știe despre acest fapt, ba chiar nesolicitând voința acestuia de a deveni proprietar, ultimul fiind, totuși, obligat să suporte toate sarcinile proprietății (întreținere, impozitare etc.). Termen de decădere a opțiunii succesorală (în prezent 6 luni de la data decesului, după care notarii urmează să elibereze certificatul de moștenitor, document care confirmă dreptul de proprietate asupra averii moștenite) s-a transformat în termen de prescripție extinctivă de 10 ani (în proiect pentru exprimarea renunțării la moștenire se instituie un termen doar de 3 luni din ziua când moștenitorul a cunoscut despre devoluțiune și a temeiului său de chemare la moștenire (art. 1572⁹⁰), însă nu mai mult de 10 ani de la deces (art. 1575⁴⁹)). Concomitent, fiind schimbat documentul de confirmare a dreptului de proprietate asupra averii moștenite din - certificatul de moștenitor eliberat chiar și la cererea unuia din moștenitorii, în - actul juridic de partaj care poate fi întocmit doar în prezența și la

dorința tuturor moștenitorilor. Drept urmare, situația existentă de legalizare a drepturilor succesoriale din 6 luni de la deces se transformă în 10 ani, chiar dacă notarul va elibera certificatul de moștenitor după 3 luni de la deces, până la partaj moștenirea va aparține moștenitorilor în indiviziune, moștenitorul fiind în imposibilitate de a dispune de bunul moștenit (art. 1575⁶² alin. (2), art. 1575⁷⁵ - art. 1575⁹¹).

În prezent partajul averii moștenite este opțional și potrivit statisticilor notariale el este solicitat din 100 proceduri succesoriale doar 1-2 ori.

Anularea certificatului de moștenitor. Efecte. Este de observat că proiectul conține și posibilitatea de a anula certificatele de moștenitor în anumite cazuri (art. 1575⁹¹), situație care nu doar nu soluționează problemele existente (când certificatele de moștenitor pot fi anulate de către instanța de judecată și peste 40 de ani), modificările propuse vor agrava situația. Prezumția acceptării moștenirii, nelimitată în termen și care nu necesită a fi probată, pe de o parte și obligația notarului de a anula certificatul de moștenitor eliberat anterior la apariția chiar și peste 10 ani a moștenitorului necunoscut, pe de altă parte, drept consecință, dreptul de proprietate asupra averii moștenite va fi nesigur, existând pericolul de pierdere a acestuia la cerința oricărui moștenitor), fapt care va afecta moștenitorii inclusiv din punct de vedere economic. Pentru o proprietate nesigură, afectată de riscuri, în caz de vânzare se vor plăti mai puțini bani.

Alte situații. Șirul poate fi continuat, spre exemplu: (i) reglementarea în proiect a procedurilor notariale (art. 1463, 1483, 1488, 1495, 1501, 1502, 1505, 1566, 1571 etc.) deși succesiunile se dezbat atât pe cale notarială (procedura nelitigioasă), cât și pe cale judiciară (procedura litigioasă), (ii) excluderea din circuitul civil a testamentelor mistice cu motiv inventat - nu sânt solicitate (ba da ele sânt solicitate, doar că până la moment nu a fost reglementată procedura notarială de executare nici pentru testamentele mistice, nici pentru cele olografe), (iii) reglementarea procedurii beneficiului de inventar, în lipsa căreia moștenitorul va răspunde pentru datoriile defunctului nelimitat (cu averea proprie), în prezent răspunderea moștenitorului se limitează la averea succesorală; (iv) reglementarea cheltuielilor de înmormântare, art. 1572¹¹⁸ (după obiceiul locului), de parcă omului îi poate fi interzis să fie înmormântat după obiceiul religiei sale care nu corespunde obiceiului locului), cum ar fi de exemplu la înmormântarea unui iudeu, nu se dă de pomană, pe când la creștinii din RM, pomana este un obicei obligatoriu și diferit de la o localitate la alta, etc.

Cele enunțate mai sus, sânt doar o mică parte din problemele care vor fi generate odată cu adoptarea și punerea în aplicare a proiectului de lege nr. 135 (h.408 2018-04-27) înregistrat în Parlamentul Republicii Moldova la 27.04.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative.

Cu titlu de concluzii menționăm: proiectul de lege nu modifică normele actualului Cod civil, prin găsirea soluțiilor pentru problemele existente; proiectul de lege propune un concept nou al succesiunii, care nu este și nu poate fi catalogat drept o modificare de lege, ci o lege totalmente nouă (pe lângă faptul că: succesiunea legală ocupă locul succesiunii testamentare (din titlul III devine titlul II), conținutul tuturor articolelor existente se expune într-o nouă redacție, fiind schimbat esențial și numărul lor prin majorare de la 144 articole existente, la 416 articole din proiect); situația socială, economică și culturală a Republicii Moldova nu constituie premise pentru a fi implementate soluții radicale și cardinale ce se conțin în proiectul de lege; conceptul nou al succesiunii care se propune prin proiectul de lege, pe lângă faptul că nu rezolvă

problemele existente, generează probleme noi cu impact negativ nu doar pentru cetățean, dar și pentru întreaga societate care pot perturba relațiile patrimoniale; conceptul nou al succesiunii, având în sine proceduri noi destul de complexe (cum ar fi spre exemplu beneficiul de inventar), sânt îndreptate în primul rând spre protejarea intereselor creditorilor defunctului, și numai după aceasta pentru protejarea moștenitorilor, va majora considerabil (pentru moștenitori) cheltuielile de perfectare ale moștenirii; conceptul nou al succesiunii care se propune prin proiectul legii va diminua esențial (la vânzare) prețul proprietăților moștenite.

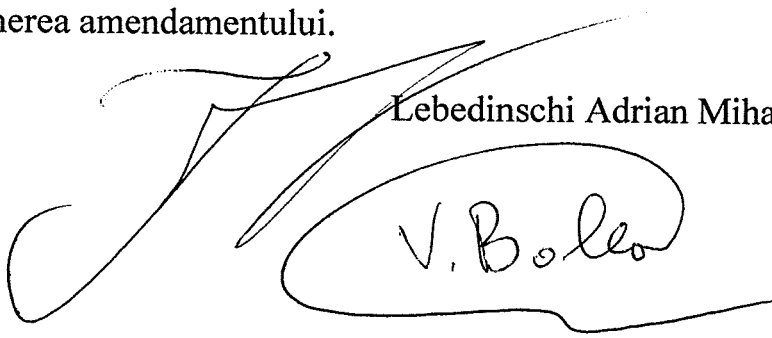
Faptele enunțate mai sus denotă imposibilitatea aplicării în practică a Cărții IV în redacția proiectului, fiind necesară revizuirea amplă și totală a acesteia. Opinia de mai sus este împărtășită de mai multe persoane, inclusiv cadre didactice și notari.

Ținând cont de cele relatate și omise a fi relatate, propunem excluderea din proiectul examinat Cartea IV în totalmente, cu includerea modificărilor propuse în textul proiectului legii.

Astfel, rog susținerea amendamentului.

Deputat

Lebedinschi Adrian Mihail

A large, stylized handwritten signature in black ink, appearing to read 'V. Bolo', is written over the typed name 'Lebedinschi Adrian Mihail'. The signature is highly fluid and cursive.

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

Comisiei juridice, numiri și imunități

AMENDAMENTE
la proiectul de lege privind modernizarea Codului civil și
modificarea și completarea unor acte legislative
(nr.135 din 27.04.2018)

În conformitate cu prevederile art.59 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 02.04.1996, înaintez următoarele amendamente:

La Art.I. din proiect, punctul 658 de exclus modificările privind Cartea a Patra "Moștenirea".

ARGUMENTE:

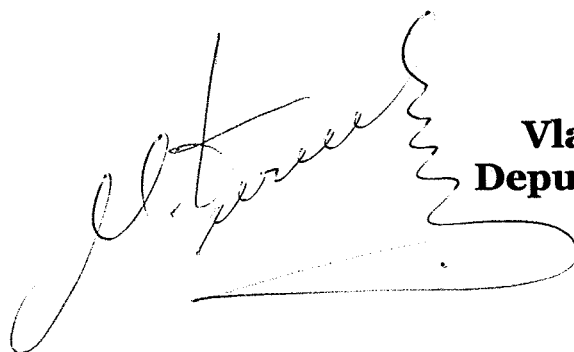
Analizînd propunerile referitoare la moștenire, consider oportună excluderea lor deoarece, proiectul a lărgit nu doar numărul claselor de moștenitori de la trei la șase (inclusiv statul), dar și al rudelor care pot culege moștenirea în interiorul lor. Art. 1448 - 1452 din proiect nu limitează gradul de rudenie pentru reprezentare, fapt care permite culegerea moștenirii de orice rudă indiferent de linie și grad de rudenie, ceea ce va avea ca efect: fărîmițarea masei succesoriale și majorarea cazurilor moștenirilor neașteptate, cînd patrimoniul succesoral revine persoanelor cu care cel ce a lăsat moștenirea nu a ținut relații, ba chiar ei nici nu se cunoșteau în timpul vieții. Rudele care vin la moștenire sînt incerte. Art. 1452 din proiect prevede «(1) *Fac parte din clasa a cincea de moștenitori legali și alți strămoși mai îndepărtați ai defunctului și descendenții acestora*» - cine este ultimul din ei, nu se indică și este greu de înțeles. În același timp la art.1460 este reglementat dreptul statului la moștenirea legală, care ținînd cont de reglementarea de la art.1452, nu va surveni niciodată.

Pot apărea probleme și în ce privește dreptul la moștenire al părinților defunctului. Din clasa întâi ei, se transferă la clasa a doua de moștenitori legali.

Potrivit notei informative, această modificare a fost propusă în scopul de a asigura trecerea moștenirii către generațiile mai tinere și evitarea divizării exagerate a proprietății. Însă la moment, scopul propus nu va putea fi realizat, deoarece, conform datelor statisticii oficiale, în Republica Moldova nivelul de migrație este foarte mare, în comparație cu țările de unde s-a copiat cadrul legal propus în proiect - Germania, Franța, Estonia, România etc. Migrează în cea mai mare parte tinerii - feciorii, fiicele, nepoții etc.

Vor surveni și probleme economice odată cu excluderea părinților din clasa moștenitorilor legali de clasa I (art. 1448 din proiect), pentru că, povara întreținerii lor de pe copilul trecut în neființă se deplasează doar pe seama statului prin sistemul de asigurare socială, care nu este secret pentru nimeni, nici în prezent și nici în viitorul apropiat nu va fi în posibilitate să asigure părinților defunctului mijloace minime de întreținere pentru o bătrânețe decentă și liniștită. În ceea ce privește evitarea divizării exagerate a proprietății, ea poate fi atinsă, doar prin voința defunctului expusă în testament, dar nu prin excluderea ascendenților din clasa moștenitorilor legali de clasa I.

Efecte negative pot apărea și în cazul anulării certificatului de moștenitor. Proiectul conține posibilitatea de a anula certificatele de moștenitor în anumite cazuri (art.1575⁹¹). Situație când certificatele de moștenitor pot fi anulate de către instanța de judecată și peste mulți ani nu soluționează problemele existente, ci situația se va agrava. Prezumția acceptării moștenirii, nelimitată în termen și care nu necesită a fi probată, pe de o parte și obligația notarului de a anula certificatul de moștenitor eliberat anterior la apariția chiar și peste 10 ani a moștenitorului necunoscut, pe de altă parte, va duce în consecință la faptul că dreptul de proprietate asupra averii moștenite va fi nesigur. Va exista pericolul de a pierde acest drept, la cerința oricărui moștenitor, fapt care va afecta moștenitorii, inclusiv din punct de vedere economic. Pentru o proprietate nesigură, afectată de riscuri, în caz de vânzare se vor plăti mai puțini bani.

Vladimir ȚURCAN,
Deputat în Parlament